

EĞİTİM VE BİLİM BAKANLIĞI
EĞİTİMİ GELİŐTİRME BÜROSU

Müfredat

Tarih ve Toplum

VII. sınıf için

Üsküp, 2024

MÜFREDAT HAKKINDA TEMEL BİLGİLER

Ders	<i>Tarih ve Toplum</i>
Öğretim konusu türü/kategorisi	Zorunlu
Sınıf	VII (yedinci)
Müfredattaki konular/alanlar	TARİH <ul style="list-style-type: none"> • Orta Çağ'da Dinler • Orta Çağ'da Avrupa • Orta Çağ'da Balkanlar • Osmanlı imparatorluğu VATANDAŞLIK EĞİTİMİ <ul style="list-style-type: none"> • Ahlak ve din • Kimlik COĞRAFYA <ul style="list-style-type: none"> • Avrupa Coğrafyası • Asya Coğrafyası
Ders sayısı	Haftada 5 ders/yılda 180 ders
Araç/gereçler	<ul style="list-style-type: none"> • Dijital akıllı cihazlar. • ders kitabı • ansiklopediler, sözlükler, tarih atlası, coğrafi atlas. • Dünyanın eski uygarlıklarının tarihi haritaları • Antik dönem tarihi haritalar • Poster kağıdı, yazı tahtası, keçeli kalem, resim kağıdı, boya kalemi, cetvel, makas, yapıştırıcı, yapışkan bant, bilgisayar, LCD projektör. • Resimli materyal: eski uygarlıklar, dünya kültürel mirası, Akdeniz, saat dilimleri. • Küre, dünyanın fiziki-coğrafi haritası, farklı ölçeklerdeki coğrafi haritalar (plan, topografik, siyasi, ekonomik vb.), pusula.

	<ul style="list-style-type: none"> • Çalışma sayfaları (ders kitabına/kılavuza göre), haritalar. • Zaman işleyişi takvimi ve tarihi takvimlerden çizimler. • Tarihsel dönemlerin açıklamaları. • Dünyadaki ve ülkemizdeki arkeolojik sit alanları hakkında sunumlar. • Geçmiş olayların zaman çizelgesi, • Dergiler, gazeteler, internet portalları, sosyal ağlar. • Görsel-işitsel kayıtlı içerik, yaşa uygun uygulamalar. • Diğer kaynaklar Açık öğrenme : kültür anıtları, müzeler, kütüphaneler, ulusal kurumlar.
<p>Öğretim kadrosunda aranan özellikler</p>	<p>Yedinci sınıflardaki Tarih ve Toplum dersine girecek kadrolarda aşağıda belirtilen özellikler aranmaktadır:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tarih alanında yüksek lisans profesörü, Makedonya yeterlilikler çerçevesine göre yeterlilik seviyesi VI A ve en az 240 kredi Edinilen AKTS'ye göre veya tamamlanmış VII/1 derece • lisansüstü tarihçi, Makedon yeterlilikler çerçevesine göre yeterlilik düzeyi VI A ve AKTS'ye göre edinilmiş veya VII/1 derecesini tamamlamış en az 240 kredi • akredite edilmiş yüksek öğretim kurumlarında edinilmiş pedagojik-psikolojik ve metodik eğitim almış, Makedonya nitelikler çerçevesine göre VI A yeterlilik seviyesi ve AKTS'ye göre edinilmiş veya VII/1 derecesini tamamlamış en az 240 kredi ile mezun tarihçi-arşivci • tarih profesörü/mezun arkeolog, ortak akredite edilmiş yüksek öğretim kurumlarında edinilmiş pedagojik-psikolojik ve metodik eğitim , Makedon nitelikler çerçevesine göre VI A yeterlilik seviyesi ve AKTS'ye göre edinilmiş veya VII/1 derecesini tamamlamış en az 240 kredi <p>Coğrafya için</p> <ul style="list-style-type: none"> • coğrafya , konu , yeterlilik düzeyi VI A ve AKTS'ye göre alınmış en az 240 kredi veya VII/1 derecesini tamamlamış olmak <p>Vatandaşlık için</p> <ul style="list-style-type: none"> • tarih alanında yüksek lisans profesörü, Makedon yeterlilikler çerçevesine göre yeterlilik seviyesi VI A ve AKTS'ye göre alınmış en az 240 kredi veya tamamlanmış VII/1 derecesi • lisansüstü tarihçi, Makedon yeterlilikler çerçevesine göre yeterlilik düzeyi VI A ve AKTS'ye göre edinilmiş veya VII/1 derecesini tamamlamış en az 240 kredi • akredite edilmiş yüksek öğretim kurumlarında edinilmiş pedagojik-psikolojik ve metodolojik eğitim almış, Makedonya nitelikler çerçevesine göre VI A yeterlilik seviyesi ve AKTS'ye göre edinilmiş veya VII/1 derecesini tamamlamış en az 240 kredi ile mezun tarihçi-arşivci • tarih profesörü/mezun arkeolog, akredite yüksek öğretim kurumlarında pedagojik-psikolojik ve metodolojik eğitim almış, Makedonya Yeterlilikler Çerçevesine göre Yeterlilik Düzeyi VI A ve AKTS'ye göre alınmış en az 240 kredi veya VII/1 derecesini tamamlamış

	<ul style="list-style-type: none"> • sosyoloji alanında yüksek lisans profesörü, Makedon yeterlilikler çerçevesine göre yeterlilik düzeyi VI A ve AKTS'ye göre alınmış en az 240 kredi veya VII/1 derecesini tamamlamış olmak • Mezun sosyolog, Makedonya Nitelikler Çerçevesine göre VI A yeterlilik düzeyi ve AKTS'ye göre alınmış en az 240 kredi veya VII/1 derecesini tamamlamış • felsefe alanında yüksek lisans profesörü, Makedon yeterlilikler çerçevesine göre yeterlilik seviyesi VI A ve AKTS'ye göre alınmış en az 240 kredi veya tamamlanmış VII/1 derecesi • felsefe mezunu, Makedon yeterlilikler çerçevesine göre yeterlilik seviyesi VI A ve AKTS'ye göre edinilmiş en az 240 kredi veya VII/1 derecesini tamamlamış • felsefe ve yurttaşlık eğitimi alanında yüksek lisans profesörü, Makedon yeterlilikler çerçevesine göre yeterlilik seviyesi VI A ve AKTS'ye göre alınmış en az 240 kredi veya tamamlanmış VII/1 derecesi
--	---

ULUSAL STANDARTLAR İLE BAĞLANTISI

Müfredatta belirtilen öğrenme çıktıları, Toplum ve demokratik kültür Ulusal Standartlardan alanın kapsadığı aşağıdaki yeterliliklerin kazanılmasına yol açar:

<i>Öğrenci şunları bilir ve/veya yapabilir:</i>	
VI-A.1	sosyal faktörlerin kişiyi ve çevreyi nasıl etkilediğini açıklar ve fikir oluştururken ve karar alırken bunları göz önünde bulundurur;
VI-A.2	toplulukta aktif eylem için gerçekçi ve ulaşılabilir hedefler belirleyerek iyileştirmek için kendi davranışını analiz eder;
VI-A.3	kendi bakış açısını geliştirmek ve tartışmak, diğer insanların bakış açılarını dinlemek ve analiz etmek ve aynı fikirde olmadığına bile onlara saygılı davranmak;
VI-A.4	farklı bağlamlarda (özellikle etik açıdan hassas durumlarda) farklı kişisel ve toplumsal değerleri ve davranışları eleştirel bir şekilde yansıtmak, toplumsal olarak kabul edilen norm ve değerlere saygı duymak ve aynı zamanda gerekli olduğunu düşündüğünde bunlara karşı çıkmak;
VI-A.5	insanlar arasındaki farklılıkları herhangi bir temelde (cinsiyet ve etnik köken, yaş, yetenekler, sosyal statü vb.) anlamak;
VI-A.6	kendinde ve başkalarında klişelerin ve önyargıların varlığını kabul etmek ve ayrımcılığa karşı çıkmak;
VI-A.7	kendi çevresinde sözel ve fiziksel şiddetin tezahürünü tanımak, şiddetin sonuçlarını algılamak ve karşı çıkmak;
VI-A.8	toplulukta insanları birleştiren ve ayıran şeyleri algılamak, herkesin ihtiyaçlarını ve çıkarlarını dikkate alarak topluluğun ilerlemesine katkıda bulunmanın yollarını bulmak;
VI-A.9	toplumdaki savunmasız grupları tanımak, insani ve gönüllü eylemlere katılmak ve onları desteklemek;
VI-A.12	sivil toplumun değerlerini, vatandaşların farklı rol ve davranışlarını ve buradaki rollerini eleştirel bir şekilde analiz etmek ve tartışmak;
VI-A.13	insan hakları ve çocuk hakları kavramlarını analiz etmek, hak ihlallerini tespit etmek ve ayırım gözetmeden saygı gösterilmesi

	gerektiğini anlamak;
VI-A.14	yasal devlette yürütme, yasama ve yargı organlarının sorumlulukları ile insan haklarının korunmasında devletin rolünü analiz etmek ve tartışmak;
VI-A.15	vatandaşların toplumdaki yaşamı etkileyebileceği ve durumu iyileştirmeye katılabileceği durumları belirlemek;
VI-A.16	gücün kötüye kullanıldığı durumların farkına varmak, yolsuzluğun birey, grup ve toplum üzerindeki zararlı etkilerini açıklamak ve bu tür olaylara çevrede karşı çıkmak;
VI-A.19	toplumdaki demokratik süreçlerin önemini anlatmak ve demokratik katılım ilkelerini okul içinde uygulamak;
VI-A.21	ulus, halk, etnik topluluk, vatandaşlar ve bireyler gibi terimlerin anlamlarını ayırt etmek; fenomenler: etnik ve ulusal aidiyet, vatanseverlik ve milliyetçilik, çoğunluk ve azınlık; kavramların yanı sıra: bölge, devlet, toplum, hükümet vb. gibi terimleri uygun şekilde kullanmak;
VI-A.22	Kuzey Makedonya Cumhuriyeti devletinin tüm ulusal sembollerini belirlemek ve bunlara saygı duymak ve devlete ait olma duygusunu göstermek;
VI-A.23	dünyadaki kıtaların, bölgelerin ve ülkelerin coğrafi özelliklerini tespit etmek ve sosyal gelişimleri ile ilişkilendirmek;
VI-A.24	ülkemizin coğrafi özelliklerini tespit etmek ve toplumsal gelişme ile ilişkilendirmek;
VI-A.25	doğal ve sosyal çevrelerin özelliklerini ve bunların insan yaşamının düzeni ile bağlantısını açıklamak;
VI-A.27	kendi halkının (sosyal, kültürel ve siyasi) tarihi ile ülkemizde ve bölgede yaşayan diğer halkların tarihlerini, özellikleriyle ve ortak tarihi geçmiş bağlamında ele almak ve anlatmak;
VI-A.29	savundukları etik norm ve değerlere özel vurgu yaparak, dünyadaki en yaygın dinler ile ateizm/agnostisizm arasındaki farkları ve benzerlikleri belirlemek.
<i>Öğrenci şunları anlar ve kabul eder:</i>	
VI-B. 1	insanlar arasındaki farklılıklara (cinsiyet ve etnik köken, yaş, yetenekler, sosyal statü vb.) dayalı olarak ayrımcılık yapmamalıdır;
VI-B. 2	çocuklar da dahil olmak üzere tüm insanlar, ihtiyaç ve ilgi alanlarına ilişkin fikir ve görüşlerini açıklama ve karar alma süreçlerine katılma hakkına sahiptir;
VI-B.4	insan haklarına ve özgürlüklerine karşı saygı, bireylerin ve bir bütün olarak toplumun refahı için çok önemlidir;
VI-B.5	toplumun başarılı bir şekilde işlemesi için eşitlik, hakkaniyet ve sosyal uyum gereklidir;
VI-B.6	ortak kamu çıkarına ulaşmak için başkalarıyla işbirliği esastır;
VI-B.7	her vatandaş, eylemlerinin başkaları ve çevre üzerindeki sonuçlarını sürekli olarak akılda tutarak, ailesine, çevresine ve bir bütün olarak topluma karşı sorumlu davranmakla yükümlüdür;
VI-B. 8	her vatandaş, insanların davranışlarını ve kurumların işleyişini düzenleyen kanun, tüzük ve yönetmeliklere uymakla

	yükümlüdür;
VI-B.9	her vatandaş, insan faaliyetlerinden kaynaklanan doğa değişikliklerinin sorumlu olduğunu bilmelidir;
VI-B.11	herkesin kendi dini olarak gördüğü dini seçme hakkı olduğu gibi, hiçbir dine mensub olmama hakkı da vardır ve bu yaptığı seçimden dolayı hiçbir şekilde eleştirilemez ve kötülenemez;
VI-B.12	ülkemiz, farklı kültürlerin/etnisitelerin üyelerinin yaşadığı çok kültürlü/çok etnikli bir toplumdur ve vatandaşlarının her biri, bütünleşmiş, etnik açıdan uyumlu bir toplumda birlikte yaşamak adına kültürlerarası alışverişe ve insan haklarına saygıya katkıda bulunmaktan sorumludur;
VI-B. 13	Kuzey Makedonya Cumhuriyeti devletine ait olmaktan kaynaklanan ulusal kimlik, devletin tüm vatandaşlarının kimliğinin temel bir bileşenidir.

Müfredat ayrıca Ulusal Standartlara ait aşağıda belirtilen konularda yeterliliklerin kazanılmasını sağlar:

Dil Okuryazarlığı, Matematik ve Doğal Bilimler, Dijital Okuryazarlık, Kişisel ve Sosyal Gelişim, Bilişim, Teknoloji ve Girişimcilik, Sanatsal İfade ve Kültür

<i>Öğrenci şunları bilir ve/veya yapabilir:</i>	
I-A.2	edebi (şiir, kısa öykü, sunum/konuşma, edebi deneme, günlük vb.) ve edebi olmayan (tematik makale, rapor, istek, duyuru, reklam vb.) farklı yazılı anlatım biçimlerini bilme ve kullanma;
I-A.3	eleştirel ve yapıcı bir diyaloga öncülük etmek, görüşlerini tartışmacı bir şekilde ifade etmek;
I-A.5	dinleyici kitlesini (yaş ve etnik/kültürel çeşitlilik) dikkate alarak farklı içerikte ve farklı amaçlarla bir konuşma hazırlamak ve sunmak;
I-A.8	sesli mesajların içeriğini anlamak: mesajlardan bilgileri çıkarabilmek, analiz edebilmek, yorumlayabilmek/değerlendirebilmek ve özetleyebilmek ve bunları (yazılı ve sözlü olarak) kendi sözleriyle ifade edebilmek;
I-A.9	yazılı bir metnin içeriğini anlama: metinden bilgileri çıkarabilme, analiz edebilme, yorumlayabilme/değerlendirebilme ve özetleyebilme ve bunları (yazılı ve sözlü) kendi sözleriyle ifade edebilme;
I-A.10	görsel olarak sunulan içerikleri (şema, tablo ve grafikler, illüstrasyonlar, animasyonlar vb.) anlamak, görsel olarak sunulan içerikleri ayırabilmek, analiz edebilmek, yorumlayabilmek/değerlendirebilmek, özetleyebilmek ve bunları (yazılı ve sözlü) açıklayabilmek;
IA.12	farklı kaynaklardan ve ortamlardan gelen bilgileri kullanmak ve sunulan bilgilerin kaynağını, bağlamını, amacını ve güvenilirliğini dikkate alarak eleştirel bir şekilde yaklaşmak .
III - A .5	günlük hayatın farklı alanlarında bir standart uygulamak ,
III-A .16	ölçekli çizimler yapmak, kullanmak ve haritaları yorumlamak ,
III-A .25	sonuçların nasıl kontrol edileceğine karar vermek ve sorunun karşısında cevabın makul olup olmadığını değerlendirmek,
III-A.29	fikirleri düşünmek ve seçmek, gözlemlenmek , tahminde bulunmak ve varsayımlar (hipotezler) belirlemek, kanıt toplamak ve değerlendirmek, tahminleri kontrol etmek, araştırma planlamak, organize etmek ve yürütmek, sonuçları kaydetmek, işlemek,

	analiz etmek ve sunmak, sonuçları değerlendirmek ve tartışmak,
III-A.67	verilen coğrafi alanların eskizleri, haritaları, kayıtları ve dijital görüntüleri yardımıyla yön bulmak.
IV-A.9	çok kültürlü dijital alanda başkalarıyla iletişim kurarken, farklı katılımcılara saygı duyar ve dijital alanda yasal, kültürel ve etik davranış normlarına uyar;
IV-A.10	dijital kimliğine, güvenliğine ve itibarına özen göstermek ve gizlilik politikalarına saygı duymak;
IV-A.12	belirli bir amaca ve belirli bir izleyici kitlesine yönelik basit yaratıcı multimedya ürünlerini değiştirmek veya oluşturmak için statik ve dinamik temsilleri, sesi, metni ve görüntüleri birleştirerek farklı modeller ve simülasyonlar kullanma olasılıklarını keşfetmek;
IV-A.13	yenilik ve kullanılabilirlik dahil olmak üzere dijital ürünler ve çözümler için kalite kriterlerini tanımlamak;
V-A.3	kişinin farklı sosyal gruplara ait olma (örneğin: cinsiyet, etnik ve ulusal kimlik) ve hayatta sahip olduğu farklı roller (örneğin: öğrenci, oğul/kız) temelinde inşa ettiği kendi kimliğinin farklı bileşenlerini belirlemek;
V-A.4	kendi yetenek ve başarılarını (güçlü ve zayıf yönler dahil) değerlendirmek ve buna göre gelişimini ve ilerlemesini sağlayacak öncelikleri belirlemek;
VA.5	Kendi ve başkalarının duygularını tanımak, farklı durumlarda kendi duygusal tepkilerinin sonuçlarını algılamak ve duygularla başa çıkmak için uygun stratejiler geliştirmek;
VA.6	öğrenme ve kişisel gelişim için hedefler belirlemek ve bunları gerçekleştirme yolunda ortaya çıkan zorlukların üstesinden gelmek için çalışmak;
VA.7	öğrenmelerini kolaylaştırmak ve gelecekte kendi davranışlarını ayarlamak için kendi deneyimlerini kullanmak;
VA.8	belirlenen hedeflere verimli ve etkin bir şekilde ulaşmasını ve kendi ihtiyaçlarını karşılamasını sağlayacak şekilde kendi zamanını düzenlemek;
VA.9	kendi eylemlerinin ve başkalarının eylemlerinin kendisi ve başkaları için sonuçlarını öngörmek;
VA.10	doğruya ve yanlışa değer veren etik ilkeleri kendisinin ve başkalarının davranışlarında uygulamak ve erdemli karakter özelliklerini (dürüstlük, adalet, saygı, sabır, özen, edep, şükran, kararlılık, cesaret ve öz disiplin gibi) sergilemek;
VA.11	kimden, ne zaman ve nasıl yardım isteyebileceğinin bilincinde olarak bağımsız hareket etmek;
VA.12	sosyal baskılarla başarılı bir şekilde başa çıkmak;
VA.13	başkalarıyla iletişim kurmak ve duruma uygun şekilde kendini savunmak;
VA.14	aktif bir şekilde dinlemek ve uygun şekilde yanıt vermek, başkalarına empati ve anlayış göstermek ve kendi endişelerini ve ihtiyaçlarını yapıcı bir şekilde ifade etmek;
VA.15	ortak hedeflere ulaşmak için başkalarıyla işbirliği yapmak, kendi görüş ve ihtiyaçlarını başkalarıyla paylaşmak ve başkalarının görüş ve ihtiyaçlarını dikkate almak;
VA.16	başkalarıyla ilişkilerdeki sorunları tanımak ve ilgili tüm tarafların haklarına, ihtiyaçlarına ve çıkarlarına saygı duyarak çatışma çözümünde yapıcı bir şekilde yaklaşmak;
VA.17	kendisi için geri bildirim ve destek aramak, aynı zamanda başkalarının yararına yapıcı geri bildirim ve destek vermek;
VA.18	sorunları keşfetmek, bilgi ve önerileri analiz etmek ve değerlendirmek ve varsayımları kontrol etmek için araştırmak, ilgili sorular

	sormak;
VA.19	sonuç çıkarmak ve rasyonel kararlar almak için önerilerde bulunmak, farklı olasılıkları değerlendirmek ve sonuçları tahmin etmek;
VA.21	kendi öğrenmelerini analiz etmek, değerlendirmek ve geliştirmek;
VII-A.9	önceden kabul edilmiş kurallara göre ve tüm ekip üyelerinin rolüne ve katkısına sürekli saygı duyarak ekip çalışmasına aktif olarak katılmak;
VIII-A.3	sanatsal veya diğer yaratıcı ifade biçimlerini (bireysel veya toplu) kullanarak kendi fikirlerini, deneyimlerini ve duygularını ifade etmek;
VIII-A.5	edebiyat ve görsel sanatlar, müzik ve danslar, kültürel yapılar ve diğer kültürel ürünler aracılığıyla kendi kültürünün bilgisini ve çeşitli ifade biçimlerini ortaya koymak;
VIII-A.6	kendi kültürü ile daha dar ve daha geniş bir çevrede bulunan diğer kültürler arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri tespit etmek ve aralarındaki bağlantıyı ve karşılıklı bağımlılığı analiz etmek;
VIII-A.7	kültürel özelliklerin zaman içinde ve farklı bağlamlarda nasıl değiştiğini anlamak ve açıklamak;
VIII-A.10	kendi çevresinde ortaya çıkan diğer kültürel grupların üyelerine yönelik kalıp yargıları ve önyargıları tespit etmek ve sorgulamak;
VIII-A.12	dünyayı sadece kendi kültürünün mensuplarının bakış açısından değil, diğer kültürlerin bakışıyla da yorumlamak.
<i>Öğrenci şunları anlar ve kabul eder:</i>	
I-B.1	incelenmesi yoluyla ana dili kendi milli ve kültürel kimliğini geliştirir ve dil aracılığıyla kültürel mirası ve yaşama kültürünü aktarır;
I-B.3	değişik içerik ve yapıya sahip yazıları ve metinleri okuyarak okuryazarlık gelişir, kişinin kendisiyle ilgili ve dünya ile ilgili bakış açısı gelişir ve ihtiyaç yada zevk amaçlı yazmaya teşvik edilir;
I-B.4	kişinin fikrini ifade etme biçimi, iletişimin sürdürülmesine ve geliştirilmesine katkıda bulunabilir, ancak aynı zamanda yanlış anlamalara ve çatışmalara da neden olabilir ;
III- B. 5	merak ve yenilik, bilimsel araştırma düşüncesini geliştirmenin anahtarıdır ;
III-B.9	bilimsel teorilerin ve bunların uygulanmasının avantajlarını, sınırlamalarını ve risklerini anlamalı ve problem çözmenin ahlaki yönü de dahil olmak üzere doğru kararlar vermeye ve değerler oluşturmaya yönelik gelişmiş bir tutum göstermelidir.
IV-B.3	BİT'in potansiyellerinin artacağını ve izlenmesi ve kullanılması gerektiğini, ancak aynı zamanda dijital cihazlar aracılığıyla elde edilen veri ve bilgilerin güvenilirliği, gizliliği ve etkisi ile dikkatli ve özenli davranılması olması gerektiğini bilir;
IV-B.4	dijital alanda kimliğin, mahremiyetin ve duygusal güvenliğin korunmasını sağlamak önemlidir, bu gibi ortamlarda nefret söylemi ve siber şiddet kullanılır ve dijital topluluklarda iletişim kurallarına ve normlarına saygı gösterilmesi gereklidir;
IV-B.5	dijital ortamda bulunan bilgiler etik olarak, tanımlanmış kurallara göre ve insanların iyiliği için kullanılmalıdır;
V-B.2	kendi kimliğinin farkına varması, özgüveninin güçlenmesine ve kişisel gelişimine katkı sağlar;

V-B.3	kişinin kendi başarıları ve refahı büyük ölçüde harcadığı çabaya ve elde ettiği sonuçlara bağlıdır;
V-B.4	yaptığı her eylemin kendisi ve/veya çevresi için sonuçları vardır;
V-B.7	inisiyatif, sebat, azim ve sorumlulukla görevleri yerine getirmek, hedeflere ulaşmak ve günlük durumlarda zorlukların üstesinden gelmek için önemlidir;
V-B.8	başkalarıyla etkileşim iki yönlüdür - tıpkı başkalarından kendi ilgi ve ihtiyaçlarını karşılamalarını isteme hakkına sahip olduğu gibi, başkalarına da kendi ilgi ve ihtiyaçlarını karşılamaları için alan açma sorumluluğuna sahiptir;
V-B.9	geri bildirim almak ve yapıcı eleştiriyi kabul etmek, bireysel ve toplumsal düzeyde kişisel ilerlemeye yol açar;
VII-B.4	olumlu bir çalışma ortamı yaratmak ve sürdürmek için iş ahlakı, kültürel duyarlılık ve başkalarına karşı tutum önemlidir;
VII-B.5	kaynaklar sınırsız değildir ve sorumlu bir şekilde kullanılmalı gerektir;
VIII-B.3	kişinin kendi kültürüne saygı duyması ve onu geliştirmesi, kültürel kimliğin ve haysiyetin güçlendirilmesine katkıda bulunur;
VIII-B.4	kültürel çeşitlilik, farklı kültürlerin üyelerinin kimlik gelişimini etkiler;
VIII-B.5	kültürler arasındaki farklılıklar, öğrenme için bir fırsat ve karşılıklı anlayış ve ilerleme için bir meydan okuma olarak görülmelidir;
VIII-B.6	diğer kültürlerle saygı duymak ve teşvik etmek, kişinin kendi kültürüne başkaları tarafından saygı gösterilmesini sağlamaya katkıda bulunur.

ÖĞRENME ÇIKTILARI

TARİH

Konu: ORTA ÇAĞ'DA DİNLER

Toplam ders sayısı: 8

Öğrenme sonuçları

Öğrenci şunları yapabilecektir:

1. Hıristiyan kilisesinin bölünmesini ve sapkın öğretilerin ortaya çıkışını anlatır;
2. İslam dininin ortaya çıkışını anlatır;

3. Arap dünyasındaki kültürel özellikleri ve kazanımları açıklayabilecektir;

Öğrenci ayrıca:

4. Farklı dinlere karşı saygıyı geliştirir.

İçerikler (ve kavramlar)	Değerlendirme standartları
<ul style="list-style-type: none"> • Orta Çağ'da Hıristiyan Kilisesi (Bölünme, Batı Hıristiyan Kilisesi, Papa, Roma, Doğu Hıristiyan Kilisesi, Patrik, Konstantinopolis, Engizisyon, Galileo Galilei, Giordano Bruno, Sapkın Öğretiler: Aryan ve Antakya)	<ul style="list-style-type: none"> • Orta Çağ'da Hıristiyanlığın yayılmasını anlatır. • Hıristiyanlığın rolünü ve ortaçağ toplumunun siyasi, ekonomik ve kültürel yaşamı üzerindeki etkisini açıklar. • Hıristiyan kilisesinin bölünmesini anlatır ve bu bölünmenin sonuçlarını belirtir. • Orta Çağ'da Hıristiyan dininin insanların günlük yaşamlarındaki rolünü ve etkisini açıklar. • Sapkın öğretilerin ortaya çıkışını ve nedenlerini açıklar. • Engizisyon'u bir olgu olarak açıklar ve Engizisyon kurbanlarının en ünlü örneklerini listeler.
<ul style="list-style-type: none"> • İslam'ın ortaya çıkışı ve yayılması (Bedeviler, Göçebeler, Mekke, Medine İslam, Muhammed, Kur'an, Hicret, Kabe, Halifeler, Arapların Devleti, Bağdat Hilafeti, Binbir Gece Masalları, Arap rakamları, Camiler)	<ul style="list-style-type: none"> • İslam'ın ortaya çıkışını açıklar ve İslam'ın Asya, Afrika ve Avrupa'daki yayılımını anlatır. • Ortaçağ İslam'ının temel özelliklerini sıralar. • Ortaçağ insanının günlük yaşamında İslam dininin rolünü ve etkisini açıklar. • Arap dünyasındaki kültürel özellikleri ve başarıları listeler.
Etkinlik örnekleri <ul style="list-style-type: none"> • Gruplara ayrılan öğrencilere, 1. Hıristiyanlığın nasıl ve hangi bölgeye yayıldığı, 2. Orta Çağ'da Hıristiyanlığın siyasi, ekonomik ve kültürel hayattaki rolü ve etkisi konularını araştırma ve somut örnekler verme görevi verilir. Her grup örnekler (2'den 3'e kadar) seçer ve bunları öğretmen tarafından hazırlanan (belirli grafiklerle) bir tablonun üzerine çıkartmalarla işaretler. Sonunda her grup araştırmanın sonuçlarını sunar ve öğretmenin sorduğu sorular üzerinden tartışma yapılır.<ol style="list-style-type: none"> 1. Hıristiyanlık Orta Çağ'da nasıl ve nerede yayıldı? 2. Hıristiyanlığın halkın siyasi yaşamındaki rolü neydi? 3. Hıristiyanlık insanların ekonomik yaşamını nasıl etkiledi? 4. Hıristiyanlığın insanların kültürel, yani günlük yaşamında nasıl bir etkisi oldu? • Gruplara ayrılan öğrencilere Hıristiyan kilisesinin bölünmesini araştırma, yani soruları yanıtlama görevi verilir.:<ol style="list-style-type: none"> 1. Hıristiyan kilisesinin bölünmesi ne zaman ve nasıl oldu? 2. Ortodoks ve Katolik kiliselerinin ana merkezleri nelerdi ve halen de öyle mi? 3. Ortodoks ve Katolik Kilisesi arasındaki temel fark nedir? 4. Hıristiyan kilisesinin bölünmesinin sonuçları veya değişiklikleri nelerdi?	

Grup temsilcilerinin cevaplarının sunulmasının ardından öğretmen, aşağıdaki sorular aracılığıyla bahsedilen sorular, yani öğrencilerin Hıristiyan kilisesinin bölünmesine ilişkin görüşleri üzerine bir tartışmayı teşvik eder:

1. Hıristiyan kilisesinin bölünmesi zorunlumuydu ve neden?

2. Bölünme olmasaydı ne olurdu?

- Gruplara ayrılan öğrencilere soruları araştırma görevi verilir:

1. Hıristiyan dininin insanların günlük yaşamındaki rolü neydi?

2. Kafir terimi ne anlama geliyor?

3. Sapkın öğretilerin ortaya çıkmasının sebepleri nelerdir?

4. Engizisyon terimi ne anlama geliyor?

5. Engizisyonun en ünlü kurbanları arasında hangi kişiler vardı?

Araştırmanın ardından gruplardan temsilciler sonuçları sunar ve ardından öğretmen onları sunumlarla yani araştırmadan elde edilen sonuçlarla ilgili doğruluğunu teyit etmek amacıyla tartışmaya yönlendirir. Sonunda öğretmen, öğrencilere sorulan sorular aracılığıyla öğrendikleri üzerinde derinlemesine düşünmelerini teşvik eder.

1. Sapkın öğretilerin Hıristiyan dini açısından sonuçları nelerdi?

2. Engizisyonun Orta Çağ'da bilimlerin gelişimi üzerinde nasıl bir etkisi oldu?

- Gruplara ayrılan öğrencilere İslam'ın ortaya çıkışı, yayılışı ve İslam'ın temel özelliklerini araştırma görevi verilir. Grupların temsilcileri araştırmanın sonuçlarını sunar ve açık bir tartışma yoluyla alınan bilgilerin doğruluğu teyit edilir. Öğretmen, Hıristiyan dini ile İslam dini arasındaki farkları ve benzerlikleri karşılaştırmak için grupları bir Venn diyagramı yapmaya yönlendirir. Grupların sunumunun ardından adı geçen dinlerin en önemli özellikleri (benzerlikler ve farklılıklar) hakkında tartışma yapılır.
- Gruplara ayrılan öğrencilere İslam dininin rolünü ve etkisini araştırma ve Arap dünyasının en önemli kültürel ve bilimsel başarılarının spesifik örneklerini bulma görevi verilir. Gruplar sonuçları sunar ve ardından bilgilerin doğruluğu ve söz konusu başarıların bilimin gelişimine etkisi hakkında tartışılır. Arapların en önemli bilimsel ve kültürel başarıları öne çıkarılır ve bunların insanların günlük yaşamındaki rolleri ve etkileri tartışılır.

TARİH

Konu: ORTA ÇAĞ'DA AVRUPA

Toplam ders sayısı: 18

Öğrenme sonuçları

Öğrenci şunları yapabilecektir:

1. Büyük Halk Göçünü ve Avrupa'da meydana gelen değişiklikleri anlatır;
2. Orta Çağ krallıklarının özelliklerini tanımlayabilecektir;

<p>3. Doğu Roma İmparatorluğu'nun (Bizans İmparatorluğu) Balkanlar üzerindeki etkisini açıklar;</p> <p>4. Avrupa'da ortaçağ kentlerinin gelişimini ve sosyo-ekonomik değişimlerini açıklar;</p> <p>5. Haçlı Seferlerini açıklar;</p> <p>6. Orta Çağ'da sanat ve bilimin gelişimini açıklar;</p> <p>7. Hümanizmin ve Rönesans'ın ortaya çıkışını ve önemini açıklar.</p>	
İçerikler (ve kavramlar)	Değerlendirme standartları
<ul style="list-style-type: none"> Halkların büyük göçü (Hunlar, Attila, Ostrogotlar, Gotlar, Vizigotlar, Vandallar, Barbarlar, Batı Roma İmparatorluğu, Vikingler, İskandinavya) 	<ul style="list-style-type: none"> Büyük Milletler Göçü'nün nedenlerini ve seyrini açıklar. Büyük Milletler Göçüne katılan en önemli kavimleri listeler. Büyük Göç sonucunda meydana gelen temel değişiklikleri (siyasi, ekonomik ve sosyal) anlatır. Vikinglerin Avrupa'ya ve dünyaya yayılımını anlatır.
<ul style="list-style-type: none"> Orta Çağ krallıkları (feodalizm, feodal hiyerarşi, baronlar, şövalyeler, şövalyeler, Franklar, Şarlman, halifelik, Kurtuba, veba) 	<ul style="list-style-type: none"> Feodalizmin ve ortaçağ krallıklarının temel özelliklerini açıklar. Frenk Devleti'nin mekanını ve zamanını tanımlar ve Şarlman'ın saltanatını, Frenk Devleti'nin yükselişini ve düşüşünü anlatır. Veba veya kara ölümün ortaya çıkmasının ve yayılmasının sonuçlarını açıklar. Kurtuba halifeliğinin yer ve zamanını belirler ve anlamını açıklar.
<ul style="list-style-type: none"> Bizans (Bizans, Konstantinopolis, Konstantinopolis, İstanbul, Romei, I. Justinianus, Theodora, Konstantin XI Palaeologus, Osmanlılar, II. Mehmed Fatih, Ayasofya, Nika ayaklanması) 	<ul style="list-style-type: none"> Doğu Roma İmparatorluğu'nun (Bizans İmparatorluğu) süresini belirler ve toprak değişikliklerini anlatır. Bizans İmparatorluğu'nun genişlemesini ve I. Justinianus'un hükümdarlığını anlatır. Bizans İmparatorluğu'nun yıkılma nedenlerini açıklar.
<ul style="list-style-type: none"> Orta Çağ şehirleri (Loncalar veya meslekler, loncalar, Venedik, Cenova, Pisa, Marsilya, Prag, Krakow, Dubrovnik, komünler, şehirlerin düzeni) 	<ul style="list-style-type: none"> En ünlü ortaçağ Avrupa şehirlerini tarihi bir harita üzerinde listeler ve konumlarını belirler. Ortaçağ şehirlerinin ortaya çıkışını ve yaşam biçimini anlatır. Ortaçağ şehirlerinin ekonomik ve kültürel gelişiminin vatandaşlar ve soylular arasındaki zıtlıklar üzerindeki etkisini açıklar.
<ul style="list-style-type: none"> Haçlı seferleri; (Şövalyeler, Kutsal Topraklar, Papa Urban II, Araplar, Normanlar, Haçlı Seferleri, Latin İmparatorluğu, Müslümanlar, Ortodoks, Katolikler, Kutsal Kabir, Kudüs, Filistin, Haçlı 	<ul style="list-style-type: none"> Haçlı Seferlerinin nedenlerini açıklar. Haçlıların hareket yollarını listeler ve Haçlı Seferlerinin hedefi olan bölgeleri belirler. Haçlı Krallıklarının oluşumunu ve Bizans İmparatorluğu'nun çöküşünü açıklar. Haçlı Seferlerinin sonuçlarını anlatır.

<p>Krallıkları)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Orta Çağ'da sanat ve bilim (Üniversiteler, Bologna, Sorbonne, Oxford, Cambridge, Avicenna) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ortaçağ'da dinin sanat üzerindeki etkisini de açıklar. • Avrupa'daki ilk üniversiteleri listeler ve rollerini açıklar. • Tıbbın gelişmesinde İbn Sina'nın önemini açıklar. • Orta Çağ'daki Gotik mimarinin ve Gotik resmin özelliklerini anlatır. • Orta Çağ'daki diğer sanat türlerini listeler ve açıklar (heykeller, duvar halıları, ferforje, peyzaj).
<ul style="list-style-type: none"> • Hümanizmin ve Rönesansın ortaya çıkışı (yeni yüzyıl, Floransa, Roma, Napoli, Milano, Medici, Francesco Petrarch, Giovanni Boccaccio, Dante Alighieri, Roma'daki Aziz Petrus Kilisesi, Leonardo da Vinci, Michelangelo, Titian, Nicolas Copernicus, Galileo Galilei) 	<ul style="list-style-type: none"> • Hem Hümanizmin hem de Rönesans'ın ortaya çıktığı dönemi belirtir. • Hümanizm ve Rönesans kavramlarını açıklar. • Hümanizmin ve rönesansın anlamını ve ortaya çıkışının neden olduğu değişiklikleri açıklar. • Sanatın başlıca merkezlerini, hümanizmin ve rönesansın en ünlü sanatçıları ve onların en ünlü eserlerini listeler. • Leonardo da Vinci'nin bilime ve sanata katkısını açıklar. • Nicolaus Copernicus'un astronominin gelişimine katkısını açıklar.
<p>Etkinlik örnekleri</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3 gruba ayrılan öğrenciler harita ve araştırmaların yer alacağı bir sunum hazırlamalıdır: <ol style="list-style-type: none"> 1. Büyük Milletler Göçü hangi dönemde ve hangi topraklarda gerçekleşmiştir? 2. Büyük Göç için hangi nedenlerin önemli olduğu varsayılmaktadır? 3. Gotlar (Vizigotlar ve Ostrogotlar), Vandallar, Barbarlar, Avarlar, Slavlar ve Proto-Bulgarlar hangi bölgeleri fethetti? 4. Attila'nın hayatı hakkında bilinenleri içeren kısa bir biyografi yazmak. 5. Vikinglerin fetihleri ve fethettikleri bölgeler. 6. Büyük Milletler Göçü'nden sonra Avrupa'da ne gibi değişiklikler oldu? <p>Grupların her birine, sunumun bir parçası olacak cevaplarını hazırlamaları gereken iki soru verilecek. Öğrenciler İnternette uygun kitapları, ansiklopedileri ve bilgileri ararlar ve öğretmen kullanılan kitapların yanı sıra sunumda kullanılan İnternet verilerinin uygunluğunu da kontrol eder. Edinilen bilgilerin ve hazırlanan sunumun ardından öğrenciler Büyük Milletler Göçü'nden sonra Avrupa'da meydana gelen değişimler hakkında bir tartışma yürütürler.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gruplara ayrılan öğrenciler internette, kitaplarda, ansiklopedilerde araştırma yapmak üzere görevlendirilirler.: <ol style="list-style-type: none"> 1. Feodal toplumun nasıl olduğu, feodal hiyerarşi ve ortaçağ krallıklarının temel özellikleri hakkında. 	

2. Frankların durumu ve Frankların fetihleri hakkında, en önemli hükümdar Şarlman hakkında, aynı zamanda Frankların diğer yöneticileri hakkında ve ayrıca Frankların devletine ne olduğu hakkında.
3. Orta Çağ'da veba veya kara ölüm hastalığının ortaya çıkışı ve yayılması üzerine, aynı zamanda hastalıkların ortadan kaldırılmasında tıp biliminin gelişmesinin önemi üzerine.
4. Kordoba Halifeliği, hangi bölgeleri kapsadığı ve Halifeliğin hangi dönemde var olduğu, Kordoba Halifeliği'nin dönemin Avrupa devletleriyle ilişkilerinin yanı sıra Kordoba Halifeliği'nin ekonomik, bilimsel ve kültürel başarıları hakkında grupların her biri edindikleri bilgileri yazılar ve diğer gruplarla paylaşır. Aynı zamanda sınav soruları oluştururlar. Soruları öğretmene verirler, öğretmen de sınavı yönetir. Sonunda feodal toplumu, Frankların durumunu, vebayı, Kordoba Halifeliğinin bilimin, matematiğin, astronominin, tıbbın ve aynı zamanda felsefenin gelişimi açısından etkisini ve orada bulunan 400.000 kitap içeren kütüphaneyi tartışırlar.
  - Öğretmenin yardımıyla gruplara ayrılan öğrenciler, Bizans İmparatorluğu ile ilgili en önemli verileri içeren bir proje kitabı/broşür oluştururlar, Bizans'ı yöneten hanedanları listeleyen bir zaman çizelgesi çizerler, geçmişten fotoğraflar ararlar, aynı zamanda Günümüzden dört isme ve uzun bir tarihe sahip Konstantinopolis şehri hakkında, İmparator I. Justinianus'un kökeni ve fetihleri hakkında kısa bir tarih metni yazarlar, fetihlerinin bir haritasıyla birlikte, internetten Bizans İmparatorluğu'nun topraklarındaki değişikliklerle ilgili haritalar bulurlar, Bizans İmparatorluğu'nun yıkılışıyla ilgili kısa bir tarihi metin hazırlarlar. Osmanlı idaresindeki Konstantinopolis, Nika isyanı hakkında kısa bilgiler yazıyorlar ama aynı zamanda Balkan halklarının kültürel etkileri, kiliseler, kilise şarkıları, İslam kültürüne etkisi hakkında da internetten fotoğraf ararlar. Daha sonra öğrenciler Bizans'ın modern Makedon devletinin topraklarındaki kültürel mirası hakkında bir tartışma yürütürler.
  - Öğrenciler öğretmenle birlikte ortaçağ şehirlerinin gelişimiyle ilgili bir sergi düzenlerler. Üç gruba ayrılan öğrenciler, bugün hala var olan ünlü ortaçağ kasabaları hakkında fotoğraf ve verilerin yanı sıra ortaçağ ticaretlerinin ve ortaçağ kasabalarında ticaretin nasıl görüldüğünü bulurlar. Ortaçağ şehirlerinin modern şehirlerle karşılaştırıldığında nasıl görüldüğünü tartışırlar.
  - Öğrenciler öğretmenle birlikte Haçlı Seferleri ile ilgili bir proje yaparlar. Öğretmen savaşların yapıldığı bölgeleri harita üzerinde bulmalarına yardımcı olur. Üç gruba ayrılan öğrenciler, 1. Haçlı seferlerinin sayısı, onları nerede ve kimlerin yönettiği, 2. Haçlı seferlerinin nedenleri, 3. Haçlı seferlerinin sonuçları konularında bir proje hazırlarlar. Hep birlikte tüm Haçlı Seferlerinin zaman çizelgesini oluşturun. Sonunda Haçlı Seferlerinin sebepleri, gidişatı ve sonuçları hakkında bir tartışma yürütülür.
  - Öğrencilere 1. Orta Çağ'da dinin sanat üzerindeki etkisini araştırmakla görev verilir. 2. Avrupa'daki ilk üniversiteler ve rolleri hakkında 3. İbn Sina ve tıptaki etkisi hakkında 4. Gotik mimari ve resim hakkında 5. Orta Çağ'daki diğer sanat türleri hakkında. Daha sonra ansiklopediler, kitaplar ve interneti kullanırken kullanılan verilerin uygunluğuna dikkat eden öğretmenin yardımıyla bir sunum hazırlarlar. Sunumda ayrıca sanat, ilk üniversiteler, İbn Sina'nın hayatı, bilimsel faaliyetleri, tıptaki etkisi hakkında kısa videolar da bulunabilir.
  - Öğretmen ve öğrenciler Avrupa Merkezlerinde hümanizm ve Rönesans hakkında görsel bir sunum yaparlar; burada bir grup edebiyattaki tüm başarıları ve ünlü yazarları anlatır, ikinci grup ise Leonardo Da Vinci, Michelangelo'nun ünlü sanat eserlerini anlatır ve üçüncü grup Titian'ın yanı sıra ünlü şehirler ve Nicolas Copernicus ve Galileo Galilei hakkında araştırma yapar. Projelerin oluşturulmasında, antik sanat ve hümanizm kültürünün ve rönesansın etkisini araştırırlar.

TARİH	
Konu: ORTA ÇAĞ'DA BALKANLAR Toplam ders sayısı: 20	
Öğrenme sonuçları Öğrenci şunları yapabilecektir: <ol style="list-style-type: none"> 1. Slavların Balkanlara göçünün nedenlerini ve meydana gelen değişiklikleri açıklar; 2. Kiril ve Metodiy ile Kliment ve Naum'un faaliyetlerini ve bir Slav yazısı yaratma ihtiyacını açıklar; 3. Samuel Krallığı'nın oluşumunu ve organizasyonunu açıklar; 4. Arberia'daki beyliklerin oluşumunu ve düzenlenmesini açıklar; 5. Balkanlar'daki ortaçağ devletlerinin kurulduğu dönemi ve bölgeleri belirtir; 6. Ohri Başpiskoposluğunun faaliyetlerini anlatır; 7. Ortaçağ'da Balkanlar'daki günlük yaşamı anlatır ve kültürel özelliklerinden örnekler verir. 	
İçerikler (ve kavramlar)	Değerlendirme standartları
<ul style="list-style-type: none"> • Slavların Balkanlara Yerleşmesi (atalar, yerliler, Perun, Vesna, Veles, Lada, Dazhbog, Triglav, Svarog, Morona, doğu, güney ve batı Slavlar, Makedon Slavınyalılar, Berzitler, Strumjanlar, Smoljanlar, Sagudati, Rynhinish, Dragovitler, Vajunitler, Veligizitler) 	<ul style="list-style-type: none"> • Eski Slavların atalarının anavatanının yerini belirler ve atalarının anavatanındaki yaşam tarzlarını anlatır. • Slavların göçünün nedenlerini belirtir. • Eski Slavların göç dönemlerini ve yollarını belirtir. • Balkanlara göç sonrasında meydana gelen değişiklikleri açıklar. • Balkanlara ve mevcut Makedon devletinin topraklarına yerleşmiş en önemli Slav kabilelerini listeler. • En önemli Slav tanrılarını ve rollerini açıklar.
<ul style="list-style-type: none"> • Kiril ve Metodiy'in faaliyetleri ile Kliment ve Naum'un faaliyetleri (Hıristiyanlaşma, misyonlar, Papa, okuryazarlık, Kutmichevica, Glagolitik, Kiril, yazı ve Yunanca, Manastırlar, edebiyat okulları, aşılama) 	<ul style="list-style-type: none"> • Slav aydınları Kiril ve Metodiy'in yaşamını ve eserlerini anlatır. • Kliment ve Naum'un yaşamını ve eserlerini anlatır. • Slav alfabesinin (glagolik ve Kiril) oluştuğu koşulları açıklar. • Slavların Hıristiyanlığı kabul etmesinin nedenlerini açıklarlar.
<ul style="list-style-type: none"> • Samuel devleti (Samoil, Prens Nicholas, Bizans, Bulgaristan, Komitopuli, Prens, Çar, Hükümdar, Taç Giyme Töreni, Ayaklanma, Tetrarşi, Başkent, Prespa, Ohri, Belasica Savaşı, Soylular, Petar Deljan, Gjorgi Vojtech) 	<ul style="list-style-type: none"> • Samuel devletinin oluşumunu açıklar. • Samuel devletinin var olduğu dönemi belirtir ve topraklarının yayılımını tarihi bir harita üzerinde belirler. • Samuel'in eyaletindeki yönetim ve yönetim sistemini açıklar. • Belasica Muharebesi'ni ve sonrasını anlatır. • Samuel devletinin çöküş nedenlerini açıklar.

	<ul style="list-style-type: none"> Petar Deljan ve Gjorgji Vojtech'in ayaklanmalarını anlatıyor.
<ul style="list-style-type: none"> Ohri Başpiskoposluğu (Patriklik, Patrik, Başpiskoposluk, Başpiskopos, Piskoposluklar, Piskoposlar, Din Adamları) 	<ul style="list-style-type: none"> Başpiskoposluk ve ataerkillik kavramlarını açıklar. Ohri başpiskoposluğunun faaliyetini ve önemini anlatır. Ohri başpiskoposluğu topraklarının geçmişte nasıl bölündüğünü belirtir.
<ul style="list-style-type: none"> Balkanların Orta Çağ devletleri (Stefan Dušan, Simeon, Dušan kanunları, Trnovo) 	<ul style="list-style-type: none"> Mekanı ve zamanı belirler ve ortaçağ Sırp devleti Çar Dušan'ın organizasyonunu anlatır. Ortaçağ Bulgar devleti Çar Simeon'un mekânını, zamanını belirler ve kuruluşunu anlatır.
<ul style="list-style-type: none"> Arber Prensligi (prensip, Arber ve Arberia, vergi, feodal aileler: Balsha, Topia ve Kastrioti) 	<ul style="list-style-type: none"> Arber Prensligi'nin kuruluş dönemini ve bölgelerini listeler. Arber Prensligi'ndeki en önemli feodal hükümdarları ve toplumsal düzeni listeler. 14. ve 15. yüzyıllarda oluşturulan Arberia beyliklerinin (Balsha, Topia, Kastrioti) özelliklerini anlatır. Arberia'da meydana gelen değişiklikleri (siyasi, ekonomik ve kültürel) anlatır. Ohri başpiskoposluğunun Arber prensliği ile bağlantısını açıklar.
<ul style="list-style-type: none"> Bağımsız feodal beyler (Dobromir Hrs, Strez, Alexiy Slav, Volkashin, Yovan Uglesha, Marko) 	<ul style="list-style-type: none"> Orta Çağ'da modern Makedon devletinin topraklarındaki bağımsız feodal hükümdarları listeler. Volkašin krallığının ve Jovan Ugleša despotizminin yaratılışının ve hayatta kalmasının mekanını ve zamanını belirler.
<ul style="list-style-type: none"> Orta Çağ'da Balkanlardaki insanların günlük yaşamı (el sanatları, kilise okulları) 	<ul style="list-style-type: none"> Orta Çağ'da insanların günlük yaşamında kullanılan el sanatları türlerini listeler. Nüfusun okuryazarlığı açısından kilise okullarının önemini açıklar. Orta Çağ'da Balkanlarda yaşayan insanların günlük yaşamını anlatır (yiyecek, giyim, eğlence, müzik, meslekler). Orta Çağ'da Balkanlar'daki yapılaşma biçimini anlatır.
<ul style="list-style-type: none"> Orta Çağ'da Balkan kültürü (övgü sözleri, biyografiler, edebiyat merkezleri, freskler, ikonlar, sapkınlık, sapkın öğreti, Bogomilstvo) 	<ul style="list-style-type: none"> Bizans'ın Balkanlar üzerindeki kültürel etkisini belirler. Bogomil öğretisinin ortaya çıkış nedenlerini ve özelliklerini açıklar. Orta Çağ'da Balkanlar'da kilise ve manastırların rolünü ve önemini açıklar. Balkan halklarıyla ilgili edebi eser örneklerini listeler (Kratov Edebiyat Okulu, Arnavut dilindeki ilk yazılı belgeler).
Etkinlik örnekleri <ul style="list-style-type: none"> Dört gruba ayrılan öğrencilere internet ve tarihi literatürde araştırma yapma görevi verilir. Birinci grup, Slavların daha önce yaşadıkları 	

toprakların nerelere yayıldığını araştırır, ikinci grup eski Slavların yaşam tarzlarını ve mesleklerini araştırır, üçüncü grup ise daha önce yaşadıkları toprakları terk edip merkeze yerleşmelerine neden olan nedenleri araştırır. , doğu ve güney Avrupa. Dördüncü grup, Slavların yeni yerleştikleri bölgelerde ne gibi değişiklikler meydana geldiğini araştırır. Her grup veri toplar, bunları seçer ve posterler hazırlar, bunları sunar ve Slavların yaşam tarzı ve halkların büyük göçünün Slavların göçünü etkilediği hakkında bir sonuca varır. İşaretledikleri şeyin doğruluğunu kontrol ederler. Dersin sonunda öğrenciler, öğretmenin sorduğu sorular aracılığıyla, yeni bölgelere taşınmalarıyla birlikte Slav halk grubunun başına gelen tüm değişiklikler hakkında cevap verir ve bir tartışma başlatırlar.

- Dört gruba ayrılan öğrencilere, Balkanlar topraklarında ve günümüzün modern Makedon devletinin toprakları ile Makedon Scлавinia'sında hangi Slav kabilelerinin yerleştiğini araştırma görevi verilir. Bölgeleri tarihi bir harita üzerinde belirliyorlar ve bireysel Slav kabilelerinin adlarını çıkartmalarla yazıyorlar. Daha sonra her grup "kendi" tarihi haritasını sunar ve herkes birlikte yaptıklarının doğruluğunu kontrol eder. Öğretmenle ortak bir tartışmada öğrenciler Slavizasyon terimini açıklarlar. Sonuçta Slavların göçüyle birlikte Balkanlarda büyük değişikliklerin meydana geldiği sonucuna varılmıştır. Yerlilerin bir kısmı evlerini terk etmiş, büyük şehirlere taşınmış, bir kısmı da Slavların yanında yaşamaya devam etmiş ve zamanla Slavlaşmıştır.
- Öğrenciler küçük gruplara veya çiftlere ayrılır, her grup/çift, her bir tanrının Slav mitolojisindeki rolünü araştırma ve onu temsil etme göreviyle birlikte, eski Slavlar arasındaki bir tanrı veya tanrıçanın adını (bir bilek çekerek) alır. Tüm çizimler duvara asılır ve her grup kendi tanrı temsilini sunar. Daha sonra öğretmen Slavlar arasındaki inanç ve dinlerin (müşrikler, erkek ve dişi tanrılar, doğa tanrıları, periler, tarikatlar, kurbanlar, rahipler) genel özelliklerini tahtaya yazar.
- Üç gruba ayrılan öğrenciler kutsal kardeşler Kiril ve Metodiy'in hayatı ve çalışmaları hakkında bir sunum hazırlarlar. Birinci grup Kiril ve Metodiy kardeşlerin yaşamını, kökenlerini ve eğitimlerini araştırır. İkinci grup Moravya'daki görevi araştırır. Üçüncü grup Bregalnica misyonunu araştırır. Gruplar, araştırma yoluyla elde edilen verilere dayanarak, onun hayatındaki ve faaliyetindeki en önemli olayları kaydedecekleri bir zaman çizelgesi derler. Ne zaman doğdular ve ebeveynleri kimdi? Hangi okula gittiler ve meslekleri neydi? Glagolitik alfabeyi oluştururken hangi dili esas aldılar? En önemli görevleri nelerdi ve nerede gerçekleştirdiler? Ne zaman ve nerede öldüler? Her grup çalışmalarını sunduktan sonra, ortak bir tartışmayla öğrenciler üzerinde en büyük etkiyi bırakan anlar vurgulanır ve öğrencilerden Kiril ve Metodiy kardeşlerin tamamıyla Slav eğitimciler olduğu ve bu eğitim sisteminin yaratılmasında, Glagolitik Slav alfabesi ve Hıristiyanlığın Slavlar tarafından kabulü için pay sahibi oldukları sonucuna varmaları beklenir. Tartışmada öğrenciler bunların tüm Slav halkları için büyük önemini vurgularlar.
- Üç gruba ayrılan öğrenciler, Kliment ve Naum'un hayatı ve çalışmaları hakkında bir sunum hazırlarlar. Birinci grup Kliment'i, ikinci grup Naum'u, üçüncü grup ise Slav eğitim faaliyetinin merkezi olan Ohri'yi araştırır. Gruplar, araştırma yoluyla elde edilen verilere dayanarak hayatlarındaki ve etkinliklerindeki en önemli olayları kaydedecekleri bir zaman çizelgesi oluşturur. Her grup çalışmayı sunduktan sonra, ortak bir tartışmayla öğrenciler üzerinde en büyük izlenimi bırakan anlar vurgulanır ve Kliment ve Naum'un önemi ve büyüklüğü, onların faaliyetleri ve eğitimsel faaliyetlerin, tıp ve bilimin gelişimi hakkında sonuçlar çıkarılır. Özellikle Ohri şehri için değil, aynı zamanda modern Makedon devletinin topraklarının diğer bölgelerinin yanı sıra Balkanlar'ın diğer bölgelerindeki etkileri için de edebiyat. Öğrencilerin Kiril alfabesine öğretmenleri Kiril'in onuruna isim verildiğini bilmeleri bekleniyor.
- Üç gruba ayrılan öğrencilere Prens Nikola ve Comitopuls'un ayaklanmalarını anlatan bir çalışma sayfası dağıtılır. Verilen açıklamaları inceledikten

sonra öğrencilerden çalışma kağıdında yer alan şu sorulara cevap vermeleri beklenmektedir: (1) Ayaklanmaların çıkış nedenleri nelerdi ve kime karşı ayaklandılar?, (2) Ayaklanmaların başında kim vardı? ve (3) Ayaklanmalar nasıl sona erdi? Öğretmen tahtaya bir zaman çizelgesi çizer ve Samuel'in devletin yaratıldığı dönemi belirler. Öğrencilerin verdiği cevaplar okunur ve öğretmen gerekli açıklamaları yapar ve/veya düzeltir. Sonunda öğrenciler Samuel'in nasıl tek hükümdar haline geldiğine dair bir tartışma başlatırlar ve onun iktidara gelme şeklini haklı olup olmadığı konusunda fikirlerini belirtirler?

- Dört gruba ayrılan öğrenciler internette Samuel'in devletin örgütlenmesi hakkında araştırma yapar, ilki iktidarın ana sahipleri hakkında araştırma yapar, ikincisi devletin başkenti ve ana merkezleri hakkında araştırma yapar, üçüncüsü kilisenin devletteki rolü hakkında araştırma yapar ve dördüncüsü Belasica Muharebesi ve sonuçları hakkında araştırma yapar. Her grup ulaştıkları bilgiyi bir postere (veya bir video sunumuyla) sunar ve tüm grupların sonunda Samuel devletin diğer ortaçağ devletleri gibi organize olduğu ve Belasica Muharebesi'nin Samuel'in çöküşünü etkilediği sonucuna varılır.
- Öğrenciler Ohri başpiskoposluğunun oluşumunu anlatan bir sunumu izlerler. Daha sonra gruplara ayrılarak aşağıdaki soruların yanıtlarını arayarak araştırma yapmaları istenir:
  1. Ohri başpiskoposluğunun oluşumunu neler etkiledi?
  2. Orta Çağ ve modern Makedon devleti topraklarında Hıristiyanlığın yayılmasında Ohri başpiskoposluğunun rolü neydi?
  3. Kilisenin organizasyonu nasıldı?

Gruplar buldukları cevapları sunarlar ve gerekirse öğretmen bu konuda açıklama yapar. Daha sonra inanç, gelenek ve göreneklerdeki değişimlere odaklanılarak Hıristiyanlığın etkisiyle insanların hayatlarında ne gibi değişiklikler olduğu tartışılır.

- İki gruba ayrılan öğrenciler, ortaçağ Sırbistan krallığının ne zaman ve hangi topraklarda kurulduğunu ve ortaçağ Bulgar devletinin hangi topraklarda kurulduğunu araştırmakla görevlendirilirler. Herkes Dušan Kanunları'nı birlikte okur. Öğrenciler öğretmenle birlikte sunum yapar ve tartışır, bu ortaçağ devletlerinin (krallıklar, imparatorluklar) benzerliklerini ve farklılıklarını araştırır, Dušan Kanunları hakkında ve bu feodal devletlerin Bizans'ın zayıflığından yararlanarak Balkanlar'da ortaya çıktığı gerçeğini araştırırlar.
- İkişerli gruplara ayrılan öğrencilere, beyliğin en önemli hükümdarlarından olan Arber Beyliği'nin nerelere uzandığını araştırma görevi verilir. Öğrenciler diğerlerine sunum yapar ve ardından öğretmenin yardımıyla gruplar araştırdıkları şeyin doğruluğunu kontrol ederler. Öğrenciler, Bizans devletinin zayıflamasının, Arber Prensiği de dahil olmak üzere Balkanlar'da bağımsız feodal beyliklerin oluşmasına yol açtığı sonucuna varırlar.
- Gruplara ayrılan öğrencilere Balsha, Topija ve Kastrioti beyliklerini, nasıl ve ne zaman kurulduklarını, merkezlerinin kimler olduğunu ve nerelere yayıldıklarını araştırma görevi verilir. Öğrenciler diğerlerine sunum yapar ve ardından öğretmenin yardımıyla gruplar araştırdıkları şeyin doğruluğunu kontrol ederler. Son olarak, söz konusu beyliklerle ilgili, günlük yaşamdaki değişimlere, temel özelliklere odaklanan semboller, yönetim şekli ve bunların yayılması bir tartışma var.
- Dört gruba ayrılan öğrenciler, birinci grup Dobromir Hrs, ikinci grup Strez, üçüncü grup Alexiy Slav ve dördüncü grup Volkashin ve Marko eyaletlerinin bağımsız egemenliklerini, başkentlerini, yönettikleri bölgeleri ve yönettikleri dönem. Öğrenciler öğretmenle birlikte gelirler, bu ortaçağ devletlerinin benzerliklerini ve farklılıklarını ararlar, bir tartışma başlatırlar ve bu yöneticilerin bölünmüşlüğünün güçlerini zayıflattığı sonucuna varırlar.

- Dört gruba ayrılan her gruba (bir bilet çekilerek) nüfusun ana mesleklerinin neler olduğu araştırılır. Birinci grup hem fakir hem de zengin nüfusun kültürünü, ikincisi geleneklerini, üçüncüsü ise giyim ve yiyeceklerini araştırır. Dördüncü grup, ortaçağ devletlerinde kadının konumunu araştırır. Sunumlar gösterildikten sonra, tüm öğrencilerle yapılan bir tartışma yoluyla, mesleklerin ve yaşam tarzlarının bireysel ortaçağ devletlerindeki temsilindeki benzerlikler ve farklılıklar, o zamanki ve günümüz modern devletlerinde kadının konumu belirlenmektedir.
- Üç gruba ayrılan öğrencilere, Makedon Slavlarının Orta Çağ'daki yaşam tarzlarını (yemek, kıyafet, müzik, eğlence, aile), gelenekleri ve kilise okullarını internet üzerinden araştırma görevi veriliyor. Öğretmenle birlikte verilerin doğruluğunu kontrol ederler. Daha sonra ilk grup yaşam tarzını anlatan bir poster hazırlar. İkinci grup gelenekler ve bunların insanlar üzerindeki etkileriyle ilgili bir poster hazırlar. Üçüncü grup kilise okullarının rolü hakkında bir poster hazırlar. Daha sonra öğrenciler bilgilerini sunarlar ve açık bir tartışma yoluyla yaşam tarzı, gelenekler ve kilise okullarının halkın eğitimindeki rolü hakkında sonuca varılır.
- Öğrenciler beş gruba ayrılır ve her grup Balkanlardaki insanların günlük yaşamının bir yönünü araştırır. Amaç, tüm grupların birlikte büyük bir poster hazırlamasıdır; bu posterde her bir yön, grupların internette buldukları resimler aracılığıyla gösterilecek, uygun başlıklar altında basılacak, kesilecek ve büyük bir poster üzerine yapıştırılacaktır: Bizans'ın kültür ve kültüre etkisi Orta Çağ'da Balkan sanatı, Balkan kültürü ve sanatı, edebiyat merkezleri, ikon ve fresk yapımı, edebi eserler, inşaat faaliyeti, kilise ve manastırlar. Ayrıca Kilise Slav dilindeki el yazmaları ve Arnavut dilindeki ilk yazılı belgelerle Kratov Edebiyat Okulu hakkında bir sunum yapıyorlar. Daha sonra her grup, üzerinde çalıştıkları günlük yaşamın bir yönünü tanımlamak için resimleri kullanır. Sonunda, açık bir tartışmayla, Balkanlar'daki insanların günlük yaşamlarının ait oldukları sosyal gruba göre büyük ölçüde farklılık gösterdiği sonucuna varılır.
- Dört gruba ayrılan öğrenciler Bogomil öğretisinin ortaya çıkışını araştırırlar. Birinci grup modern Makedon devleti topraklarında ve Balkanlar'da öğretinin ortaya çıkış nedenlerini araştırır, ikincisi Bogomillerin öğretisi ve örgütlenmesini, üçüncü grup Bogomilizmin Balkanlar ve Avrupa'da yayılmasını ve dördüncüsü kilisenin Bogomillere ve sapkın bir öğreti olarak Bogomilizm'e karşı tutumu. Sunumlar ve öğretmen tarafından verilerin kontrol edilmesinin ardından öğrenciler Bogomilizm'in neyi temsil ettiği ve kilisenin Bogomilleri neden ağır şekilde cezalandırdığı ve zulmettiği hakkında sonuçlar çıkarırlar. Öğrencilerden sapkınlığı resmi dinden ayırmaları beklenir.

TARİH

Konu: OSMANLI İMPARATORLUĞU

Toplam ders sayısı: 26

Öğrenme sonuçları

Öğrenci şunları yapabilecektir:

1. Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluşunu anlatır.
2. Osmanlı Devleti'nin Avrupa, Asya ve Afrika'ya yayılma yolunu anlatır.
3. Osmanlıların gelişinden sonra Balkanlarda meydana gelen değişiklikleri açıklar.
4. Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Hıristiyanlar, Müslümanlar ve Yahudiler arasındaki ilişkileri anlatır.
5. Balkanlarda Osmanlı Devleti'ne karşı direnişi anlatır.

6.Osmanlı İmparatorluğu'nun Balkan halklarının kültür, sanat, mimari ve yaşamına etkisini açıklar.	
7.Osmanlı Devleti'nde modernleşmenin nedenlerini ve meydana gelen değişiklikleri açıklar.	
İçerikler (ve kavramlar)	Değerlendirme standartları
<ul style="list-style-type: none"> Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluşu (sultan, vezir, beylerbeg, sipahilik, vilayet, sancak, kaza, tımar, Has, II. Mehmed (Fatih Sultan Mehmed), Harem, Saray, Meriç nehri savaşı, Kosova savaşı) 	<ul style="list-style-type: none"> Osmanlı devletinin kuruluş yerini ve zamanını belirler. Balkan topraklarının Osmanlı Devleti'nden nasıl ve ne zaman fethedildiğini belirtir (Meriç nehri savaşı, Kosova Kutbu savaşı, Nikopol savaşı) Sultan II. Mehmed'in Konstantinopolis'in fethindeki rolünü ve Konstantinopolis'in düşüşünün Avrupa tarihindeki önemini açıklar. Osmanlı İmparatorluğu topraklarının yönetim sistemini açıklar. Padişahın sarayındaki yaşamını anlatır.
<ul style="list-style-type: none"> İmparatorluğun Avrupa, Asya ve Afrika'ya yayılması (Sultan Süleyman, halife, defşirme, yeniçeri) 	<ul style="list-style-type: none"> Osmanlı İmparatorluğu'nun genişlemesinde Sultan Süleyman'ın rolünü ve önemini açıklar. Sultan Süleyman'ın halife olarak hükümdarlığını ve Avrupa devletleriyle ilişkilerini anlatır. Osmanlı İmparatorluğu tarihinde Yeniçerilerin rolünü açıklar.
<ul style="list-style-type: none"> Osmanlı yönetimi altındaki Balkanlar (İslamlaşma, Raya, Cizye, Yahudiler, millet, esnaf) 	<ul style="list-style-type: none"> Balkanların Osmanlı İmparatorluğu tarafından fethinden sonra insanların hayatında meydana gelen değişiklikleri anlatır. İslam'ın Balkanlar'daki yayılma süreçlerini, İslamlaşmanın sebeplerini açıklar. Yahudilerin Osmanlı'ya yerleşme nedenlerini ve yerleştikleri bölgeleri sıralar. Osmanlı İmparatorluğu'ndaki farklı din mensupları (Hıristiyanlar, Yahudiler ve Müslümanlar) arasındaki ilişkileri açıklar. Osmanlı hakimiyeti altındaki Balkan halkının hayatında dinin yerini ve rolünü anlatır. Balkanlar'daki Osmanlı yönetimi sırasında Ohri başpiskoposluğunun faaliyetlerini anlatır. Osmanlı İmparatorluğu'nun Balkan halkının günlük yaşamına etkisine dair örnekler verir.
<ul style="list-style-type: none"> Gyerg Kastriot-İskender Bey (Gjon Kastriot, Arberia, Vasal, Lešanska Ligi, Kroja, Marin Barletti) 	<ul style="list-style-type: none"> Osmanlı'nın Arberian (Arnavut) topraklarına yönelik seferlerini anlatır Osmanlı yönetim sisteminin bir parçası olan ve Osmanlı yönetimine karşı bir isyancı olan Gyerg Kastrioti İskender Bey'in yaşamını ve faaliyetlerini anlatır. İskender Bey'in Osmanlı yönetimine karşı ayaklanmasının nedenlerini açıklar. İskender Bey'in Osmanlılarla savaşının ne zaman ve nerede gerçekleştiğini belirtir. Leža'daki ittifakın oluşumunu ve önemini açıklar. İskender Bey'in ölümünden sonra Arber (Arnavut) topraklarının durumunu anlatır.
<ul style="list-style-type: none"> Osmanlı hükümetine karşı direniş 	<ul style="list-style-type: none"> Balkanlar'da Osmanlı yönetimine karşı direnişin nedenlerini sıralar.

(Ajdutin, Karposh, Sırma Dükü)	<ul style="list-style-type: none"> • Karpoš ayaklanmasının çıkış nedenlerini ve bastırılmasından sonraki sonuçlarını açıklar. • Osmanlı'da hakemliğin ortaya çıkış nedenlerini ve karakterini açıklar. • Sırma voyvodasının bir kadın ve bir dük olarak hayatını anlatır.
<ul style="list-style-type: none"> • Osmanlı İmparatorluğu'nda kültür ve sanat (cami, tekke, hamam, han, bezisten, meyhane) 	<ul style="list-style-type: none"> • Balkanlar topraklarında ve modern Makedon devletinin topraklarındaki Osmanlı mimarisinin örneklerini listeler. • Osmanlı mirasının günümüz Balkan halklarının kültür ve sanatına (müzik, mutfak, mimari) etkisini örneklerle açıklar. • Balkan halklarının ortak kültürel mirası olarak Osmanlı dönemine ait tarihi eserlerin önemini açıklar.
<ul style="list-style-type: none"> • İmparatorluğun modernizasyonu (modernleşme, reform, tanzimat, posta ve telgraf, demiryolu, idare, II. Mahmud, çorbacı, kocabaşı, Jön Türkler) 	<ul style="list-style-type: none"> • Osmanlı İmparatorluğu'nun 18. ve 19. yüzyıllardaki gerilemesinin temel nedenlerini açıklar. • Hıristiyan büyücülerin ve kocabaşların Osmanlı İmparatorluğu'nun modernleşmesinde ortaya çıkış nedenlerini ve rollerini belirtir. • İmparatorluğun modernleşmesinde Sultan II. Mahmud'un rolünü ve önemini açıklar. • Osmanlı İmparatorluğu'nun 19. yüzyıldaki modernleşme sürecinden örnekler verir. • Osmanlı İmparatorluğu'nda ve modernleşmenin etkisiyle insanların hayatında meydana gelen değişiklikleri açıklar.
<p>Etkinlik örnekleri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Öğrenciler dört gruba ayrıldı. Çıkartmalı tarihi haritaların ilk grubu, Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluş bölgelerini kaydediyor ve Osmanlı İmparatorluğu'nun kurulduğu bugünkü devletin konumunu gösteriyor. İkinci grup Nikopol Muharebesini, üçüncü grup Maricka'yı, dördüncü grup ise Kosova Muharebesini araştırır. Osmanlı'nın Balkanlardaki toprak yayılımını belirlerler. Öğrencilere sunum yaparak, düşman Osmanlıların Balkanları fethetmek için hangi zaafı kullandığı sonucuna varıyorlar. Öğrencilerin, savaşlarda yenilgiye uğramalarının ve Balkanların fethinin nedeninin Balkan hükümdarları arasındaki anlaşmazlık olduğunu anlamaları beklenir. • Öğrenciler üç gruba ayrılarak internet üzerinden araştırma yaparlar. Birinci grup Bizans'ın zayıflamasını araştırır, ikinci grup II. Mehmed'in Bizans'ı fethetme hazırlıklarını konu alıyor, üçüncü grup Osmanlıların Konstantinopolis halkına karşı davranışlarını anlatıyor. Sonunda ortak bir görsel sunum yaparlar. Sunumdan Bizans'ın zayıflaması ve çöküşü ile Osmanlı Devleti'nin dikilmeye başlaması hakkında bir sonuç çıkarmaları beklenir. • Öğrenciler beş gruba ayrılır ve internette araştırma yapar: Birinci grup padişahın yönetimini araştırır ve bir iktidar piramidi oluşturur, ikincisi padişahın vezirleri - yardımcıları ve onların iktidar piramidindeki rolleri hakkında, üçüncü grup ise Osmanlı İmparatorluğu'ndaki idari bölüm (beylerbeyleri, vilayetler ve sancaklılar, nahii ve kadı), dördüncü grup arazi kategorileri ve malikaneleri kimin yönettiği (tımar, khas) ve beşinci grup ise padişahın sarayındaki yaşamı araştırır. Gruplar hazır bulunur ve ardından ortak bir tartışmada Osmanlı İmparatorluğu'nun fethedilen bölgelerin daha kolay yönetilmesi için iyi organize edildiği, Sultan'ın sarayının iyi organize edildiği ve Sultan'ın ihtiyaçlarına tabi olduğu sonucuna 	

varırlar.

- Üç gruba ayrılan öğrencilere ödev verilir. Birinci grup haritalar (Avrupa, Afrika ve Asya'yı içeren), Kanuni Sultan Süleyman'ın fetihleri sırasında Osmanlı İmparatorluğu'nun sınırlarını çizmektedir. Aynı zamanda o bölgeye yayılan modern devletleri ve büyük şehirleri de tespit ediyorlar. İkinci grup Kanuni Sultan Süleyman'ın hayatını, eserlerini ve ona neden Kanuni denildiğini araştırır. Bu unvanı almak için ne gibi üstünlükleri vardı? Üçüncü grup, Osmanlı ordusunun en güçlü kısmı olan yeniçerilerin oluşumunu araştırır. Yeniçerilerin yetiştirilme tarzını ve aynı zamanda kariyerlerinde kaydettikleri ilerlemeyi de öğreniyorlar. Öğrenciler, Osmanlı Devleti'nin en büyük yükselişini Kanuni Sultan Süleyman döneminde yaşadığı sonucuna varıyor ve Yeniçerilerin ordunun en güçlü teşkilatı olduğunu vurguluyorlar.
- Öğrenciler Balkan topraklarının Osmanlılar tarafından fethiyle ilgili kısa bir sunumu izlerler. Daha sonra gruplara ayrılarak göçlerinden sonra Balkanlarda meydana gelen değişiklikleri araştırırlar. Birinci grup yiyecek, giyim, gelenek, müzik ve bunların Balkan nüfusu tarafından kabulünü araştırır. İkinci grup ise Balkanların İslamlaşmasının nasıl gerçekleştiğini, İslamlaşmanın sonuçlarının neler olduğunu araştırır. Üçüncü grup, Raja'nın ödemek zorunda olduğu vergileri araştırır ve bunları Müslüman nüfusun ödemek zorunda olduğu vergilerle karşılaştırıyor. Balkan nüfusunun Osmanlı'nın yaşam tarzının büyük bir bölümünü kabul ettiği sonucuna varıyorlar. Onlardan, İslamlaşmanın mülklerini ve ayrıcalıklarını korumak isteyenler arasında hem gönüllü hem de dayatılmış olduğu, üstelik Osmanlı devletinin de herkes gibi vergi topladığı gerçeği sonucunu çıkarmaları bekleniyor.
- Öğrenciler üç gruba ayrılarak inceleme yapar. Yahudiler Balkanlara ne zaman, nasıl ve neden geldiklerini multimedya sunumu yaparak, sunumun ardından edindikleri bilgileri tartışır. İkinci grup, Osmanlı hükümeti ile İslam arasındaki ilişkiyi Hıristiyanlar ve Yahudiler açısından araştırır, bilgiye ulaşır ve Hamer'e sunar. Üçüncü grup ise insanların günlük yaşamlarındaki dini kurumları (kilise, cami ve sinagog) inceler. Öğrenciler Osmanlı topraklarında farklı dini inançlara sahip farklı halkların yaşadığı sonucunu çıkarırlar. Öğrenciler "Osmanlı İmparatorluğu'nda Dini Hoşgörü" konusunu tartışır - bazıları imparatorluğun hoşgörüsüz olduğunu, diğerleri ise hoşgörülü olduğunu iddia etmeli. Tartışmalardan dini hoşgörünün farklı halklar ve dinler arasında bir arada yaşamanın şartı olduğu sonucunu çıkarmaları beklenmektedir.
- İki gruba ayrılan öğrenciler, Ohri başpiskoposluğunun Osmanlı İmparatorluğu dönemindeki rolünü, bir grup Ohri başpiskoposluğunun Osmanlı İmparatorluğu dönemindeki konumunu, diğer grup ise Ohri başpiskoposluğunun kaldırılmasını, neden kaldırıldığını ve nasıl kurulduğunu araştırırlar. Öğretmenle birlikte görsel bir sunum oluştururlar. Sonunda, o dönemde Ohri başpiskoposluğunun edebi eserlerin yaratılmasındaki, Slav dilini beslemedeki, modern Makedon devletinin topraklarında ve yargı yetkisinin bulunduğu Balkanların diğer bölgelerinde Osmanlı yönetimine karşı mücadeleyi desteklemedeki etkisini tartışıyorlar.
- Öğrenciler beş gruba ayrılır ve her grup Osmanlı İmparatorluğu'ndaki insanların günlük yaşamının bir yönünü araştırır: yemek, giyim, müzik, gelenekler, aile. Amaç, tüm grupların birlikte büyük bir poster hazırlamasıdır; bu posterde her bir husus zenginler ve fakirlerin yanı sıra erkekler, kadınlar ve çocuklar, grupların internette bulunduğu resimler aracılığıyla gösterilecek, gösterilen resimlere dikkat edilerek uygun başlıklar altında büyük bir kağıdın üzerine basılacak, kesilecek ve yapıştırılacaktır. Daha sonra her grup, üzerinde çalıştıkları günlük yaşamın bir yönünü tanımlamak için resimleri kullanır. Sonuçta, açık bir tartışma sonucunda, Osmanlı İmparatorluğu'nda insanların günlük yaşamlarının ait oldukları

sosyal gruba göre büyük ölçüde farklılık gösterdiği sonucuna varılır.

- Öğrenciler üç gruba ayrılarak inceleme yapar. Birinci grup Gjerg Kastriot İskender Bey'in hayatını ve çalışmalarını araştırır. İkinci grup, ayaklanmanın nedenlerini, kapsadığı bölgeleri ve ayaklanmanın sonuçlarını araştırır. Üçüncü grup ise Leža'daki ittifakın oluşumunu ve önemini araştırır. Sonunda, üç grup da sunum yapıyor ve Gjerg Kastriot İskender Bey zamanındaki en önemli olayları vurguluyor. Öğrencilerin, Balkan halklarının imparatorlukta daha iyi ve daha adil bir yaşam için verdikleri mücadeleyi öğrenmeleri beklenir.
- Gruplara ayrılan öğrenciler, Gjerg Kastriot İskender Bey'in ölümü, direniş ve kilit merkezler Kroja ve İşkodra'nın Osmanlı yönetimine düşmesi sonrasında olayların gidişatını araştırırlar. Gruplar sunumlar yapar ve en önemli olayları ve kahramanları vurgular ve öğretmenin yardımıyla Arnavutluk topraklarında ve daha geniş anlamda Balkan Yarımadası'nda Osmanlı yönetiminin tam olarak kurulmasından sonraki durumu anlatan bir tartışma başlatırlar.
- Öğrenciler dört gruba ayrılarak inceleme yapar. Birinci grup Karpos'un hayatını ve eserlerini araştırır. İkinci grup ise ayaklanmanın nedenlerini ve etkilenen bölgeleri araştırır. Üçüncü grup ise ayaklanmanın sonuçlarını araştırır. Dördüncü grup 17. yüzyıldaki Avusturya-Türk savaşını araştırır. Sonunda dört grup da sunum yapar ve Karpos döneminden kalma en önemli olayları vurgular. Öğrencilerin, Balkan halklarının imparatorlukta daha iyi ve daha adil bir yaşam için verdikleri mücadeleyi öğrenmeleri beklenir.
- Öğrencilere konuyla ilgili kısa bir makale yazma görevi verilir:
Bir ayaklanmanın lideri olduğunuzu hayal edin. Makalenin bir parçası olarak sorular şunlar olacaktır:
  1. Neden bir ayaklanma başlatırsınız?
  2. Ayaklanmayı nasıl organize edersiniz?
  3. Ayaklanmayla neyi başarmak istiyorsunuz?
  4. Ayaklanma olmadan aynı hedeflere başka bir şekilde ulaşabilir miydiniz? Cevabınız evet ise bu yol nedir?
- Öğrenciler üç gruba ayrılarak inceleme yapar. Birinci grup, Osmanlı yönetimine karşı silahlı direnişi, yargıcılığın ortaya çıkışını, örgütlenme ve savaş biçimini inceliyor. İkinci grup, Sirma ve Rumena Voyvoda ve diğerleri de dahil olmak üzere en ünlü kötü adamları araştırıyor. Üçüncü grup, silahsız direniş türünü (verginin ödenmemesi, çocukların saklanması, kan vergisi nedeniyle sakatlanma, tahıl ve malların saklanması ve diğerleri) inceliyor. Sonunda her grup yargıcılıkla ilgili bir komik sonuç verecek bir sunum yapar.
- Öğrenciler gruplara ayrılarak yaşadıkları coğrafyada veya yakın çevrede Osmanlı dönemine ve kültürüne ait mekân veya nesnelerin bulunup bulunmadığını belirler. Varsa bunları listeleyin, ne amaçla tasarlandıklarını açıklayın. Öğrenciler bu mekanları keşfeder, ziyaret eder, fotoğraf çeker ve müzik ekleyebilecekleri bir fotoğraf kolajı oluşturur. Oluşturdukları bu kolajları veya sunumları belgesel haline getirirler.
- İki gruba ayrılan öğrenciler, 18. ve 19. yüzyıllarda Osmanlı İmparatorluğu'nda meydana gelen değişiklikleri araştırırlar. Daha sonra öğretmenle birlikte genç tarihçilerden oluşan bir kulüp kurarlar; bu kulüpte her grup 18. ve 19. yüzyıllarda Osmanlı İmparatorluğu'nda meydana gelen değişiklikleri sunar ve şu soruları tartışır: 1. Osmanlı İmparatorluğu'nda bu iki yüzyılda meydana gelen en önemli değişiklikler nelerdir? 2. Osmanlı İmparatorluğu'ndaki değişimlerde Avrupalı devletlerin etkisi neydi? 3. Hıristiyan çorbacı ve kocabaşı rolü neydi? 4. İmparatorluğun modernleşmesinde Sultan II. Mahmud'un rolü ve önemi neydi? Bu aktiviteler iki ders saati içinde gerçekleştirilebilir. Birincisinde araştırma internet

kullanılarak yapılıyor ama aynı zamanda öğretmenin yardımıyla verilere ulaşabilecekleri ansiklopediler ve kitaplar da gösteriliyor.

- Öğrenciler gruplara ayrılarak Osmanlı İmparatorluğu'nda halkın yaşamını etkileyen başlıca değişikliklerin neler olduğunu araştırırlar. Bir grup Osmanlı'da, Balkanlarda ve Makedonya'da demiryolu inşaatının ne zaman başladığını araştırır. Diğer grup ise Osmanlı Devleti'nde, Balkanlarda ve Makedonya'da posta trafiğinde ne zaman değişiklik yapıldığını araştırır. Araştırmanın ardından elde edilen bilgiler sunulur ve son olarak Osmanlı İmparatorluğu'ndaki modernleşmenin halkın günlük yaşamına etkisinin ne olduğu tartışılır.

VATANDAŞLIK

Konu: AHLAK VE DİN

Toplam ders sayısı: 19

Öğrenme sonuçları

Öğrenci şunları yapabilecektir:

1. Etik ilkeleri ve ahlaki değerleri ve bunların günlük yaşamdaki uygulamalarını açıklar;
2. Dünyadaki belli başlı dinleri tanımlar ve dinin günümüzdeki rolünü açıklar;
3. Dünya dinlerinin ortak etik ilkelerini, bunların insanların yaşamları üzerindeki olumlu etkilerini ve günümüz dünyasında insanların zorlandıkları durumları açıklar;
4. Laik devletin özelliklerini açıklar.

Öğrenci ayrıca:

1. Ahlaki dürüstlük ve ahlaki açıdan kabul edilemez eylem ve kararlardan kaçınma yeteneği geliştirir.
2. Ateist veya mensubu oldukları dine bakılmaksızın başkalarının inançlarına saygı duyma alışkanlığı geliştirir.

İçerikler (ve kavramlar)

- **Etik ve ahlak**
(Temel etik kategoriler: iyi, kötü; ahlaki değerler: eşitlik, dürüstlük, empati, sorumluluk, tevazu, adalet, tutarlılık; insanlık; ahlaki ikilem; ahlaki davranış; ahlaki normlar, etik kurallar)

Değerlendirme standartları

- Temel etik kategorilerin anlamını (bir örnek aracılığıyla) açıklar: iyi ve kötü.
- Ahlaki değerlerin (eşitlik, dürüstlük, empati, sorumluluk, tevazu, adalet, tutarlılık, insanlık) günlük karar ve davranışlarda uygulanmasını (örnek yoluyla) açıklar.
- Bireyin ahlaki değerlerinin çevrenin etkisiyle nasıl oluştuğunu açıklar.
- Günlük yaşamdaki çeşitli durumlarda ortaya çıkabilecek potansiyel ahlaki ikilemleri belirler.
- Ahlaki ve ahlak dışı davranışları etik ilkelere göre açıklar.
- Dürüst insanların özelliklerini tanımlamak için örnekler kullanır.
- Ahlaki ve ahlak dışı davranışları yasal düzenlemelerle karşılaştırır.
- Farklı mesleklerdeki kişilerin sorumlu davranışlarında etik kodların rolünü açıklar.

<ul style="list-style-type: none"> • Günümüzde din (dinler: Hıristiyanlık, İslam, Yahudilik, Hinduizm, Budizm; dini bağlılık: Ortodoks, Müslümanlar, Katolikler, Protestanlar, Yahudiler/Yahudiler, ateistler; dini yapılar: kiliseler, camiler, katedraller, sinagoglar, tapınaklar; rahipler: hoca, papa, rahip, haham; Kuran, İncil, Rab, Şiva, Buda; dini özgürlük ve inanç hakkı; 	<ul style="list-style-type: none"> • Hıristiyanlık, İslam, Yahudilik, Hinduizm, Budizm'i temel özellikleriyle anlatır. • Yaşamda rahatlık ve anlam kaynağı olarak dinin rolünü açıklar. • Dinin ahlaki değer ve davranışlar üzerindeki etkisini açıklar. • Dünyanın farklı yerlerinde dinin topluluk duygusunun oluşumuna, kültür, gelenek ve göreneklere etkisini açıklar. • Dini özgürlük ve inanç özgürlüğünü (inançlıların ayrımcılığa veya şiddete maruz kalmadan inançlarını takip etme hakları ve her kişinin dini mensubunu seçme veya seçmeme hakkı) açıklar. • Modern toplumda barış ve istikrarın sağlanmasında dinler arası diyalogun önemini açıklar.
<ul style="list-style-type: none"> • Dinlerin ortak etik ilkeleri (Dini ilkeler: altın kural, adalet, şefkat ve merhamet, dürüstlük ve doğruluk, cömertlik ve hayırseverlik, toplumsal destek ve dayanışma, sakinlik ve şiddetsizlik, bağışlama, yaşama saygı; dini aşırılık) 	<ul style="list-style-type: none"> • Dünya dinlerinin tamamında veya çoğunda ortak olan en az altı etik ilkeyi listeler. • Dünya dinlerindeki ortak etik ilkeleri (örneklerle) açıklar. • Dini ilkelerin insanların günlük yaşamdaki davranış ve kararlarını nasıl etkilediğini açıklar. • Dini inançların dünya barışı üzerindeki zorluklarını ve olumlu etkilerini açıklar. • Dinlerin dünyadaki etkisiyle ilgili zorlukları listeler ve açıklar: dogmatizm ve hoşgörüsüzlük, eleştirel görüşlerin bastırılması, cinsiyet eşitsizliğinin teşvik edilmesi, kültürel ve sosyal değişime karşı direnç, otoritenin kötüye kullanılması.
<ul style="list-style-type: none"> • Sekülerleşme (laik devlet, laik eğitim, laik adalet) 	<ul style="list-style-type: none"> • Sekülerleşme sürecinde kilise ve devletin ayrılmasının faydalarını açıklar. • Laik eğitim ve laik adaletin ne anlama geldiğini açıklar. • Belirli durumlarda laikliğin ihlalini belirler ve açıklar.
<p>Etkinlik örnekleri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen temel etik kategorileri açıklar: iyi ve kötü. Daha sonra gruplara ayrılan öğrenciler, günlük hayattan iyi ve kötüyle ilgili olabilecek deneyimlerini paylaşırlar ve ardından her grup, her etik kategori için bir örnek seçerek diğerlerinin önünde paylaşır. Her grup örnekleri anlatır ve diğer öğrenciler verilen örneğin neden iyiyi veya kötüyü gösterdiğine dair sorular sorabilir ve açıklama arayabilir. Son olarak, bu temel etik kategorilerin onların yaşamlarıyla ilgili olduğu ve diğer insanlarla, içinde yaşadıkları topluluklarla (aile, mahalle, okul) ve bir bütün olarak toplumla olan ilişkilerinde önemli bir etkiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır. • Öğrenciler, öğretmenin ahlaki değerlerden ne kastedildiğini belirttiği ve şu konulara dikkat çektiği bir sunum izlerler: eşitlik, dürüstlük, empati, sorumluluk, tevazu, adalet, tutarlılık; insanlık. Daha sonra gruplara ayrılan öğrencilere, üzerinde 2 ahlaki değer (eşitlik ve tutarlılık, adalet ve tevazu vb.) yazılı olduğu kağıtlar verilir ve burada ailenin, okulun, medyanın ve toplumun öğrencilerde bu ahlaki değerlerin geliştirilmesine nasıl katkı sağladığını tartışma yoluyla belirleme görevi verilir. Tüm gruplar çalışmalarını sunduktan sonra, açık bir tartışmada, ahlaki değerlerin 	

insanların günlük kararlarını ve davranışlarını nasıl etkilediğini gösteren durum örnekleri açık bir tartışmada verilir (örneğin, birinin bir deprem mağduruna kıyafet bağışlaması insani bir davranıştır).

- Öğrencilere aşağıdaki sorun sunulur:

Açık denizlerde batan bir geminin kaptanıdır. Son cankurtaran sandalında sadece 8 kişi binebilir ve sizinle birlikte kurtarılması gereken 10 kişi var: emekli bir doktor, hamile bir kadın, genç bir çift, 12 yaşında bir çocuk, bir öğretmen, bir tamirci, bir asker ve gemiye kaçak binen evsiz bir adam. Hangi 8 kişinin tekneye bineceğine karar vermek için 5 dakikanız var.

Öğrenciler gruplara ayrılır ve her grup 5 dakika içinde cankurtaran sandalına hangi kişilerin bineceğine karar verir. Her grup kararını sunduktan sonra aşağıdaki sorular üzerinde açık bir tartışma yapılır: (1) *Hangi kriterlere göre karar verdiniz?* (2) *Alınan kararlar doğru mu yanlış mı? Neden?* [Beklenen cevap: Tek ve evrensel bir çözüm yoktur, dolayısıyla yanlış veya doğru cevaplardan bahsedemeyiz.] (3) *Alınan kararda hangi ahlaki değerlere saygı duyulmaktadır? Hangi ahlaki değerler göz ardı ediliyor?* (4) *Bu senaryo hangi ahlaki ikilemleri gündeme getiriyor?/Karar alma sürecinde hangi ahlaki değerlere karşı çıkılıyor?* Sonuçta günlük yaşamdaki ahlaki ikilemlerin bizi bazı ahlaki değerlere diğerlerine göre öncelik vermeye zorladığı ve bu nedenle bu gibi durumlarda alınan kararların zor ve karmaşık olduğu sonucuna varılmıştır.

- Öğrenciler küçük gruplara ayrılır ve her gruba şu durumlardan biri uygulanır: yazılı bir eserin yeniden yazılması, kayıp bir cüzdanın bulunması, sosyal ağlarda hakaretlerin paylaşılması, komşunun bahçesinden gizlice meyve toplanması, şirketten para çalan meslektaşının saklanması. , mağazadan çikolata çalmak vb. Grupların yarısı "kendi" durumlarında ahlaki davranışların nasıl görüneceğini, diğer yarısı ise "kendi" durumlarında ahlak dışı davranışların nasıl görüneceğini bulmalı ve göstermelidir. Daha sonra her grup (biri birer) yaptıklarını sunar ve diğer gruplardan gönüllüler aynı durumda tam tersi davranışın nasıl görüneceğini söylerler (eğer grup ahlaki davranış sergiliyorsa diğerleri ahlak dışı örnekler verir veya tam tersi).. Son olarak açık bir tartışma, hangi ahlaki değerlerin ahlaki davranışı yönlendirdiği sonucuna varılır.

- Öğretmen aşağıdaki ifadelerle dürüst bir insanın özelliklerini temsil etmektedir. Öğrenciler her ifadeyi okuduktan sonra ifadede belirtilen özellik/davranış hoşlarına gidiyorsa beğendiğini (👍) işaretler.
  - Dürüst bir kişi, kimse bakmadığında bile doğru davranır.
  - Dürüst bir kişi dürüştür, adildir ve başkalarının önünde rol yapmaz.
  - Dürüst bir kişi, değerlerine ve ilkelerine bağlı kalır ve kendi eylemlerinin sorumluluğunu alır.
  - Dürüst bir kişi, kendisini iyi seçimler yapmaya ve başkalarına saygılı davranmaya yönlendiren güçlü bir ahlaki pusulaya sahiptir.
  - Dürüst bir kişi, söylediklerinde ve yaptıklarında tutarlılık gösterir, bu nedenle başkaları ona güvenir.
  - Dürüst bir insan, yaptığı her şeye yansıyan güçlü bir karaktere sahiptir.

Küçük gruplara ayrılan öğrenciler, üzerinde aşağıda belirtilen okulda yaşanabilecek durumların yazılı olduğu kâğıtlardan birini çeker (her kâğıtta farklı bir durum yazılıdır):

1. A Öğrencisi, arkadaşının ödevini kopyalayıp kendisininmiş gibi öğretmene verir.
2. B Öğrencisi, sınıf arkadaşları arasında popülerlik kazanmak için sınıfındaki başka bir öğrenci hakkında asılsız söylentiler yayar.
3. C Öğrencisi, Doğa Bilimleri konusunda bir grup projesine katılmak üzere öğretmen tarafından belirlenir, ancak çalışmaya katılmasa da sonunda projeye kendisinin de katkıda bulunduğunun imzasını atar.
4. Ç Öğrencisi, sınıf arkadaşının grupla futbol oynamasına izin vermiyor çünkü başka bir öğrenci ona bir iyilik sözü verdi.

5. D Öğrencisi, arkadaşının doğum günü partisine gitmesine izin vermeleri için ailesine yalandan sınavdan 5 aldığını söylüyor.
6. E Öğrencisi, ödevi internetten kopyalıyor ve sanki kendisi yazmış gibi öğretiyor.
7. F Öğrencisi, bir sınıf arkadaşından bir kitap ödünç alır, ancak onu kaybeder ve başkalarının önünde onu iade ettiğini iddia eder.
8. G Öğrencisi, başka bir öğrencinin eline düşen cüzdanı bulur ve kimsenin görmediğinden emin olduktan sonra onu ele geçirir.
9. H Öğrencisi, arkadaşlarıyla yaptığı toplantılara sıklıkla geç kalır ve her zaman sebepler uydurur ve bir dahaki sefere zamanında geleceğine dair söz verir.

Grupların görevi öncelikle "kendi" durumlarında anlatılan öğrencide hangi ahlaki değerlere saygı gösterilmediğini ve yukarıdaki dürüstlük özelliklerinden hangilerinin eksik olduğunu belirlemek, ardından okul hayatından başka bir durum bulup anlatmaktır. Bir öğrencinin dürüstlüğün başka bir özelliğinden yoksun olduğunu gösterdiği durum. Çalışmanın tüm sınıfın önünde sunumunun ardından aşağıdaki sorular üzerinde açık bir tartışma yapılır: (1) Hangi insanların daha ahlaklı olduğunu düşünüyoruz; dürüstlüğü olan mı yoksa olmayan mı? Neden? (2) İnsanların dürüst olmaları neden önemlidir? Dürüstlük insanların itibarını nasıl etkiler? (3) Dürüstlük, kişilerarası ilişkileri ve insanlar arasındaki dostlukları nasıl etkiler? Günümüz toplumunda dürüstlüğü korumanın zorlukları nelerdir? Sonuçta, dürüstlüğe sahip insanların daha yüksek bir itibara sahip olduğu, ancak sıklıkla ahlaki değerlere tutarlı bir şekilde uyulmasını sorgulayan zorluklarla karşı karşıya kaldıkları, bu nedenle de sosyal baskılara başarılı bir şekilde nasıl direnileceğini bilmenin gerekli olduğu sonucuna varılmıştır.

- Öğrenciler küçük gruplara ayrılır ve her gruba bir önceki etkinlikteki aynı durumların yer aldığı bir çalışma sayfası verilir: yazılı bir çalışmayı kopyalamak, kayıp bir cüzdanı bulmak, sosyal ağlarda hakaretleri paylaşmak, komşuların bahçesinden gizlice meyve toplamak, şirketten para çalan meslektaşını saklamak, bir mağazadan çikolata çalan arkadaşını saklamak. Grupların görevi, ahlak dışı davranışların bu şekilde davranan kişiler açısından sonuçlarını belirlemektir. Tüm gruplar çalışmalarını sunduktan sonra aşağıdaki sorular üzerinde açık bir tartışma yapılır:

(1) Ahlaksız davranan kişilerin hangi durumlarda hukuki sonuçları olur (örneğin para cezası ödemek zorunda kalırlar, yargılanırlar, hapse girerler)?

(2) Bu ahlak dışı davranışları gerçekleştiren kişilerin çocuk olması veya yetişkin olması ne gibi bir fark oluşturur?

Bu durumda ahlaki ve hukuki normlar arasında bir örtüşme olduğu, aynı zamanda ahlaki/ahlaka aykırı davranış olarak kabul edilenler ile yasal olarak haklı/haksız (cezalandırılabilir veya haksız) kabul edilenler arasında bir fark olduğu sonucuna varılmıştır, çünkü hukuk normları şu şekilde belirlenir: Devlet, neyin adil olduğunu tanımlayan yasalar aracılığıyla belirlenir ve ahlaki normlar, bireyin içinde faaliyet gösterdiği sosyal çevre tarafından belirlenir.

Öğrenciler gruplara ayrılır ve her gruba aşağıdaki etik kurallarından birinin elektronik versiyonuna erişim sağlanır: TIP DEONTOLOJİSİ KURALLARI (Tabipler Odası), Psikologlar Etik Kuralları (Psikologlar Odası), Yargı Etiği Kuralları (Baro), Müfettişlerin Etik Kuralları (Teftiş Kurulu). Grupların görevi, belirli bir meslekle uğraşan kişilerden beklenen ahlaki değerleri ve ahlaki davranışları belirlemek amacıyla "kurallarını" analiz etmektir.

- Beş gruba ayrılan öğrenciler internetten yapılan araştırmalara dayanarak aşağıdaki dinlerin her biri için birer broşür hazırlarlar: Hıristiyanlık, İslam, Yahudilik, Hinduizm, Budizm. Her broşürde metin ve görsellerle aşağıdaki soruların yanıtları sunulmaktadır:
  1. Söz konusu dinin mensuplarına ne denir?
  2. Söz konusu dinin karakteristik özelliği olan dini yapılar nelerdir, neye benzerler ve içlerinde hangi ibadetler yapılır?
  3. Söz konusu dindeki kutsal kitabın adı nedir?

4. Söz konusu dinde Tanrı/Mesih/Allah/Muhammed/Brahma/Şiva/Vişnu/Buda neyi temsil eder?

5. İnanışa göre söz konusu dinde ölümden sonra insanlara ne olur?

- Her grup ayrı bir soru üzerinde çalışır ve her din için ayrı ayrı yanıt vererek broşürün oluşturulmasına katkıda bulunur. Her broşür için dinin adının ve buna uygun resimlerin yer aldığı bir kapak sayfası yapılır. Broşürler tüm öğrencilerin çalışması için mevcuttur. Sonunda öğretmen soruları yüksek sesle sorar ve öğrenciler cevaplarını verir. Mümkünse etkinliği bu kısmı quiz şeklinde gerçekleştirilebilir.
- Öğrenciler gruplara ayrılır ve her gruba şu dinlerden birini anlatan bir çalışma sayfası verilir: Hıristiyanlık, İslam, Budizm ve Hinduizm. Açıklamalarda din, tanrı ve kutsal kitap isimleri çıkarılıp yerlerine boş satır bırakılmıştır. Grupların görevi: öncelikle internet araştırması yoluyla açıklamanın hangi dine atıfta bulunduğunu bulmak ve boşlukları doldurmak, ardından "kendi"lerinin rolünü gösteren açıklamanın önemli anlarını vurguladıkları bir sunum hazırlamaktır. Din, rahatlık ve yaşamın anlamının kaynağı olarak görülür. Aşağıdaki metinler örnek teşkil edebilir:

- (Hristiyanlık)

_____ (dine mensup kişiler) hayatın anlamının _____ (Tanrı'nın oğlu) inanmak olduğuna inanırlar. _____ (din) kurtuluşun iyi işler yapmakla veya iyi olmakla kazanılmadığını, bunun _____ (Tanrı'nın oğlu) inanıldığı takdirde tanrının bir lutfu olduğunu öğretir. _____ (Tanrı'nın oğlu) inancı, Tanrı ile kişisel bir ilişkiye olanak tanır ve inananlara, yaşamları boyunca onlara rehberlik eden Tanrı'nın tesellisine erişme olanağı verir. _____ (Tanrı'nın oğlu) inancı, inananları başkalarıyla sevgi içinde yaşamaya, onlara sempati duymaya ve başkalarıyla ilgilenmeye çağırır. _____ (din) sevgi ve nezakete güçlü bir vurgu yapar ve inananların başkalarına empati ve anlayışla davranmasını gerektirir. _____ (din) dinindeki temel uygulamalardan biri, Tanrı ile doğrudan bağlantı görevi gören duadır. İnsanın bir sıkıntısı olduğunda dua etmek ona güç ve rahatlık verir. Çünkü inananlar, Tanrı'nın dualarını işittiğine ve onlara yardım edeceğine güvenirler. _____ (din) inananlara hayırseverlik faaliyetleri yoluyla ihtiyacı olanlara yardım etmeyi öğretir. _____ (din mensupları) ölümden sonraki hayata ve ebedi diriliş umuduna inanırlar. Ölümden sonraki hayata olan bu inanç, sevilen birinin ölümünde rahatlık sağlar ve yaşamın zor anlarına anlam kazandırır.

- (İslamiyet)

_____ (din) içindeki temel kavram, _____ (Tanrı)'ın birliğine olan inançtır; buna göre hayattaki nihai amaç, _____ (Tanrı)'ın iradesine itaat etmek ve teslim olmaktır. _____ (din mensupları) _____ (Tanrı)'ın insanları kendisine kulluk etmek için yarattığına ve hayattaki gerçek rahatlık ve anlamın _____ (Tanrı)'ın iradesine boyun eğmekten ve _____ (kutsal kitap) belirtilen talimatlara uymaktan geldiğine inanır. _____ (din mensupları) için bu kutsal kitap, hayatta karşılaştıkları zorluklara bir bilgelik ve çözüm kaynağıdır. Gün boyunca yapılan dualar inananlara _____ (Tanrı) ile doğrudan bir bağlantı sağlar ve inananlar dua aracılığıyla rahatlık ve ruhsal yenilenme duygusu bulurlar _____ (din), özverili ve cömert olmanın ve ihtiyacı olanlara yardım etmenin önemini vurgular. _____ (din) zorluklar karşısında sabrın, nimetler karşısında şükretmenin önemini öğretir. İnananlar, hem zorlukların hem de nimetlerin _____ (Tanrı) tarafından yapılan sınavlar olduğunu, Dünyadaki yaşamın geçici olduğunu ve gerçek amacın ölümden sonraki sonsuz yaşam olduğunu anlamakta rahatlık ve anlam bulurlar.

- (Budizm)

_____ (din) şimdiki anın farkındalığı kavramına dayanır. Bu uygulama, inananların, hoş ya da nahoş olmalarına bakılmaksızın, mevcut

koşulları tanımalarına ve kabul etmelerine yardımcı olur. Böyle bir farkındalık bir teselli kaynağıdır, çünkü insan geçmişe ve geleceğe fazla bağlanmamayı öğrenir. _____ (din)'e göre acı çekmek yaşamın kaçınılmaz bir parçasıdır. Acıyı insan varoluşunun bir parçası olarak kabul ederek, inananlara acıyı nasıl kabul edecekleri ve kendilerine ve başkalarına nasıl şefkat geliştirecekleri öğretilir. _____ (din)'de yaşamın amacı, doğum ve ölüm döngüsünden tam bir kurtuluş durumu olan nirvanaya ulaşmaktır. Nirvanaya ulaşmak, acının sonu ve sonsuz huzur ve rahatlığa ulaşmak olarak kabul edilir. Nirvana'ya ulaşmak için doğru anlamak, doğru konuşmak, doğru hareket etmek, doğru niyette olmak, doğru çaba göstermek vb. gereklidir. Buna uygun yaşamak rahatlık sağlamaya ve hayata anlam kazandırmaya yardımcı olur. _____ (din), _____ (din mensuplarının) mevcut karşılıklı tüm canlılara şefkat ve ilgiyi geliştirmeye teşvik eder.

- (Hinduizm)

_____ (din), sonsuz bir doğum, ölüm ve yeniden doğuş döngüsü olan samsara döngüsüne inanır. _____ (din mensupları) için çok önemli olan, kişinin eyleminin, niyetinin veya seçiminin şimdiki ve gelecekteki hayatından sonra sonuçları olduğu anlamına gelen karma inancıdır. Karma, bireyleri sorumlu seçimler yapmaya teşvik eder ve başkalarının refahına yönelik iyilik, şefkat ve eylemleri teşvik ederek geleceklerini iyileştirecek pozitif karma yaratmayı öğretir. _____ (din), insanların acıyı hafifletmek, nezaket göstermek ve başkalarının refahını dilemek için bir şeyler yaptıklarında, pozitif karma biriktirdiklerine inanılır. Bu olumlu karma gelecekte iyi bir yaşama yol açar. Ayrıca ruhsal ve fiziksel bir uygulama olarak yoganın beden ve ruh arasındaki bağlantıyı sağladığına inanılmaktadır. İnanlıların fiziksel ve ruhsal refahlarını iyileştirmelerine ve ayrıca ruh ve beden birliği deneyiminde anlam bulmalarına yardımcı olur.

Grup çalışmayı sunarken, diğer gruplardan öğrenciler sunulan din ile "kendi" dinleri arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları tespit ederler. Sonuçta açık bir tartışmayla dinler arasındaki ortak unsurlar ve farklılıklar, dinlerin inananların hayatlarında rahatlık ve anlam kaynağı olarak üstlendikleri roller dile getirilir.

• Öğretmen öğrencilere başlıca dünya dinlerinden dinlerin ahlaki değerlerin gelişimine nasıl katkı sağladığını gösteren bir örnek sunar:

(1) Hıristiyanlık: Rahibe Teresa'nın Misyonu

Rahibe Teresa, hayatını Hindistan'ın Kalküta kentindeki yoksullara hizmet etmeye adanmıştı. Çalışmaları Hıristiyanlığın şefkat, özveri ve komşu sevgisi değerlerini örneklendiriyor. İhtiyacı olanlara bakım ve destek sağlayan bir kuruluş olan Hayırsever Misyonerler'i kurdu.

(2) İslam: Zekat (Sadaka) Kavramı

Zekat, Müslümanların servetlerinin bir kısmını ihtiyaç sahiplerine vermesini gerektiren İslam'ın beş şartından biridir. Bu uygulama, hayırseverlik, şefkat ve düşkün olanlara yardım etme gibi İslami değerleri yansıtır. Müslümanlar zenginliklerini fakirlerle ve zorlukla karşı karşıya olanlarla paylaşmaya teşvik edilir.

(3) Hinduizm: Mahatma Gandhi'nin bağlılığı

Hindistan bağımsızlık hareketinin önde gelen isimlerinden Mahatma Gandhi, baskıya karşı şiddet içermeyen direnişi (ahimsa) savundu. Onun şiddet içermeyen bağlılığı, Hindu'nun hakikat, zarar vermeme ve tüm canlılara saygı gibi değerlerine derinden dayanmaktadır.

(4) Budizm: Dalai Lama, Nobel Barış Ödülü Sahibi

Tenzin Gyatso, 14. Dalai Lama, Tibet Budizminin ruhani lideridir. İnsani değerlere bağlılığı ve bireysel ve toplumsal refahın geliştirilmesinde şefkatin önemi ile tanınır. 1989'da Tibet'in kurtuluşu için şiddet içermeyen mücadelesi ve küresel çevre sorunlarına gösterdiği ilgi nedeniyle Nobel Ödülü'nü aldı.

Daha sonra dini değerlerin davranışları nasıl etkileyip şekillendirebileceği ve bireyleri daha adil ve merhametli bir dünya arayışında (şefkat, merhamet, şiddetsizlik, tahammül ve diğer olumlu erdemler) aramalarında nasıl yönlendirebileceğine dair verilen örneklerin ardından bir tartışma açılır. Son olarak, dinin ahlaki değerler üzerindeki olumlu etkisinin yadsınamaz olduğu, ancak günümüz modern, çoğulcu toplumumuzda bireylerin dini otoritelere sorgusuz sualsiz uymadan mesafeyi korumalarının ve eleştirel bir görüş geliştirildiğinin farkına varırlar. Dinler değerli ahlaki rehberlik sağlasa da, son zamanlarda onlara karşı eleştirel ve açık fikirli bir yaklaşıma sergilenmeye başlanmıştır.

- Beş gruba ayrılan öğrencilere dinlerin insanların kültür, gelenek ve göreneklerini nasıl etkilediğini araştırma görevi verilir. Her grup, üzerinde ayrı bir dinin ve onunla ilişkili bayramın (gelenekler, görenekler) ve kutlamasının yazılı olduğu bir kağıt parçası çeker:
  - (1) Hıristiyanlık: Noel'in Doğuşu (Hıristiyan geleneği, İsa'nın doğumunun kutlanması, doğum sahneleri, ilahiler ve hediyeler dahil olmak üzere dünya çapında Noel gelenek ve göreneklerini nasıl etkilediği);
  - (2) İslam: Dünya çapında Ramazan (Ramazan ayı boyunca dünyanın her yerindeki Müslümanlar nasıl oruç tutar, toplu ibadet ederler, iftar yemekleri ve gece namazı gibi gelenekler nelerdir ve bunun nasıl bir topluluk duygusu yarattığı);
  - (3) Hinduizm: Diwali Işık Festivali (Hindu ışık festivali Diwali'nin kültürel önemi, kandillerin yakılması, havai fişekler ve hediye alışverişi ile nasıl kutlandığı ve Hindu topluluklarını nasıl bir araya getirdiği);
  - (4) Budizm: Meditasyon ve Farkındalık Uygulaması (meditasyon, neden günümüzde kültürel bir trend haline geldiği, iç huzuru ve kişisel gelişimi nasıl desteklediği).
  - (5) Yahudilik: Fısıh (geleneksel yiyecekler ve ritüeller, kutlandığında, Yahudi topluluğu bağlarını nasıl güçlendirdiği ve kültürel gelenekleri nasıl koruduğu anlamına gelir).

Her grup araştırmanın bir sunumunu hazırlar ve ardından diğer öğrenciler sorular sorar. Daha sonra öğretmen din ve dinin kültürel çeşitlilik açısından önemi, farklı değerlerin teşviki, topluluk bağlantısı, kültürel mirasın korunması, toplumdaki farklıların hoşgörüsü ve birlikteliği ile ilgili konuların tartışıldığı bir tartışma açar. Son olarak, günümüzün çeşitlilik dolu dünyasında hoşgörüyü teşvik etmek ve uyumlu bir arada yaşamayı teşvik etmek için dinin gelenek ve görenekler üzerindeki etkisini anlamının gerekli olduğu sonucuna varılmıştır.

- Öğretmen öğrencilere, din özgürlüğü ve inanç özgürlüğünün bir parçası olarak herkesin dini mensubiyetini seçme veya seçmeme durumunu açıklar. Ayrıca ateizmin ne anlama geldiğini ve insanların kendilerini ateist olarak gördüklerini de sunar (ateizm bir din değil, bir tanrının veya tanrıların varlığına olan inancın olmayışını ifade eden bir inançtır ve ateist olan insanlar tanrıların varlığı ve genellikle her şeye gücü yeten daha yüksek bir gücün varlığı fikrini reddederler). Daha sonra öğretmen öğrencilere şu soruları sorar:
  1. Neden bazı insanlar Hristiyan, bazıları ise Müslümandır? Belirli bir dine mensup olmaya nasıl karar verdiler?
  2. Herkes bir dine mensup olmak zorunda mıdır? Neden?
  3. Bir dinin mensupları ile ateistler ahlaki değerler açısından farklılık gösterir mi? Davranışları farklı mı?
  4. Herhangi bir dinin, insanları kendi üyesi olmaya zorlama hakkı var mıdır? Birisinin bir dine mensup olma veya ateist olma fırsatı reddedilmeli mi?
  5. Herhangi birinin, birisini dini bir töreni/ibadeti uygulamaya zorlama hakkı var mı? Yada ibadet etmeyi engelleme hakkı var mı?

mı? İbadet ettiği veya etmediği için onunla dalga geçmek doğru mu?

Tartışmanın amacı şu ortak sonuca varmaktır: (A) hiç kimsenin, herhangi bir dine mensup olup olmama veya herhangi bir dine mensup olmamayı seçme konusunda kimseye empoze etme hakkı yoktur ve (B) inananlar inançlarını ayrımcılığa veya şiddete maruz kalmadan yaşama hakkına sahiptir.

- Gruplara ayrılan öğrencilere, çeşitli olasılıkların listelendiği Dinler Arası Çatışmaların Olası Olumsuz Sonuçları başlıklı bir çalışma sayfası verilir. Görevleri, eğer doğru olduğunu düşünüyorlarsa D (bunun gerçekten bir olasılık olduğunu), yanlış olduğunu düşünüyorlarsa Y (bunun bir olasılık olmadığını) işaretlemektir. Örnek olarak:
  - Farklı din mensupları arasındaki gerginlik (D)
  - Farklı din mensupları arasındaki işbirliği (Y)
  - Dini topluluklar arasındaki şiddet (D)
  - Bir veya daha fazla din mensubunun fiziksel, psikolojik ve maddi kayıpları (D)
  - Diğer din mensuplarının dinine ve geleneklerine saygı (Y)
  - Toplumda daha az temsil edilen dini toplulukların üyelerine yönelik ayrımcılık (D)
  - İnsanların yerinden edilmesi ve mülteci krizleri (D)
  - Çeşitli dini bayramların ortak kutlanması (Y)
  - Daha az temsil edilen dini toplulukların üyelerinin tecrit edilmesi (D)
  - Dini uygulamaların zorla değiştirilmesi (T)

Görevi tamamladıktan sonra, listede listelenen doğru olasılıkların (olumsuz sonuçlar) hangileri olduğunu ortaklaşa tespit ettikten sonra öğretmen herkesle şu soru üzerine bir tartışma başlatır: Toplumlarda olumsuz sonuçlara yol açması nasıl önlenir? En etkili yolun, diğerlerinin ihtiyaçlarını tehlikeye atmadan ve dini inanç ve uygulamalar söz konusu olduğunda hangi dinin daha fazlasını hak ettiği veya daha doğru olduğunu kanıtlamadan, her bir dini topluluğun ihtiyaçlarına saygı duyulmasını sağlayan dinler arası diyalog olduğu ortaya çıkmaktadır.

- Öğrenciler 5 gruba ayrılır ve her grup üzerinde şu dinlerden birinin yazılı olduğu kâğıtlardan birini çeker: Hıristiyanlık, İslam, Yahudilik, Hinduizm ve Budizm. Her gruba önce altın kuralın "kendi" dinlerinde hangi şekilde (hangi ifadeyle) temsil edildiğini (internette) araştırma, ardından grup tartışması yoluyla hangi etik ilke ve ahlaki değerlere dayandığını bulma görevi verilir. Bu ifade temel alınır ve günlük yaşamda bir kişinin bu kurala uygun hareket ettiği ve bu kurala aykırı davrandığı durumlara örnekler bulmak (örn. hakkında dedikodu yapılmasını istemediği ve dedikodu yapmadığı yada başkaları hakkında dedikodu yaptığı bir örnek durum). Her grup açıklamayı ve yapılan işi sunup durumları canlandırdıktan sonra, herkes hep birlikte altın kuralın ne anlama geldiğine ve bu kurala saygı/saygısızlığın günlük yaşamdaki sonuçlarının ne olduğuna dair bir sonuca varır.
- Gruplara ayrılan öğrencilere, üzerinde aşağıdaki dini ilkelerin yazılı olduğu ve tanımlandığı bir çalışma sayfası verilir: (1) şefkat ve yardımseverlik, (2) dürüstlük ve doğruluk, (3) cömertlik ve hayırseverlik, (4) toplumsal destek ve dayanışma, (5) sakinlik ve şiddetsizlik, (6) bağışlama ve hayata saygı (7). Her grup, her kural için, belirlenen kuralın geçerli olduğu günlük yaşamdan bir durum bulmalı ve tanımlamalıdır. Gruplar dönüşümlü olarak kuralları (birer birer) ve uygulama açıklamalarını sunarlar. Sonunda dini ilkelerin insanların günlük yaşamdaki davranış ve kararlarını nasıl etkilediği ortaklaşa tartışılır.

- Gruplara ayrılan öğrencilere, çatışmalara barışçıl bir yaklaşıma ve barış içinde bir arada yaşamaya katkıda bulunan dini ilkeleri belirleme görevi verilir. Her grup düşüncelerini diğerlerine sunduktan sonra, açık bir tartışmada, tüm dini ilkelerin barışı ve çatışmaların barışçıl çözümünü desteklediği yönünde ortak bir sonuca varılır. Daha sonra öğretmen dini aşırılık kavramını açıklar ve El Kaide'nin faaliyetlerini sunar, ardından öğrencilerle yapılan açık bir tartışmada dini öğretilerin aşırılıkçı yorumlarının şiddete, şiddetli çatışmalara ve terörizme yol açabileceği ortak sonucuna varılır.
- Öğrenciler, dinlerin dünyadaki etkisiyle ilgili aşağıdaki zorlukların her birini açıklayan öğretmenin sunumunu izler: (1) dogmatizm ve hoşgörüsüzlük, (2) eleştirel düşüncenin bastırılması, (3) toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin teşvik edilmesi, (4) kültürel ve sosyal değişime direnç ve (5) dini otoritenin kötüye kullanılması. Daha sonra öğrenciler 5 gruba ayrılır ve her zorluk için ayrı ayrı internette araştırma yapıldıktan sonra gruplar dinin etkisinin görüldüğü bir duruma ilişkin bir örnek anlatırlar. Bunu yaparken, her grup farklı bir zorluk üzerinde çalışmaya başlar ve bunu yazdıktan sonra bunu başka bir gruba aktarır, grup da aynı zorlukla ilgili kendi durum tanımını yapar. Beş grubun tamamı, beş zorluğun tamamı için durum örnekleri verdikten sonra, her bir zorluk için tüm örnekleri okur ve öğretmenin yardımıyla, zorluğu en doğru şekilde tanımlayan bir örnek seçer.
  - Öğretmen öğrencilere sekülerleşme teriminin anlamını açıklar (dinin siyaset, eğitim, adalet ve kültür üzerindeki etkisinin ortadan kaldırılması veya azaltılması ve dini/dini ve siyasi kurumların ayrılması olarak). Öğrenciler daha sonra gruplara ayrılır ve her grup (bir kağıt parçası seçer) sekülerleşmenin aşağıdaki faydalarından biri üzerinde çalışır: (1) dini özgürlük hakkının ve inanç özgürlüğünün korunması, (2) tüm dinlerin eşit statüsünün sağlanması ve (3) dini ayrımcılığın önlenmesi. Aynı zamanda her gruptan internetten alınan bilgilerin yardımıyla, günlük yaşamdan örneklerle vatandaşların "kendi" çıkarlarının ne olacağını ve eğer devlet laik değilse "onların" çıkarlarıyla olan ilişkisinin gelecekte nasıl olacağını açıklayacak bir sunum hazırlamaları istenir. Çalışmanın sunulmasının ardından yapılan açık bir tartışmada, dini mensubiyetlerine ve inançlı olup olmadıklarına bakılmaksızın devletin tüm vatandaşlarına eşit muamele edilmesinin sekülerleşmenin bir önkoşul olduğu sonucuna varılmıştır.
  - Gruplara ayrılan öğrencilere, laikliğin ihlalini gösteren iki farklı durumun yer aldığı çalışma kağıtları verilir; bunlardan biri eğitimle (örneğin: öğretmenler okulda öğrencilere dua ettirir), diğeri adaletle (örneğin: hakimin bir dinin mensubunun, yeterli delil olmadan, kendi dininin mensubu lehine karar vermesi) ilgilidir. Öğrencilerden (laikliğin faydalarından hangisinin farkına varılmayacağı) çarpıklıkları tespit etmeleri ve bu görüşü tartışmaları istenir. Öğretmen durumların açıklamalarını (birbiri ardına) okur ve her okumadan sonra o durum üzerinde çalışan grup hangi bozuklukları tespit ettiğini belirtir ve bunun argümanlarını verir, diğer gruplar da takip eder ve gerekirse ekleme yapar. Son olarak açık bir tartışmayla eğitim ve adaletin ne zaman laik sayılabileceği sonucuna varılır.

VATANDAŞLIK

Konu: **KİMLİK**

Toplam ders sayısı: 17

Öğrenme sonuçları

Öğrenci şunları yapabilecektir:

1. Kimliğin ne olduğunu, nasıl oluştuğunu, değiştiğini, hangi yönlerden oluştuğunu açıklayabilecek;

2. kişisel kimlik ile grup kimliğini birbirinden ayırır;
3. Kişisel kimliğin özelliklerini listeler ve kimliğin oluşumunda çeşitli faktörlerin etkisini açıklar;
4. Grup üyeliğinin grup kimliğinin oluşumuna nasıl katkı sağladığını açıklayabilecektir;

Öğrenci ayrıca:

5. Kişinin kendi inançlarını, ilgi alanlarını, güçlü yanlarını ve karşılaştığı zorlukları tanıma yoluyla kişisel farkındalığını geliştirecek;
6. Grup kimliğiyle yüzleşerek empati ve çeşitliliğe saygı geliştirecek, kapsayıcılık ve hoşgörüyü takdir edecek;
7. Yeni fikirleri ve değişiklikleri kabul etmeye daha açık hale gelecektir.

İçerikler (ve kavramlar)	Değerlendirme standartları
<ul style="list-style-type: none"> • Kimlik kavramı (faktörler: cinsiyet, fiziksel özellikler, kişilik özellikleri, değerler, ilgi alanları, kültür, eğitim, meslek, partner ve arkadaşlık bağları, grup üyeliği, daha dar ve daha geniş çevredeki roller; kişisel ve grup kimliği) 	<ul style="list-style-type: none"> • Kendini örnek alarak kimlik kavramının ne anlama geldiğini açıklar. • Kimliğin nasıl oluştuğunu açıklar ve çeşitli faktörlerin kimliğin oluşumuna etkisini açıkladığı örnekler verir. • Kişisel kimlik ile grup kimliği arasındaki farkı örneklerle açıklar. • Kimliğin önemli bir rol oynadığı gerçek yaşam durumlarını anlatır.
<ul style="list-style-type: none"> • Kişisel kimlik (fiziksel özellikler, psikolojik özellikler, biyografik unsurlar; özgüven, öz saygı, sosyal medya) 	<ul style="list-style-type: none"> • Kişisel kimliğin yönlerini listeler ve bunları örneklerle açıklar. • Kimliğin çok boyutluluğunu bir örnekle açıklar. • Kimliğin yaşam boyunca nasıl ve neden geliştiğini ve değiştiğini (bir örnekle) açıklar. • Bireyin değer ve inançlarının kişisel kimliğini nasıl oluşturduğunu ve bunların yaptığı seçimleri, başkalarıyla ilişkilerini ve eylemlerinin çevreye etkilerini açıklar. • Kişisel kimliğin özgüven ve öz saygı ile nasıl ilişkili olduğunu (bir örnekle) açıklar. • Kişisel kimliğin şekillenmesinde ailenin, okulun ve akranların rolünü açıklar. • Sosyal medya kimliği ile kişisel kimlik arasındaki bağlantıyı açıklar.
<ul style="list-style-type: none"> • Grup kimliği (resmi ve gayri resmi gruplar, cinsiyet kimliği, etnik kimlik, ulusal kimlik) 	<ul style="list-style-type: none"> • Resmi grup ve gayri resmi grup örneklerini listeler ve bu grupların üyeliğini grup kimliğiyle ilişkilendirir. • Farklı gruplara ait olmanın ve aynı grubun üyeleri arasındaki bireysel farklılıkları kabul etmenin önemini açıklar. • Farklı grup kimlik türlerini açıklamaya yönelik örnekler verir. • Cinsiyet kimliğinin oluşumunda ailenin rolünü açıklar. • Etnik kimliğin özelliklerini listeler ve çok etnikli gruplardan oluşan toplumlarda etnik kimliklerin çeşitliliğinden kaynaklanan yararları ve zorlukları (örnekler aracılığıyla) açıklar. • Ulusal kimliğin anlamını açıklar ve vatanseverliğin nasıl ortaya çıktığını belirtir.

Etkinlik örnekleri:

- Her öğrenciye, aşağıdaki cümleleri tamamlayarak doldurması gereken bir Ben Kimim çalışma sayfası verilir:
  - Cinsiyetime göre ben _____
  - _____ yaşındayım.
  - Ben _____ kızım/oğluyum.
  - Etnik kökene göre ben _____.
  - _____ ülkesinde bulunan _____ şehrinde/köyünde yaşıyorum.
  - _____ okulunda _____ sınıf öğrencisiyim.
  - En yakın arkadaşlarım _____.
  - Ailece kutladığımız en önemli iki bayram _____ ve _____ bayramlarıdır.
  - Dini inanca göre ben ve ailem _____ dini mensubuyuz.
  - En sevdiğim üç aktivite/hobi: _____, _____ ve _____ dir.
  - Beni en iyi tanımlayan üç özellik: _____, _____ ve _____.
  - İlerde _____ olmak istiyorum.

Çalışma kağıdını tamamladıktan sonra öğretmen kimlik kavramının ne anlama geldiğini (bireyin kendisini bir kişi olarak ve farklı grupların bir üyesi olarak algılama biçimi) sunar, çalışma sayfasında verilen kimlik oluşumuna katkıda bulunan faktörleri listeler ve açıklar. (cinsiyet, yaş, aile içi ve aile dışı rol, etnik köken, ikamet yeri ve ülke, kişilik özellikleri, ilgi alanları, din, arkadaşlıklar) ve bunların dışında başka etkili faktörlerin de olduğunu vurgular. Daha sonra öğrenciler küçük gruplara ayrılır ve her öğrenci çalışma kağıdında yaptığı açıklamaları paylaşarak kendi "kimliğini" sunar. Bunu yaparken gruptaki "kimliklerdeki" benzerlikler ve farklılıklar belirlenir. Her gruptan bir temsilci kendi "kimliğini" sınıfın önünde sunar ve gruptaki diğer kişilerle hangi ortak noktalarının olduğunu, hangilerinin farklı olduğunu belirtir. Sonunda, açık bir tartışma yoluyla, her bir kişinin kimliğinin iç içe geçmiş ve birbirine bağlı birçok yönden oluştuğu ve çok boyutlu birleşimin, insanlar aynı özellikleri paylaştıkları için görünüşte benzer olsalar bile her bireyi benzersiz kıldığı ortaklaşa sonuca varılır.

- Öğrenciler önceki derste tamamlanan *Ben Kimim* çalışma sayfasını kullanırlar. Kendilerini en iyi tanımladığını düşündükleri beş yazılı cümleyi, yani kendileri için en önemli olduğunu düşündükleri beş şeyi seçmeleri ve bu beşini ayrı ayrı yeni bir çalışma sayfasına yazmaları görevi verilir. *Ben gerçekte kimim*. Öğretmen daha sonra varsayımsal örnekler kullanarak kişisel deneyimlerin ve çevredeki diğer kişilerle olan etkileşimlerin rolünü vurgulayarak kimliğin nasıl oluştuğunu açıklar (örneğin erkek olması öğrencinin kimliği açısından çok önemli olabilir, çünkü hayatı boyunca bunun kendisine kızlara karşı ayrıcalıklar getirdiğini fark etmiştir; bir öğrenci için ailede abla olması çok önemlidir, ailedeki küçük çocuklarla ilgili olarak ona ayrıcalıklı bir muamele sağlar). Daha sonra öğrenciler küçük gruplara ayrılır (önceki sınıftan farklı olarak), burada her öğrenci Ben gerçekte kimim çalışma sayfasındaki cümleler yoluyla kendi "kimliğini" sunar ve başkalarıyla olan hangi deneyimlerin/etkileşimlerin bu şeylerin kendisi olmasına katkıda bulunduğunu açıklar. Daha sonra birkaç gönüllü aynı şekilde kimliklerini tüm sınıfa sunar. Sonunda ortak bir tartışma, kişisel deneyimlerin ve çevredeki diğer kişilerle etkileşimlerin insanların kimliğinin oluşumuna nasıl katkıda bulunduğunu özetlemektedir.

- Öğrenciler önceden doldurulmuş Ben gerçekte kimim çalışma sayfasını kullanırlar. Öğretmen kişisel kimlik ile grup kimliği arasındaki farkı (her birimizin kendini algılama ve tanımlama şekli ile farklı grupları tanımlama ve onlarla ilişki kurma şeklimiz) kendi kimliğiyle ilgili örnekler kullanarak açıklar. Daha sonra öğrenciler küçük gruplara ayrılır (önceki derslerden farklı) ve her gruba iki sayfa verilir: biri Kişisel Kimlik başlıklı, diğeri Grup Kimliği başlıklı. Grup içinde herkes kendi "kimliğini" ortaya koyar ve bunu yaparken tüm grup bunun kişisel bir kimlik mi yoksa grup kimliğinin bir tanımı mı olduğunu belirleyerek uygun listeye yazar. Çalışmayı tamamladıktan sonra gruplar iki listeyi tüm sınıfa sunar ve öğretmen doğruluğunu kontrol eder ve tahtaya kişisel ve grup kimliği tanımlarının tipik örneklerini yazar. Örneklerin her biri hakkında açık bir tartışmada öğrenciler, örneklerin neden kişisel ve grup kimliğinin özelliklerini gösterdiğini açıklarlar.
- Gruplara ayrılan öğrencilere, üzerinde kimliğin önemli bir rol oynadığı gerçek hayattaki bir durumun anlatıldığı bir kart verilir. Bunu yaparken, aşağıdaki veya diğer durumlara ilişkin daha ayrıntılı açıklamalar kullanılabilir: (1) okullar arası müsabakalarda tezahürat yapmak, (2) doktorların meslektaşları, hastalar ve arkadaşlarıyla iletişimi, (3) farklı etnik kökenli öğrenciler arasında top yüzünden çıkan kavga, (4) sosyal ağlarda kendi faaliyetlerinizle ilgili bilgileri paylaşmak. Gruplardaki öğrencilerin görevi, iç tartışma yoluyla, duruma katılan bireylerin davranışlarında önemli rol oynayan kimlik (kişisel veya grup) kısmını belirlemek ve neden böyle düşündüklerini açıklamaktır. Görevi tamamladıktan sonra her grup, durumu ve ulaştığı bilgileri tüm sınıfın önünde sunar ve diğer öğrenciler onlara açıklama için sorular sorma ve bunları tamamlama fırsatı bulur.
- Gruplara ayrılan öğrencilere, kişisel kimlik yönlerinin ve kimlik oluşumuna katkıda bulunan faktörlerin yazılı olduğu bir çalışma kağıdı verilir: (1) fiziksel özellikler: cinsiyet, ten rengi, boy, kilo, yüz özellikleri, (2) psikolojik özellikler: kişilik özellikleri, yetenekler, değerler, ilgi alanları ve inançlar; ve (3) biyografik unsurlar: eğitim, kariyer, hobiler, deneyimler ve yaşam olayları. Grupların görevi, çalışma sayfasında listelenen üç unsurun her birinden (daha önce bahsedilmeyenler arasından) iki faktör seçmek ve gerçeklikten örnekler yoluyla bunların kişisel kimliğin oluşumunu nasıl etkilediğini açıklamaktır. Farklı insanların kendilerini algılama şekli (örneğin eğitim için - yüksek eğitim almış biri kendisini daha düşük eğitim almış birinden daha önemli algılayabilir; örneğin boy için - çok kısa olan ve etrafında daha uzun boylu olan biri, kendini uzun boylulardan daha az değerli algılayabilir) konusunda örnekler sunulur. Öğretmen belirli faktörler (her seferinde bir faktör) üzerinde çalışan grupları çalışmalarını sunmaya davet eder. Sonunda, açık bir tartışmada, kişisel kimliğin (kendilik deneyiminin), bireyin kendi fiziksel ve psikolojik özelliklerini ve önceki yaşam deneyimlerini nasıl algılayıp kabul ettiğinin karşılıklı etkisi altında oluştuğu özetlenmektedir.
- Öğretmenin verdiği yönlendirmeler doğrultusunda her öğrenci, doğumundan bu güne hayatında yaşadığı/olduğu önemli olayları bir zaman çizelgesine göre düzenleyerek kendi "biyografisini" yazar. Satır, doğum tarihini belirterek başlamalı ve doğduğu ailenin bir tanımını (üyelerin kimler olduğu ve nasıl akraba oldukları) vererek başlamalı, ardından diğer önemli olaylar hakkında (örneğin 3 yaşında bir kız kardeş doğmuştur, 5 yaşında aile başka bir daireye/eve taşınmıştır ve yeni arkadaşlar edinmiştir...) ve bunların meydana geldiği yaşla birlikte satırın altında veya üstünde olay/olay hakkında kısa bir açıklama yapılır. Görevi tamamladıktan sonra öğrenciler küçük gruplara ayrılır ve gruplar içinde "biyografilerini" paylaşırlar ve "biyografi"de listelenen olayların kendilerini nasıl etkilediğini açıklarlar. Gruplardaki çalışmayı bitirdikten sonra, birkaç gönüllü kendi "biyografilerini" sunarlar - tahtada zaman çizelgesini gösterirler (üzerinde yaşlar işaretlenmiştir) ve o sırada meydana gelen olayları sözlü olarak anlatırlar ve bunların onları nasıl etkilediğini açıklarlar. Sonunda, açık bir tartışmada şu sonuca varılır: (1) Deneyimlenen olaylar yaşam sürecinin bir parçasıdır ve bu nedenle kişisel kimliğin oluşumunda, bireyin kendisini nasıl algıladığını, çevresini ve bir bütün olarak dünyayı nasıl gördüğünü etkileyecek şekilde önemli bir rol oynar ve (2) kimlik sabit/durağan değildir, ancak yaşam boyunca yeni edinilen

deneyimler (ciddi bir aşk ilişkisi yaşamak, ebeveyn olmak, meslek değiştirmek, travma yaşamak) ve çevresel etkiler (farklı kültürlerden arkadaşlar edinmek, şehirden köye, başka bir ülkeye taşınmak) nedeniyle gelişir ve değişir.

- Sınıfın karşılıklı iki duvarına bir kağıt yerleştirilir: birinde tamamen katılıyorum, diğerinde ise hiç katılmıyorum yazıyor. Öğretmen ifadeyi okur: Her çocuk kendi davranışına cevap vermek zorundadır ve öğrenciler ifadeye katılıp katılmamalarına veya ne kadar katılmamalarına göre duvarlardan birine veya diğerine daha yakın yerleştirilir. Ödev sonrasında farklı pozisyonlara atanan öğrencilerden bazıları iddia hakkında ne düşündüklerini açıklıyor. Aynı prosedür iddia için de tekrarlanıyor: *Başka çocuklar tarafından zorbalığa uğrayan çocuğa herkes yardım etmelidir.* Öğretmen daha sonra iddiaların iki farklı değeri (sorumluluk ve başkalarına yardım etme) içerdiğini ve bireyin bunları çok önemli görmesi ve gerçekte bunlara uyması durumunda kişisel kimliğe yerleşebileceğini açıklar. Verilen açıklamanın ardından öğrencilerden kendilerinin önemli olduğunu düşündükleri ve saygı duymaya çalıştıkları diğer değerleri sıralamalarını ister. Bunu, öğretmenin kişisel kimliğin bir parçası olan değer ve inançların aşağıdakileri nasıl etkilediğini belirli bir örnek aracılığıyla açıkladığı bir sunumu izler: (1) bireyin yaptığı seçimler (örneğin Sarah yaratıcılığa, bağımsızlığa ve başkalarına yardım etmeye değer verir, insanların sağlığı için refahın önemine ve adil bir dünyada yaşamının gerekliliğine inanır. Bu nedenle ebeveynleri doktor ya da avukat olmanın iyi bir şey olduğunu söylemesine rağmen psikolog-psikoterapist olmayı seçiyor, çünkü bunun kendisi için daha iyi olduğunu söylüyor), (2) bireyin başkalarıyla olan ilişkileri (örneğin, fikirlerini ifade etmede sorun yaşamayan insanlarla ve hemşirelikte gönüllü olan insanlarla takılıyor) ve (3) eylemlerinin çevre üzerindeki etkileri (örneğin mesleği aracılığıyla duygusal sorunları olan insanlara yardım eder). Son olarak öğrenciler, kendileri için kişisel olarak önemli olan değer ve inançlardan örnekler vererek bunların yaptıkları seçimleri, başkalarıyla ilişkilerini ve çevre üzerindeki etkilerini nasıl olduğunu belirtirler.
- Her öğrenciye üç çıkartma (duvara yapıştırılabilecek kağıtlar) verilir ve her birine bilmek ya da yapmak istediği ama yine de yapamadığı bir şeyi yapıştırmamız gerekir. Herkes çıkartmalarını sınıf duvarının (veya tahtanın) farklı yerlerine yapıştırır ve diğerleri önce bunlara bakabilir ve ardından diğerlerinin hoşlarına giden ancak üzerine yazmadıkları (yada aklına daha önce gelmeyen) bir şeyi belirten 1-2 kağıt parçasını seçebilirler. Öğrenciler bir daire şeklinde durarak seçtikleri çıkartmaların üzerinde yazanları okurlar (bir başkasının yazmak isteyip de henüz yapamadıkları şeyleri). Gönüllüler neden bu çıkartmaları seçtiklerini açıklar. Daha sonra aşağıdaki sorular üzerinde açık bir tartışma yapılır: (1) *Bilmek veya yapmak istediğiniz şeyi başarmak için ne kadar taahhütte bulunmaya hazırsınız? (Belirlenen hedefe ulaşmayla gerçekten ilgilendiğimizde ne yaparız?)* ve (2) *Hedefe ulaşmadaki başarı veya başarısızlık bireyin kimliğine nasıl yansır?* Sonuçta çıkarların peşinde koşmaya yatırım yapmanın kendimizi algılama şeklimizi etkilediği ve belirlenen hedeflere ulaşma şeklimizin kişisel kimliğimizi şekillendirdiği sonucuna varılmıştır.
- Her öğrenciye iki çıkartma (duvara yapıştırılabilen kağıtlar) verilir ve her birinin üzerine, gerçekten iyi yaptıkları bir şeyi yazmanız gerekir. Herkes çıkartmalarını sınıf duvarının (veya tahtanın) farklı yerlerine yapıştırır ve diğerleri önce onlara bakabilir ve ardından diğerlerinin kişisel olarak desteğe ihtiyaç duydukları bir şeye işaret eden fişlerinden birini seçebilirler. Öğrenciler bir daire şeklinde durarak seçtikleri çıkartmaların üzerinde yazanları okurlar (bir başkası bunu gerçekten iyi yaptıklarını ve kendilerinin iyi yapabilmeleri için desteğe ihtiyaçları olduğunu yazmıştır), ardından öğretmen öğrencilerin çaba harcamadan hiçbir şeyin iyi yapılamayacağını görmeleri için bir soru sorar: Bunu iyi yapmayı nasıl öğrendiniz?. Daha sonra öğretmen kendine güven (kişinin yeteneklerine olan inancı) ve özsaygı (kişinin kendi değeri, bilgisi ve yeteneği hakkındaki imajı) terimlerinin ne anlama geldiğini açıklar ve ardından sorular üzerinde açık bir tartışma yapılır: (1) *Bir şeyi başarılı bir şekilde yapabileceğimizi*

bilmek güvenimizi ve özsaygımızı nasıl etkiler? Neden? ve (2) Emek verdiğimiz ve başarıya ulaştığımız şeyler (örneğin, konser seyircisi önünde çalmak, bir çizimle bir sanat sergisine katılmak, yaptığımız bir şeyden dolayı övgü veya ödül almak) yaşamımızda özgüven ve öz saygımızı nasıl etkiledi? Sonunda, öğretmen özgüven ve özsaygının kişisel kimlikle (bireyin kendine değer verme duygusu ve olumlu bir öz-imağ eşliğinde görevleri tamamlayabilme ve durumlarla başa çıkabilme deneyimi) nasıl ilişkili olduğunu açıklar ve öğrencilerle birlikte bireyin kendisini nasıl algıladığını belirleyen kişisel kimliğin, özgüven ve özsaygı açısından çok önemli olduğu sonucuna varılır.

- Küçük gruplara ayrılan öğrenciler, kişisel kimliğin şekillenmesinde ailenin, okulun ve akranların rolünü araştırırlar. Edinilen bilgilere dayanarak aile, okul ve akran etkisinin görülebildiği, gerçeklikten olay/sahne örneklerini gösteren üç ayrı ürün (poster, çizgi roman ve/veya kısa dramatisasyon) hazırlarlar. Tüm gruplar ürünlerini sunduktan sonra bunların çocukların kişisel kimliğinin oluşumunu nasıl etkilediği (farklı durumlardaki davranışları ve çocuklara davranış biçimleri yoluyla) ve etkilerinin en çok hangi faktörlere ulaştığı (kişilik özellikleri, çocukların yetenekleri, ilgileri, değerleri ve inançları) konusunda açık bir tartışma yürütür.
- Gruplara ayrılan öğrenciler, bazı sosyal medyalar için kurgusal bir kişinin profilini oluşturmaları gerektiğini, grupların yarısının bir erkek, diğerlerinin ise bir kadın profili oluşturduğunu hayal ediyorlar. Profil bilgilerini gerçek sosyal medya yerine kağıda (veya bir video sunumuna) yazacaklar. Profil, bir profil resmi, kapak resmi, kullanıcının adı, doğum tarihi, ikamet yeri, eğitim, çalıştığı yer, ilgi alanları veya hobilerle ilgili veriler, kullanıcının etkinliklerden veya ziyaretlerden fotoğraflarının bulunduğu gönderileri (başkalarıyla birlikte veya başkaları olmadan), başkalarının paylaşılan gönderileri, arkadaş veya takipçi sayısı vb. içermelidir (Fotoğraflar internette veya açık sosyal medya profillerinden alınabilir ancak sınırlı erişime sahip kapalı profillerden alınamaz). Her grup "kendi" profilini tüm sınıfın önünde sunar. Daha sonra aşağıdaki sorular üzerinde açık bir tartışma yapılır:
  1. İnsanlar kendilerini sosyal medyada nasıl tanıtıyorlar? Bunun kendilerini gerçek dünyada sunduklarından ne farkı var? Sosyal medya profillerinde kimliğin hangi yönleri vurgulanıyor veya gizleniyor?
  2. Başkalarıyla çevrimiçi iletişimin sosyal medya iletişiminden farkı nedir? Sosyal medyanın sunduğu anonimliği koruma olanağının sonuçları nelerdir?
  3. Sosyal ağlarda oluşturulan ilişkiler gerçek dünyada var olan ilişkilerden nasıl farklıdır?
  4. Sosyal ağlar kendimize dair algımızı nasıl etkiliyor?

Tartışmadan, bir kişinin sosyal ağlarda sunduğu kimliğin, çoğunlukla kendisini en iyi şekilde sunma ihtiyacından dolayı kişisel kimliğinden sıklıkla farklı olduğu, ancak aynı zamanda sosyal medyanın kendimizi algılayış biçimimizi etkilediği sonucuna varılmalıdır.

- Öğrencilere iki sütunlu bir çalışma kağıdı verilir: birinde şu "kategoriler" yazılır: sporcu, öğrenci, izci, çocuk, kız/erkek, oğul/kız, erkek kardeş/kız kardeş/tek çocuk, etnik topluluğun üyesi (etnik topluluk adı yazılır _____), dini bir topluluğun üyesi (dini topluluk adı yazılır _____) ve diğeri boş bırakılır. Her öğrenci (bireysel olarak) kendisini en çok tanımlayan/tanımlayan üç kategoriye seçmeli ve yanlarındaki boş sütuna X işareti koymalıdır. Çalışmayı tamamladıktan sonra öğrenciler küçük gruplara ayrılır ve burada nasıl seçim yaptıklarını tartışır ve cevaplarını karşılaştırırlar. Daha sonra öğretmen öğrencilerin seçimlerini bir tabloda görüntülenen aynı tabloya kaydeder; her öğrenci kendi seçimlerini söyler ve öğretmen seçilen her kategorinin yanındaki ikinci sütuna yazar. Açık bir tartışmada, kategorilerin sıralamasında farklılıklar olsa da belirli bir grup öğrencinin kendilerini en iyi tanımladığını düşündüğü kategorileri seçtiği sonucuna varılmıştır. Öğretmen önce seçilen kategorilerin grup

kimliğinin taşıyıcıları olduğunu belirtir ve daha sonra grup kimliğini bağlılıkları veya içlerindeki rolleri aracılığıyla belirleyen grupları tahtaya yazar: cinsiyet bağlılığı, yaş bağlılığı, ailedeki rolü, spor kulübü üyeliği , etnik bağlılık, dini bağlılık. Son olarak öğrencilerin kendi grup kimlikleri için en önemli olduğunu düşündükleri kategorilerin (tahtadaki tablo) önceden belirlenmiş frekanslarına dayanarak, hangi grup kimliklerinin en çok temsil edildiği (örneğin cinsiyet kimliği, etnik kimlik, aile kimliği, dini kimlik, "profesyonel" kimlik, yetişkin kimliği) ortaklaşa belirlenir.

- Öğretmen hangi grupların resmi gruplar olarak kabul edildiğini (tanımlanmış hedeflere, yapıya, kurallara ve işleyiş prosedürlerine sahip) ve hangilerinin resmi olmayan (genellikle ortak ilgi alanları, hobiler veya sosyalleşme nedeniyle kendiliğinden bir araya gelen ve herhangi bir ortak özelliği olmayan kişilerden oluşan) gruplar olduğunu açıklar. Gruplara ayrılan öğrencilere, resmi veya resmi olmayan grupları (örn. spor takımları, izci grubu, öğrenci topluluğu, okul sınıfı, siyasi parti, amigo grubu, yoga uygulama grubu, yürüyüş grubu) listeleyen bir kağıt verilir ve onları bu gruplara yerleştirme görevi verilir. Çalışmayı tamamladıktan sonra, kağıtta listelenen her grup için öğretmen bunu resmi mi yoksa resmi olmayan olarak mı tanımladıklarını sorar ve her gruptan bir temsilci cevabını söyler ve neden bu şekilde cevap verdiklerini açıklar ve öğretmen argümanlar ve doğru cevaba işaret ederek gerekirse düzeltir. Sonunda tüm öğrenciler belirli bir gruba ait olmanın kimlik oluşumunu nasıl etkilediğini tartışır ve bireyin grup kimliğinin, gruba ne kadar önem verildiğine göre inşa edildiği ortak sonuca varılır.
- Öğrenciler gruplara ayrılır ve her gruba şu duygusal durumları/deneyimleri listeleyen bir çalışma sayfası verilir: neşe, üzüntü, gurur, utanç, destek, dayanışma, empati, kabullenme, öfke, korku, kırgınlık. Her grup, üzerinde aşağıdaki grupların yazılı olduğu setten bir fiş çeker (her fişte bir tane): bir spor takımının taraftarları, bir siyasi partinin üyeleri, aynı şirketten arkadaşlar, bir grup dağcı. Her gruptaki öğrenciler seçtikleri gruba ait olduklarını hayal etmeli ve o grubu kimlikleri açısından önemli olarak algılamalıdır. Görevleri, (1) grubun başarılı olduğu, (2) başarısızlığa uğradığı ve (3) başkaları tarafından tehdit edildiği durumları hayal etmektir. Daha sonra, daha önce hayal ettikleri durumların her birinde kendilerinin (grup üyelerinin) aklına gelen duygusal durumları/deneyimleri çalışma sayfasından tanımlamalı ve etiketlemelidirler. Her grup çalışmalarını sınıfa sunduktan sonra öğretmen aşağıdaki sorular üzerinde bir tartışma başlatır: (1) *Aidiyetin önemli olduğu grup üyeleri verilen durumlarda neden böyle hissediyorlar?* (2) *Grubun tüm üyeleri aynı şeyi mi hissediyor? Yoksa herkes bunu eşit derecede güçlü mü hissediyor? Neden?* (3) *Bir birey için ait olduğu tüm gruplar eşit derecede önemli midir?* Sonuçta, genel olarak şu sonuca varılır: Belirli bir gruba ait olmak bir şekilde o grubun tüm üyelerini birleştirirse de, grup kimliğinin kişiden kişiye değişmesi nedeniyle grubun tüm üyelerinin grupla aynı ilişkiye sahip olmadığı sonucuna varılır.
- Gruplara ayrılan öğrencilere cinsiyet rolleriyle ilgili çeşitli ifadelerin listelendiği bir çalışma sayfası verilir. Grup içinde her bir ifadeyi tartışarak kendi yaşlarındaki çocukların kaç tanesinin bu ifadeye katıldığını tahmin etmeli ve bu değerlendirmelerini ifadenin yanına yazacakları 1'den 5'e kadar 1=çok az, 2=yarisından az, 3=yaklaşık yarısı, 4=yarisından fazlası ve 5=hemen hemen hepsi olmak üzere bir sayı ile işaretlemelidirler. Olası iddialara örnek:
  1. Erkekler kariyere, kadınlar ise aileye odaklanmalıdır.
  2. Erkekler kaba ve saldırgandır, kadınlar ise hassas ve duygusaldır.
  3. Kızlar çekici olmak için her şeyi yapmalı.
  4. Erkeklerin huzursuz olması normaldir.
  5. Küçük kızlar bebeklerle, küçük oğlanlar ise araba ve uçaklarla oynamalıdır.

6. Erkekler CEO olmalıdır çünkü onlar kadınlardan daha iyi liderlerdir.

7. Kadınlar eğitimci ve öğretmen olmalıdır çünkü çocuklarla erkeklerden daha fazla ilgilenirler.

Gruplar halinde çalışmayı bitirdikten sonra öğretmen her bir ifade için cevapları (sayıları) tahtaya yazar, ardından her bir ifade için elde edilen toplamı hesaplayıp yazar ve hangi ifadelerin en yüksek toplamı elde ettiğini ortaklaşa belirler. Daha sonra öğretmen tüm ifadelerin geleneksel toplumların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin belirlediği kalıplaşmış beklentileri (cinsiyet kalıp yargıları) içerdiğini ve bunların bireylerin cinsiyet kimliğinin oluşumunu büyük ölçüde etkilediğini açıklar. Yukarıdaki ifadelerde yer alan stereotipleri değiştirmek veya bunların üstesinden gelmek için bir yol önermek üzere gruplara yeni bir görev verilir (örneğin eğer stereotip, erkeklerin kariyere, kadınların ise aileye odaklanması gerektiği yönündeyse, bu stereotipi kırmak, herkes, cinsiyeti ne olursa olsun kariyerini seçecektir). Grupların ulaştığı bilgileri sunduktan sonra öğretmen, ailenin bazen bilinçli bazen de bilinçsiz olarak cinsiyet stereotiplerinin güçlendirilmesine veya bunların aşılmasına nasıl katkıda bulunduğunu, ebeveynlerin ana rolü şu şekilde oynadığını açıklar: özdeşleşmeye yönelik modellerdirler (çocuklar ebeveynlerinin nasıl davrandığını görür ve davranışlarını kopyalarlar), değerleri ve inançları çocuklara aktarırlar ve çevredeki diğer kişilerin davranışları hakkında çocuklara mesajlar gönderirler. Son olarak çocukların cinsiyet rolleriyle ilişkili olarak ailede yetiştirilmesinin bireylerin cinsiyet kimliğini büyük ölçüde belirlediğini vurgular.

- Öğrenciler, belirli bir etnik topluluğa ait olmaktan kaynaklanan etnik kimliğin özellikleri hakkında öğretmen tarafından hazırlanan kısa bir sunumu izlerler: dil, gelenek, görenekler, müzik, kültürel miras. Her öğrenciye iki boş sütunlu bir çalışma sayfası verilir. Sol sütuna öğrenci şunları yazar: (1) ait olduğu etnik grubu, (2) ana dilini, (3) ailedeki en önemli geleneksel bayram/kutlamayı, (4) aileyle ilgili en önemli geleneği. tatil/kutlama, (5) aile kutlamalarında söylenen eski bir türkü adı ve (6) aile tatillerinde/kutlamalarında servis edilen geleneksel yemek. Sağ sütunda, sol sütunda sıralanan her öge için 1'den 10'a kadar puanlar vererek, belirtilenleri uygulaması engellendiğinde nasıl hissedeceğini tahmin ediyor. Aynı zamanda 1 hiç rahatsız olmayacağını, 10 kendini aşırı derecede kötü hissedeceğini, aradaki diğer rakamlar ise farklı derecelerde kötü hissetmeyi ifade etmektedir. Görevi tamamladıktan sonra öğrencilerden listelenen öğelerin her birine verdikleri puanları toplamaları ve sonucu yorumlamaları istenir: Toplam ne kadar yüksek olursa, kendi etnik topluluğuna, yani bireyin etnik kökenine ait olma duygusu o kadar belirgin olur. Görev tamamlandıktan sonra, açık bir tartışmada, dünyadaki çoğu ülkede olduğu gibi ülkemizde de vatandaşların etnik kimliklerine göre farklılık gösterdiği, çünkü ülkelerin çok etnik gruptan oluştuğu sonucuna varıldı. Daha sonra öğretmen bunun temel faydasını (görenek, gelenek, dil, müzik çeşitliliğinden kaynaklanan kültürel zenginlik) sunar, zorluklara (dil engelleri, önyargılar ve etnik gruplar arası çatışmalar) dikkat çeker ve bu zorlukların üstesinden gelinebileceğini açıklar. Farklı bakış açılarına ve deneyimlere saygıyı sağlayan etnik gruplar arası hoşgörü vardır.
- Tahtanın tamamında, öğretmen, içinde Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nin yazılı olduğu daha büyük bir merkezi daire bulunan bir diyagram çizer ve bunun çevresinde, içine farklı konuların yazıldığı daha küçük daireler (merkezdeki daireye çizgilerle bağlanan) vardır: (1) devletin toprakları, (2) semboller (bayrak, arma, marş, pasaport), (3) farklı etnik kökenden vatandaşlar, (4) tarih (ASNOM ve bağımsız Makedonya Cumhuriyeti), (5) sermaye, (6) doğal hazineler (dağlar, nehirler, göller), (7) Anayasa ve yasalar ve (8) devletin doğasını yansıtan bir slogan. Sekiz gruba ayrılan öğrencilere, her grup bir daireye odaklanarak, küçük dairelerde yazılanların yerine resimler (fotoğraf ve/veya metin) hazırlama görevi verilir. Basılı resimler (tercihen renkli) panoda uygun yere yapıştırılır. (Hazırlanan diyagramın fotoğrafı çekilip çıktısı alınıp sınıfın duvarına veya okulun salonuna asılabilir). Her grup kullandıkları illüstrasyonları ve bunları nereden aldıklarını sunar. Daha sonra öğretmen diyagramın devletimizin "kimliğini" özetlediğini ve vatandaşı olan bireylerin ulusal kimliğiyle yakından ilişkili olduğunu açıklar (devlet, toprakları ile tanımlanan, tüm

vatandaşlarının bağlı olduğu büyük bir grup olarak görülebilir). Bireyin devletle ne kadar özdeşleştiği (bireyin ulusal kimliği, vatandaşı olarak devlete ait olmasından kaynaklanır)ve devlete duygusal olarak ne kadar bağlı olduğu, bireyin ulusal kimliğe ne kadar önem verdiğine bağlıdır. Gruplar için yeni bir görev daha var: devlete ait olmanın, diyagramdaki daha küçük daireler tarafından belirlenen devletin kimliğini tanımlayan bileşenler aracılığıyla nasıl ortaya çıktığını söylemek (örneğin, etnik kökenlerine bakılmaksızın tüm vatandaşlara saygı duyup duymadığı, devlet kimliğini kullanıp kullanmadığı). Tüm grupların yaptığı çalışmaların sunumunun ardından ulusal kimliğin vatanseverlikle bağlantılı olduğu ve ülke vatandaşlarının tamamının vatanseverlik sergilemesinin beklendiği sonucuna varılması için açık bir tartışma yapılır (yaşadığımız ülkeye karşı olumlu hisler ve davranışlar geliştirmek).

COĞRAFYA

Konu: AVRUPA COĞRAFYASI

Toplam ders sayısı: 46

Öğrenme sonuçları

Öğrenci şunları yapabilecektir:

1. coğrafi konumu tanımlar ve Avrupa'nın sınırlarının uzandığı yerleri bir harita üzerinde gösterir;
2. Avrupa'nın doğal-coğrafi özelliklerini bir harita yardımıyla açıklar: kıyı uzantısı, rölyef, iklim ve hidrografi;
3. Avrupa'nın sosyo-coğrafik özelliklerini açıklar: Avrupa'da temsil edilen nüfus sayısı, nüfus yoğunluğu, doğal artış, dinler, halklar ve diğer kültürel özellikler;
4. Avrupa'nın bölündüğü bölgelerin temel coğrafi özelliklerini (coğrafi konum, kıyı uzantısı, rölyef, iklim, hidrografi) bir harita yardımıyla açıklar;
5. Avrupa'nın en ünlü turizm merkezlerini ve kültürel tarihi simge yapılarını adlandırır ve buldukları ülkeleri coğrafi harita üzerinde tanımlar;
6. Balkan Yarımadası'nda yer alan ülkelerin her birinin temel coğrafi özelliklerini (coğrafi konum, sınırlar, büyüklük, kıyı uzantısı, rölyef, iklim, hidrografi, nüfus, büyük şehirler, en önemli turistik noktalar) bir harita yardımıyla açıklar.
7. Büyük Britanya, Fransa, İsveç, Almanya ve Rusya'nın temel coğrafi özelliklerini (coğrafi konum, sınırlar, büyüklük, kıyı uzantısı, rölyef, iklim, hidrografi, nüfus, büyük şehirler, en önemli turistik yerler) bir harita yardımıyla açıklar.

İçerikler (ve kavramlar)

- **Avrupa'nın doğal-coğrafi özellikleri**
(coğrafi konum, kıyı şeridi, adalar, Yeni Dünya, Franz Josef Toprakları, Svalbard, İzlanda, Büyük Britanya, İrlanda, yarımadalar, İskandinav Yarımadası, İber Yarımadası, Apenin Yarımadası,

Değerlendirme standartları

- Avrupa'nın coğrafi konumunu anlatır, sınırlarının nereye kadar uzandığını harita üzerinde gösterir ve ne kadar alan kapladığını anlatır.
- Avrupa'nın her bölgesi için kıyı şeridini coğrafi bir harita yardımıyla açıklar; en büyük adaları, yarımadaları ve koyuları ve bunların hangi ülkelere ait olduğunu belirler.
- Avrupa'nın en önemli akarsularını coğrafi harita yardımıyla açıklar ve bunları hangi denizlerin bağladığını belirler.

<p>Balkan Yarımadası, körfezler, Finlandiya Körfezi, Biskay Körfezi, fiyortlar, boğazlar, Skagerrak, Kattegat, Manş Denizi, Cebelitarık Boğazı, Çanakkale Boğazı, İstanbul Boğazı, ovalar, Batı Avrupa Ovası, Orta Avrupa Ovası, Doğu Avrupa Ovası, Panoniyen Ovası, Eflak Ovası, Dağlar, Alpler, Pireneler, Apeninler, Dinaritler, Karpatlar, İskandinav Dağları, Yaylalar, İsviçre Platosu, Meseta, İklim, İklim Türleri, Akdeniz, Okyanusal , Ilıman Kıta, kıtasal, dağlık, kutup altı, kutup, denizler, Barents Denizi, Norveç Denizi, Kuzey Denizi, Baltık Denizi, Akdeniz, havza, nehirler, Atlantik Okyanusu havzası, Guadiana, Garonne, Loire, Seine, Ren, Elbe, Arktik Okyanus Havzası, Kuzey Dvina, Pechora, Akdeniz Havzası, Rhone, Tuna, Dinyester, Dinyeper, Don, Hazar Gölü Havzası, Volga, Urallar, Göller, doğal göller, Ladoga, Onega)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Avrupa topraklarında ne tür bir rölyefin hakim olduğunu açıklar ve coğrafi bir harita üzerinde en karakteristik rölyef birimlerini (alçak alanlar, en yüksek zirveleri ve platolarıyla birlikte daha büyük dağ sıraları) ve bunların hangi ülkelere yayıldıklarını tanımlar. • Belirli iklim faktörlerinin Avrupa'nın iklim özellikleri üzerindeki etkisini açıklar (denizlere ve okyanuslara yakınlık, Körfez Akıntısı, rölyef, vb.).Наведува низ кои топлински појаси се протега Европа и кои климатски типови се доминантно застапени и го опишува нивното протегање и нивните карактеристики. • Avrupa'nın çıktığı denizleri harita üzerinde belirler. • Avrupa'nın en büyük nehirlerini coğrafi harita yardımıyla adlandırır, ait oldukları havzayı ve hangi ülkelere geçtiklerini açıklar. • Avrupa'nın en büyük ve en önemli göllerini coğrafi harita yardımıyla adlandırır ve hangi ülkelerde bulunduğunu gösterir.
<ul style="list-style-type: none"> • Avrupa'nın sosyo-coğrafik özellikleri (Nüfus sayısı, nüfus yoğunluğu, doğal artış, dinler, Hıristiyan dini, Ortodoks, Katolik, Protestan, İslam dini, Yahudilik, Budizm, ateizm, etnik gruplar, yerleşim yerleri, büyük şehirler, Moskova, Londra, St. Petersburg, Berlin, Madrid , Atina, Kiev, Roma, Paris, bölgeler, Güney Avrupa, Kuzey Avrupa, Batı Avrupa, Orta Avrupa, Doğu Avrupa, turistik bölgeler, Akdeniz bölgesi, Alp bölgesi, turizm merkezleri, Roma, Barselona, Paris, Londra, Monte Carlo , kültürel ve tarihi yerler, Roma'daki Kolezyum, Atina'daki Akropolis, Stonehenge, Buckingham Sarayı, Eyfel Kulesi, Versailles Sarayı, Louvre Müzesi, Arc de 	<ul style="list-style-type: none"> • Avrupa kıtasının toplam nüfusunu listeler ve nüfusun en büyük bölümünün hangi bölgelerde (Orta ve Batı Avrupa) yoğunlaştığını belirler. • Her bölgedeki en büyük üç eyaleti nüfus ve yüzölçümüne göre adlandırır. • Avrupa'nın farklı bölgelerindeki farklı nüfus yoğunluklarını belirler ve nüfus yoğunluğunun en yüksek olduğu ülkelere bazılarını adlandırır (Monako, Vatikan, Malta, Hollanda, Belçika, Büyük Britanya, Almanya). • Avrupa kıtasında nüfusun doğal artış hızını, böyle bir demografik hareketin nedenlerini ve sonuçlarını açıklar. • Avrupa'da temsil edilen başlıca dinleri ve bunlardan hangisinin hangi bölgede en çok temsil edildiğini listeler. • Ana halk gruplarını adlandırır (Slavlar, Almanlar, Romanlar, Yunanlılar, Arnavutlar, Basklar, Finliler, Macarlar, Türkler, Tatarlar). • Avrupa kökenli en büyük icatlardan bazılarını (buhar motoru, otomobil, televizyon, teleskop), bilim adamlarını (Tesla, Newton, Einstein, Mendeleev,

<p>Triomphe, Atomium)</p>	<p>Galileo, vb.), bestecileri (Mozart, Bach, Beethoven vb.), sanatçıları (Da Vinci) , Michelangelo, Picasso vb.), filozoflar (Aristoteles, Sokrates, Platon vb.) ve yazarlar (Shakespeare, Dostoyevski, Tolstoy vb.) isimlendirir.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Avrupa'daki en ünlü festivallerden bazılarını ve bunların hangi şehir ve ülkelerde düzenlendiğini belirtir (Cannes, Venedik ve Berlin'deki film festivalleri, Venedik'teki Karnaval, San Remo, Oktoberfest, Boğaların Koşusu, vb.). • Avrupa'nın en büyük şehirlerini isimlendirir, buldukları ülkeleri belirler ve harita üzerinde gösterir. • Avrupa'nın bölündüğü bölgeleri adlandırır ve coğrafi harita yardımıyla bunların kapsamını açıklar.
<ul style="list-style-type: none"> • Güney Avrupa bölgesine coğrafi genel bakış (coğrafi konum, kıyı şeridi, adalar, Balear Adaları, Sardunya, Korsika, Sicilya, Girit, yarımadalar, Peloponnese, Halkidiki, Istria, Pelesac, Calabria, koylar, Lyon Körfezi, Cenova Körfezi, Boca Kotor Körfezi, Selanik Körfezi, kabartma, ovalar, Lombardiya, Aragon, Endülüs, dağlar, Dolomites, Rodop, iklim, hidrografi, denizler, Adriyatik Denizi, İyonya Denizi, Ege Denizi, Marmara Denizi, Karadeniz, nehirler, Tahoe, Douro, Minho, Ebro, Po, göller, Skadar Gölü, Ohri Gölü, Como, Garda, Maggiore, Balkan Yarımadası, Slovenya , Hırvatistan, Bosna Hersek, Karadağ, Sırbistan, Kosova, Kuzey Makedonya, Arnavutluk, Bulgaristan, Yunanistan, turizm merkezleri, Roma, Venedik, Barselona, Madrid) 	<ul style="list-style-type: none"> • Güney Avrupa bölgesinin temel coğrafi özelliklerini bir harita yardımıyla açıklar (coğrafi konum, kıyı şeridi, rölyef, iklim, hidrografi). • Güney Avrupa bölgesine ait ülkeleri ve başkentlerini coğrafi harita yardımıyla tanımlar. • Balkan Yarımadası'nda yer alan ülkeleri ve başkentlerini isimlendirir ve harita üzerinde gösterir. • Balkan Yarımadası'nda yer alan ülkelerin her birinin temel coğrafi özelliklerini (coğrafi konum, sınırlar, büyüklük, kıyı şeridi, rölyef, iklim, hidrografi, nüfus, büyük şehirler, en önemli turistik noktalar, devlet organizasyonu ve yönetim şekli) bir harita yardımıyla açıklar. • Güney Avrupa bölgesinin en ünlü turistik merkezlerini ve kültürel açıdan tarihi simge yapılarını adlandırır, bunların hangi ülkede bulunduğunu belirler ve bunları bir harita üzerinde gösterir.
<ul style="list-style-type: none"> • Batı Avrupa bölgesine coğrafi genel bakış (coğrafi konum, kıyı şeridi, adalar, Shetland yarımadalar, Normandiya, Britanya, koylar, rölyef, ovalar, dağlar, Massif Central, Ardennes, Vosges, iklim, hidrografi, denizler, nehirler, 	<ul style="list-style-type: none"> • Batı Avrupa bölgesinin temel coğrafi özelliklerini bir harita yardımıyla açıklar (coğrafi konum, kıyı şeridi, rölyef, iklim, hidrografi). • Batı Avrupa bölgesine ait ülkeleri ve başkentlerini coğrafi harita yardımıyla tanımlar. • Büyük Britanya'nın temel coğrafi özelliklerini açıklar (coğrafi konum, sınırlar,

<p>Thames, Shelda, göller, Loch Ness, turizm merkezleri , Londra, Liverpool, Edinburgh, Paris, Nice, Cannes, Saint Tropez, Monte Carlo, Chamonix, Grenoble, Albertville, Val d'Isere, Amsterdam)</p>	<p>büyükklük, kıyı şeridi, rölyef, iklim, hidrografi, nüfus, büyük şehirler, en önemli turistik noktalar, devlet planlaması vb.).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fransa'nın temel coğrafi özelliklerini (coğrafi konum, sınırlar, büyükklük, kıyı şeridi, rölyef, iklim, hidrografi, nüfus, büyük şehirler, en önemli turistik noktalar, devlet yönetimi vb.) bir harita yardımıyla açıklar. • Batı Avrupa bölgesindeki en ünlü turizm merkezlerinin ve kültürel açıdan tarihi mekanların isimlerini verir, bunların hangi ülkede bulunduğunu belirler ve bunları bir harita üzerinde gösterir.
<ul style="list-style-type: none"> • Kuzey Avrupa bölgesine coğrafi genel bakış (coğrafi konum, kıyı şeridi, adalar, Gotland, Eland, Seeland, yarımadalar, Kola, Kanin, Jylland, koylar, Bothnia Körfezi, Riga Körfezi, kabartma, ovalar, İsveç Ovası, dağlar, iklim, hidrografi, denizler, nehirler, göller) , Venern, Wetteren, Mälarn, Saimaa, turizm merkezleri, Stockholm, Oslo, Kopenhag) 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuzey Avrupa bölgesinin temel coğrafi özelliklerini bir coğrafi harita yardımıyla açıklar (coğrafi konum, kıyı şeridi, rölyef, iklim, hidrografi). • Kuzey Avrupa bölgesine ait ülkeleri ve başkentlerini coğrafi harita yardımıyla tanımlar. • İsveç'in temel coğrafi özelliklerini (coğrafi konum, sınırlar, büyükklük, kıyı şeridi, rölyef, iklim, hidrografi, nüfus, büyük şehirler, en önemli turistik noktalar, devlet planlaması vb.) bir harita yardımıyla açıklar. • Kuzey Avrupa bölgesindeki en ünlü turizm merkezlerinin ve kültürel açıdan tarihi mekanların isimlerini verir, bunların hangi ülkede bulunduğunu belirler ve harita üzerinde gösterir.
<ul style="list-style-type: none"> • Orta Avrupa bölgesine coğrafi genel bakış (coğrafi konum, kıyı şeridi, adalar, Frizya Adaları, yarımadalar, koylar, kabartma, ovalar, Moldavya Ovası, dağlar, Jura, Kara Orman, Sudetenland, Tatras, iklim, hidrografi, denizler, nehirler, Odra, Vistula, Morava, Drava, Prut , göller, Cenevre Gölü, Konstanz Gölü, Zürih Gölü, Balaton/Blatno Gölü, turizm merkezleri, Berlin, Garmisch-Partenkirchen, Karlovy Vary, Davos, St. Moritz, Wengen, Viyana, Salzburg, Kitzbühel, Innsbruck, Budapeşte) 	<ul style="list-style-type: none"> • Orta Avrupa bölgesinin temel coğrafi özelliklerini bir harita yardımıyla açıklar (coğrafi konum, kıyı şeridi, rölyef, iklim, hidrografi). • Orta Avrupa bölgesine ait ülkeleri ve başkentlerini coğrafi harita yardımıyla tanımlar. • Almanya'nın temel coğrafi özelliklerini (coğrafi konum, sınırlar, büyükklük, kıyı şeridi, rölyef, iklim, hidrografi, nüfus, büyük şehirler, en önemli turistik noktalar, devlet planlaması vb.) bir harita yardımıyla açıklar. • Orta Avrupa bölgesindeki en ünlü turistik merkezlerin ve kültürel açıdan tarihi simgelerin adlarını söyler, bunların hangi ülkede bulunduğunu belirler ve bunları bir harita üzerinde gösterir.
<ul style="list-style-type: none"> • Doğu Avrupa bölgesine coğrafi genel bakış (coğrafi konum, kıyı şeridi, adalar, yarımadalar, 	<ul style="list-style-type: none"> • Doğu Avrupa bölgesinin temel coğrafi özelliklerini bir harita yardımıyla açıklar (coğrafi konum, kıyı şeridi, rölyef, iklim, hidrografi). • Doğu Avrupa bölgesine ait ülkeleri ve başkentlerini coğrafi harita yardımıyla

<p>Kırım, koylar, rölyef, ovalar, dağlar, Urallar, iklim, hidrografi, denizler, nehirler, Njemen, Batı Dvina, göller, Chudsko, turizm merkezleri, Moskova, Soçi, Saint Petersburg)</p>	<p>tanımlar.</p> <ul style="list-style-type: none"> Rusya'nın temel coğrafi özelliklerini (coğrafi konum, sınırlar, yüzölçümü, kıyı şeridi, rölyef, iklim, hidrografi, nüfus, büyük şehirler, en önemli turistik noktalar, devlet organizasyonu, doğal kaynaklar vb.) bir harita yardımıyla açıklar. Doğu Avrupa bölgesindeki en ünlü turizm merkezlerinin ve kültürel açıdan tarihi simgelerin adlarını söyler, bunların hangi ülkede bulunduğunu belirler ve bunları bir harita üzerinde gösterir.
--	--

Etkinlik örnekleri

- Öğrenciler küçük gruplara/çiftlere ayrılarak interneti ve resimli materyalleri kullanarak Avrupa'nın sınırlarını ve yüzeyinin ne kadar olduğunu araştırırlar. Her grup kısa bir sunum hazırlar, bunu diğer gruplara sunar ve bir haritayı gösterir. Sonunda herkes birlikte tartışıyor ve Avrupa'nın avantajlı coğrafi konumu hakkında bir sonuca varıyor.
  - Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak interneti ve resimli materyalleri kullanarak Avrupa'nın kıyı şeridini araştırırlar. Her grup farklı bir bölgeyi araştırır: daha büyük adalar (hangi ülkeler onlara aittir), yarımadalar (hangi ülkelerin bulunduğu) ve körfezler. Her grup kısa bir sunum hazırlar, bunu diğer gruplara sunar ve bir coğrafi haritayı işaret eder, diğer gruplar ise sunum yapan grubun bulunduğu bölgeye göre bir soru sorar. Sonunda herkes birlikte bir tartışma yürütür ve Avrupa'nın hangi bölgelerinin en fazla kıyı dallanmasına sahip olduğu konusunda bir sonuca varır.
  - Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak "Avrupa Nehirlerinde Yolculuk" etkinliğini gerçekleştirirler. Her grup, interneti ve resimli materyali kullanarak araştırmaları gereken akışın adını taşıyan, yani bu akışta "seyahat" eden bir kağıt parçası çeker. Her grup, nehirdeki "yolculuğunu" (hangi denizlere bağladığı, nerede bulunduğu, büyüklüğü, önemi vb.) anlatan kısa bir sunum hazırlar ve diğer gruplara sunar. Sonunda herkes birlikte akışların önemi ve bunlardan hangisinin Avrupa kıtası için en büyük stratejik öneme sahip olduğu konusunda bir tartışma başlatır.
  - Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak "Avrupa'nın Dağlarını Keşfetme" etkinliğini gerçekleştirirler. Her gruba interneti ve resimli materyali kullanarak belirli bir dağ silsilesini (en yüksek zirve, uzunluğu, coğrafi konum, aktığı ülke/ülkeler vb.), ovaları ve platoları araştırma görevi verilir. Her grup kısa bir sunum hazırlar, bunu diğer gruplara sunar ve bir haritayı gösterir. Sonunda herkes birlikte tartışarak Avrupa'nın en büyük ve en önemli sıra dağlarının hangisi olduğu ve bulunduğu bölgenin kalkınmasına etkisinin ne olduğu konusunda bir sonuca varıyor.
  - Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak interneti ve resimli materyalleri kullanarak Avrupa'daki iklimi araştırırlar. Her gruba belirli bir iklim faktörünü (denizlere ve okyanuslara yakınlık, Körfez Akıntısı, rölyef, vb.) ve belirli bir iklim tipinin özelliklerini (yaygın olduğu yer, hava sıcaklığı, yağış miktarı, bitki ve hayvan yaşamı karakteristik özelliği vb.) araştırma görevi verilir. Her grup kısa bir sunum hazırlar ve bunu diğer gruplara sunar. Sonunda herkes, iklimin Avrupa'nın farklı yerlerindeki insanların yaşam biçimini nasıl etkilediği konusunda bir tartışma başlatır.
  - Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak interneti ve resimli materyalleri kullanarak Avrupa'nın denizleri, nehirleri ve gölleri hakkında araştırma yaparlar. Her gruba, Avrupa'nın çıktığı denizleri, Avrupa'dan geçen büyük nehirlerin özelliklerini (uzunluk, hangi ülkelerden geçtikleri, nereden aktıkları, hangi havzaya ait oldukları vb.) ve nehirlerin hangi nehirlere ait olduğunu araştırma görevi verilir (boyutları, buldukları yer, içlerine akan veya onlardan çıkan daha büyük nehirler, vb.). Her grup kısa bir sunum hazırlar, bunu diğer gruplara sunar ve bir haritayı gösterir.

Sonunda herkes birlikte bir test çözer ve hangi denizlerin, nehirlerin ve göllerin Avrupa veya buldukları bölge için en büyük öneme sahip olduğu konusunda bir tartışma başlatır.

- Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak interneti ve resimli materyalleri kullanarak Avrupa'nın bölgelere bölünmesini araştırırlar. Her grup Avrupa'nın farklı bir bölgesini (o bölgeye ait ülkeler, bölge, toplam nüfus, o ülkedeki nüfusa göre en büyük şehir, nüfus yoğunluğu ve doğal büyüme hızı) araştırıyor. Her grup kısa bir sunum (tablo ve grafik şeklinde) hazırlar ve bunu diğer gruplara sunar. Sonunda herkes birlikte tartışarak Avrupa'daki toplam nüfus sayısı, Avrupa'da nüfus yoğunluğunun en yüksek olduğu ülkeler (yani nüfusun en büyük kısmının hangi bölgede yoğunlaştığı) hakkında bir sonuca varırlar. Her bölgenin en büyük yüzölçümüne ve nüfusa sahip olan ve nüfus bakımından Avrupa'nın en büyük şehirleri olan ülkeleri harita üzerinde gösteririz.
- Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak interneti ve resimli materyalleri kullanarak Avrupa'da temsil edilen ana dinleri ve halk gruplarını araştırırlar. Her grup kısa bir sunum hazırlar ve bunu diğer gruplara sunar. Sonunda herkes birlikte bir tartışma yürütür ve Avrupa kıtasındaki dinlerin ve insan gruplarının bölgesel dağılımı hakkında bir sonuca varır.
- Küçük gruplara ayrılan öğrencilere, araştırmaları gereken ünlü isimlerin ve hangi kategoriye ait olduklarının (buluşlar, bilim adamları, besteciler, sanatçılar, filozoflar ve yazarlar) yazılı olduğu bir liste verilir. Her grup, her kategoriden bir resim ve resim hakkında kısa bir açıklama içeren bir kağıt çeker. Öğrenciler onun kim olduğunu belirlemeli ve interneti ve onunla ilgili resimli materyalleri kullanarak araştırma yapmalıdır. Her grup kısa bir sunum hazırlar ve bunu diğer gruplara sunar. Sonunda herkes birlikte tartışarak bilimin ve kültürün gelişimine katkıları konusunda bir sonuca varır.
- Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak internet ve resimli materyalleri kullanarak Avrupa kıtasında düzenlenen en ünlü festivalleri (nerede ve ne zaman düzenlendiği, tarih ve festival geleneği vb.) araştırırlar. Her grup kısa bir sunum hazırlar ve bunu diğer gruplara sunar. Sonunda herkes birlikte tartışarak festivallerin düzenlendiği yerlerde kültür ve turizmin gelişmesinde önemi konusunda bir sonuca varır.
- Küçük gruplara ayrılan öğrenciler, interneti ve resimli materyali kullanarak, Avrupa'daki her bölgenin doğal-coğrafi özelliklerini (coğrafi konum, kıyı şeridi, rölyef, iklim, hidrografi) araştırırlar. Her grup kısa bir multimedya sunumu hazırlar (resimler, haritalar, video/ses materyali, metin içeren), bunu diğer gruplara sunar ve bir coğrafi haritayı işaret eder. Sunumun ardından sunum yapan grubun bir üyesi öğretmen rolünü üstlenir ve diğer gruplara sorular sorar. Bu tüm gruplar tarafından tekrarlanıyor.
- Küçük gruplara ayrılan öğrenciler, interneti ve resimli materyalleri kullanarak, Balkan Yarımadası'nda bulunan ülkelerin her birinin temel coğrafi özelliklerini araştırıyorlar. Her grup kısa bir multimedya sunumu hazırlar (resimler, haritalar, video/ses materyali, metin içeren) ve bunu diğer gruplara sunar ve bir coğrafi haritayı işaret eder. Son olarak ortak bir tartışma yoluyla Balkan Yarımadası'nda yer alan tüm ülkelerin özellikleri (coğrafi konum, kıyı kolları, yüzölçümü, nüfus sayısı vb.) karşılaştırılır.
- Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak interneti ve resimli materyalleri kullanarak Büyük Britanya, Fransa, İsveç, Almanya ve Rusya'nın temel coğrafi özelliklerini araştırırlar. Her grup tüm eyaletler için araştırma yapar. Kısa bir multimedya sunumu hazırlar (resimler, haritalar, video/ses materyali, metin içeren), bunu diğer gruplara sunar ve coğrafi bir haritayı işaret eder. Sonunda ortak bir tartışma yoluyla tüm ülkelerin özellikleri karşılaştırılır.
- Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak interneti ve resimli materyalleri kullanarak Avrupa'nın her bölgesindeki en ünlü turizm merkezlerini

araştırırlar. Her grup Avrupa'nın farklı bir bölgesini (doğal ve kültürel çekicilikler, coğrafi konum, turistik yerler vb.) araştırır. Her grup kendi bölgesiyle ilgili kısa bir multimedya sunumu (resimler, haritalar, video/ses materyali, metin içeren) hazırlar ve bunu diğer gruplara sunar. Sonunda herkes hep birlikte turizmin önemi ve her bölgenin kalkınmasına etkisi hakkında bir tartışma başlatır.

- Öğrenciler seyahat acentesi görevi görecektir gruplara ayrılır ve Avrupa'nın her bölgesinden turistik yerleri ziyaret etmek için reklam materyali (broşür şeklinde) hazırlarlar. Reklam materyali, ülkeyi, konuşulan dili, kullanılan para birimini, başkenti ve önemli kültürel yerleri, geleneksel yemekleri ve iklimi belirterek tüm bölgeleri ziyaret edecek bir turist turu önermelidir. Her grup farklı bir bölge için çalışıyor. Broşürler metin ve resimler içerir. Sonunda broşürleri paylaşıyorlar ve turist olsalar en çok neyi ziyaret etmek istediklerini seçiyorlar.
- Her öğrenci bireysel olarak öğretmenin yönlendirmesine göre bir Avrupa haritası doldurur (ülkeler, denizler, nehirler, dağlar vb.).

COĞRAFYA

Konu: **ASYA COĞRAFYASI**

Toplam ders sayısı: **26**

Öğrenme sonuçları

Öğrenci şunları yapabilecektir:

1. Coğrafi konumu tanımlar ve Asya'nın sınırlarının uzandığı yerleri bir harita üzerinde gösterir;
2. Asya'nın doğal-coğrafi özelliklerini bir harita yardımıyla açıklar: kıyı şeridi, rölyef, iklim, hidrografi ve doğal kaynaklar;
3. Asya'nın sosyo-coğrafik özelliklerini açıklar: Asya'da temsil edilen nüfus sayısı, nüfus yoğunluğu, doğal artış, dinler, halklar ve diğer kültürel özellikler;
4. Asya'nın bölündüğü bölgeleri coğrafi harita yardımıyla anlatır, her bölgeye ait ülkeleri belirler ve en ünlü turizm merkezlerini adlandırır;
5. Çin, Hindistan, Türkiye ve Japonya'nın temel coğrafi özelliklerini (coğrafi konum, sınırlar, büyüklük, kıyı dalları, rölyef, iklim, hidrografi, nüfus, büyük şehirler, en önemli turistik noktalar, devlet yönetimi, vb.) bir harita yardımıyla açıklar.

İçerikler (ve kavramlar)

Değerlendirme standartları

- **Asya'nın doğal-coğrafi özellikleri**
(coğrafi konum, kıyı şeridi, adalar, Yeni Sibirya Adaları, Japon Adaları, Tayvan, Filipin Adaları, Borneo/Kalimantan, Java, Sumatra, Sri Lanka/Seylan, Yarımadalar, Taimyr, Çukçi Yarımadası, Kamçatka, Kore, Küçük Asya, Arap Yarımadası, Hint Yarımada, Çinhindi Yarımadası, denizler, Doğu Sibirya Denizi, Bering Denizi, Okhotsk Denizi, Güney Çin Denizi, Umman Denizi, Kızıldeniz, Körfezler, Aden Körfezi, Basra

- Asya'nın coğrafi konumunu anlatır, sınırlarının uzandığı yerleri harita üzerinde gösterir ve onu dünyanın en geniş alana sahip kıtası olarak tanımlar.
- Asya'nın kıyı şeridini coğrafi bir harita yardımıyla açıklar; en büyük adaları, yarımadaları ve koyları ve bunların hangi ülkelere ait olduğunu belirler.
- Asya'nın en önemli akarsularını coğrafi harita yardımıyla açıklar ve bunları hangi denizlerin bağladığını belirler.
- Asya topraklarında ne tür bir rölyefin hakim olduğunu açıklar ve coğrafi bir harita üzerinde en karakteristik rölyef birimlerini (ovalar, platolar, en yüksek zirveleri olan sıradağlar, çöller vb.) ve bunların hangi ülkelere yayıldıklarını tanımlar.
- Hangi iklim kuşaklarından uzandığını ve Asya'da hangi iklim türlerinin baskın olarak

<p>Körfezi, Bengal Körfezi, Tayland Körfezi, Boğazlar, Bering Çayı, Malay Boğazı, Bab el Mendeb, kabartma, ovalar, Batı Sibirya, Mezopotamya, Hindustan Ovası , Çin Ovaları, Dağlar, Kafkasya, Elburs, Pamirs, Tianshan, Hindikush, Karakurum, Himalayalar, Altay, Yaylalar, Anadolu, Deccan, Tibet, Orta Sibirya Yaylaları, çöller, Arap Çölü, Kızılkum, Karakum, Thar, Takla Makan, Gobi, iklim, iklim türleri, ekvatorial, tropikal, çöl, muson, Akdeniz, okyanus, ılıman karasal, karasal, dağlık, kutup altı, kutup, havza alanı , nehirler, Arktik Okyanusu havzası, İrtiş ile Ob, Yenisei, Lena, Kolyma, Hint Okyanusu havzası, Dicle, Fırat, İndus, Ganj, Brahmaputra, Irrawaddy, Pasifik Okyanusu Havzası, Amur, Hoanho, Yangtze, Mekong, Aral Denizi Havzası, Syr Darya, Amu Darya, Göller, Hazar Gölü, Aral Denizi, Balkh Gölü, Baykal Gölü, Doğal Kaynaklar, Kömür, Petrol, Doğalgaz, demir, kalay, tungsten, uranyum, toryum)</p>	<p>temsil edildiğini belirtir, bunların yayılımını ve özelliklerini anlatır.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Okyanus ve denizlerin Asya'nın iklim özellikleri üzerindeki etkisini açıklar. • Asya'nın ortaya çıktığı okyanus ve denizleri coğrafi harita yardımıyla adlandırır. • Coğrafi harita yardımıyla Asya'nın en büyük nehirlerini isimlendirir, hangi ülkelerden geçtiklerini, nereye aktıklarını ve hangi havzaya ait olduklarını belirler. • Asya'nın en büyük ve en önemli göllerini ve hangi ülkelerde bulunduğunu coğrafi harita yardımıyla adlandırın. • Asya'nın sahip olduğu en önemli doğal kaynakları (petrol, kömür, doğal gaz, demir cevheri, ormanlar, hidroelektrik vb.), hangi bölge ve ülkelerde bulunduğunu isimlendirir ve harita üzerinde gösterir. • Doğal kaynakların en çok temsil edildiği bölgenin ve devletin kalkınması açısından önemini açıklar.
<ul style="list-style-type: none"> • Asya'nın sosyo-coğrafik özellikleri (nüfus sayısı, nüfus yoğunluğu, doğal artış, dinler, Hristiyan dini, İslam dini, Hinduizm, Konfüçyüsçülük, Budizm, Şintoizm, etnik gruplar, büyük şehirler, Tokyo, Şangay, Pekin, Tientsin, Mumbai, Yeni Delhi, Kalküta, Dhaka, Karaçi, Jakarta, Seul, İstanbul, Manila, Tahran, Bangkok, Bölgeler, Kuzey Asya, Doğu Asya, Güneydoğu Asya, Güney Asya, Orta Asya, Güneybatı Asya, turizm merkezleri, İstanbul, Kuşadası, Antalya, Kapadokya, Kudüs, Mekke, Medine, Varanasi, 	<ul style="list-style-type: none"> • Asya kıtasının toplam nüfusunu listeler ve onu, dünya nüfusunun yarısından fazlasına ev sahipliği yapan, dünyanın en kalabalık kıtası olarak tanımlar. • Asya'nın farklı bölgelerindeki farklı nüfus yoğunluğunu tanımlar ve en yoğun nüfuslu ülkelerden bazılarını (Singapur, Bahreyn, Bangladeş, Tayvan, Lübnan, Güney Kore vb.) ve en az nüfuslu ülkelerden bazılarını (Moğolistan, Kazakistan, Türkmenistan, Umman, Butan vb.) adlandırır ve bunları bir harita üzerinde gösterir. • Doğal artış hızını açıklar ve doğal artışın en yüksek olduğu bazı ülkeleri (Katar, Irak, Birleşik Arap Emirlikleri) ve negatif doğal artışı olan bazı ülkeleri (Japonya, Maldivler) isimlendirir. • Asya'da temsil edilen başlıca dinleri ve halk gruplarını ve bunlardan hangisinin

<p>Petra, Dubai, Tayland, Nepal, Kamboçya, Singapur, Bali, Hong Kong, Maldivler, kültürel ve tarihi yerler, Harika Çin duvarı, Tac Mahal Mozolesi)</p>	<p>hangi bölgede en çok temsil edildiğini listeler.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Asya'da ortaya çıkan uygarlık buluşlarından bazılarını sayar (kağıt, baskı tekniği, barut, ipek, porselen vb.). • Asya'daki bazı karakteristik sanatsal ve sportif değerleri sayar (Tayland'da dans, dövüş sanatları, samuray gelenekleri, sumo dövüşü vb.). • Asya'daki dünyanın ünlü kültürel-tarihi yapılarından bazılarının (Çin Seddi, Hindistan'daki Tac Mahal mozolesi vb.) isimlerini verir ve bunların hangi ülkelerde bulunduğunu belirtir. • Asya'nın en büyük şehirlerinin isimlerini verir, hangi ülkelerde bulunduğunu belirler ve bunları harita üzerinde gösterir. • Asya'nın bölündüğü bölgeleri adlandırır ve coğrafi harita yardımıyla bunların kapsamalarını açıklar ve her bölgeye ait ülkeleri belirler. • Asya'nın en ünlü turizm merkezlerinin isimlerini verir, hangi ülkede olduklarını belirler ve harita üzerinde gösterir. • Çin'in temel coğrafi özelliklerini (coğrafi konum, sınırlar, büyüklük, kıyı dalları, rölyef, iklim, hidrografi, nüfus, büyük şehirler, en önemli turistik noktalar, devlet planlaması, doğal kaynaklar vb.) bir harita yardımıyla açıklar. • Hindistan'ın temel coğrafi özelliklerini (coğrafi konum, sınırlar, büyüklük, kıyı dalları, rölyef, iklim, hidrografi, nüfus, büyük şehirler, en önemli turistik yerler, devlet organizasyonu, doğal kaynaklar vb.) bir harita yardımıyla açıklar. • Türkiye'nin temel coğrafi özelliklerini (coğrafi konum, sınırlar, büyüklük, kıyı dallanma, rölyef, iklim, hidrografi, nüfus, büyük şehirler, en önemli turistik yerler, devlet planlaması, doğal kaynaklar vb.) bir harita yardımıyla açıklar. • Japonya'nın temel coğrafi özelliklerini (coğrafi konum, sınırlar, büyüklük, kıyı dalları, rölyef, iklim, hidrografi, nüfus, büyük şehirler, en önemli turistik noktalar, devlet planlaması, doğal kaynaklar vb.) bir harita yardımıyla açıklar.
<p>Etkinlik örnekleri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Öğrenciler küçük gruplara/çiftlere ayrılarak interneti ve resimli materyalleri kullanarak Asya'nın sınırlarını ve yüzölçümünü araştırırlar. Her grup kısa bir sunum hazırlar, bunu diğer gruplara sunar ve bir haritayı gösterir. Sonunda herkes hep birlikte Asya'nın yüzölçümü ve coğrafi konumu hakkında tartışır. • Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak interneti ve resimli materyali kullanarak Asya'nın kıyı şeridi hakkında araştırma yaparlar. Her grup farklı bir bölgeyi araştırır: daha büyük adalar (hangi ülkeler onlara aittir), yarımadalar (hangi ülkelerin bulunduğu) ve körfezler. Her grup 	

kısa bir sunum hazırlar, bunu diğer gruplara sunar ve bir coğrafi haritayı işaret eder, diğer gruplar ise sunum yapan grubun bulunduğu bölgeye göre bir soru sorar. Sonunda herkes birlikte bir tartışma yürütür ve Asya'nın hangi bölgelerinin en fazla kıyı dallanmasına sahip olduğu konusunda bir sonuca varır.

- Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak "Asya'da akarsularda yolculuk" etkinliğini gerçekleştirirler. Her grup, interneti ve resimli materyali kullanarak araştırmaları gereken akışın adını taşıyan, yani bu akışta "seyahat" eden bir kağıt parçası çeker. Her grup, deredeki "yolculuğunu" (hangi denizlere bağladığı, nerede bulunduğu, büyüklüğü, önemi vb.) anlatan kısa bir sunum hazırlar ve diğer gruplara sunar. Sonunda herkes birlikte akışların önemi ve bunlardan hangisinin Asya kıtası için en büyük stratejik öneme sahip olduğu konusunda bir tartışma başlatır.
- Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak "Asya'da dağların keşfi" etkinliğini gerçekleştirirler. Her gruba interneti ve resimli materyali kullanarak belirli sıra dağları (en yüksek zirve, uzanma uzunluğu, coğrafi konum, uzandığı ülke/ülkeler vb.), ovaları ve platoları araştırma görevi verilir. Her grup kısa bir sunum hazırlar, bunu diğer gruplara sunar ve bir haritayı gösterir. Sonunda herkes Asya'nın en büyük ve en önemli dağ masifinin ne olduğu ve bulunduğu bölgenin kalkınmasına etkisinin ne olduğu konusunda hep birlikte tartışarak bir sonuca varır.
- Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak "Çölde Yolculuk" etkinliğini gerçekleştirirler. Her grup, interneti ve resimli materyali kullanarak araştırmaları gereken çölün adının yazılı olduğu bir kağıt parçası çizer, yani çölde "seyahat eder". Her grup çöldeki "yolculuğu" hakkında (yer, büyüklük, sıcaklık, yağış vb.) kısa bir sunum hazırlar ve bunu diğer gruplara sunar. Sonunda herkes hep birlikte Asya'daki çöllerin özelliklerini karşılaştırıyor.
- Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak interneti ve resimli materyalleri kullanarak Asya'nın iklimini araştırırlar. Her gruba belirli bir iklim faktörünü (denizlere ve okyanuslara yakınlık, rölyef vb.) ve belirli bir iklim örtüsünün özelliklerini (yayıldığı yer, hava sıcaklığı, yağış miktarı, bitki ve hayvan örtüsü, vb.) araştırma görevi verilir. Her grup kısa bir sunum hazırlar ve bunu diğer gruplara sunar. Sonunda herkes, iklimin Asya'nın farklı yerlerindeki insanların yaşam biçimini nasıl etkilediği konusunda bir tartışma başlatır.
- Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak interneti ve resimli materyalleri kullanarak Asya'nın denizlerini, nehirlerini ve göllerini araştırırlar. Her gruba, Asya'nın hangi okyanus ve denizleri kapsadığını, Asya'dan geçen büyük nehirlerin özelliklerini (uzunluk, hangi ülkelerden geçtikleri, nereye aktıkları, hangi havzaya ait oldukları vb.) ve nehirlerin hangi denizlere döküldüğü, büyük göllerin özellikleri (büyüklük, buldukları yer, içlerine akan veya onlardan çıkan daha büyük nehirler vb.) araştırma görevi verilir. Her grup kısa bir sunum hazırlar, bunu diğer gruplara sunar ve bir haritayı gösterir. Sonunda herkes birlikte bir test çözer ve hangi denizlerin, nehirlerin ve göllerin Asya için veya buldukları bölge için en büyük öneme sahip olduğu konusunda bir tartışma başlatır.
- Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak interneti ve resimli materyalleri kullanarak Asya'nın sahip olduğu en önemli doğal kaynakları (petrol, kömür, doğal gaz, demir cevheri, ormanlar, hidroelektrik) araştırırlar. Her grup farklı bir doğal kaynağı (en çok hangi bölgede bulunur) araştırır. Her grup kısa bir sunum hazırlar, bunu diğer gruplara sunar ve bir haritayı gösterir. Sonunda herkes bir araya gelerek bir bölgenin veya ülkenin kalkınması için en önemli doğal kaynakların neler olduğu konusunda bir sonuca varır.
- Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak interneti ve resimli materyalleri kullanarak Asya'nın bölgelere bölünmesini araştırırlar. Her grup Asya'nın farklı bir bölgesini (o bölgeye ait ülkeler, bölge, toplam nüfus, o ülkedeki nüfusa göre en büyük şehir, nüfus yoğunluğu ve doğal

artış hızı) araştırır. Her grup kısa bir sunum (tablo ve grafik şeklinde) hazırlar ve bunu diğer gruplara sunar. Sonunda herkes birlikte bir tartışma yürütür ve Asya'daki toplam insan sayısı, Asya'da nüfus yoğunluğunun en yüksek olduğu ülkeler (yani nüfusun çoğunun hangi bölgede yoğunlaştığı), hangi ülkelerin olduğu konusunda bir sonuca varılır. Asya'nın her bölgesinin yüzölçümü ve nüfus bakımından en büyük şehirleri hangileridir ve bunları bir harita üzerinde gösterirler.

- Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak interneti ve resimli materyalleri kullanarak Asya'da temsil edilen ana dinleri ve insan gruplarını araştırırlar. Her grup kısa bir sunum hazırlar ve bunu diğer gruplara sunar. Sonunda herkes birlikte bir tartışma yürütür ve Asya kıtasında en çok hangi dinlerin ve halk gruplarının temsil edildiği konusunda bir sonuca varırlar.
- Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak interneti ve resimli materyali kullanarak Asya'daki dünyanın ünlü kültürel-tarihi binalarından bazılarını araştırırlar (Çin Seddi, Hindistan'daki Tac Mahal mozolesi, vb.). Her grup farklı bir binayı araştırır ve kısa bir multimedya sunumu (resimler, video/ses materyali, metin içeren) hazırlar ve bunu diğer gruplara sunar. Sonunda herkes birlikte tartışır ve bu yapıların buldukları ülkelerde turizmin gelişmesindeki etkisi konusunda bir sonuca varırlar.
- Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak interneti ve resimli materyalleri kullanarak Asya'nın en ünlü turizm merkezleri hakkında araştırma yaparlar. Her grup Asya'nın farklı bir bölgesini (doğal ve kültürel çekicilikler, coğrafi konum, turistik yerler vb.) araştırır. Her grup kendi bölgesiyle ilgili kısa bir multimedya sunumu (resimler, haritalar, video/ses materyali, metin içeren) hazırlar ve bunu diğer gruplara sunar. Sonunda herkes birlikte turizmin önemi ve her bölgenin kalkınmasına etkisi hakkında bir tartışma başlatır ve Asya'nın en ünlü turizm merkezlerinin hangileri olduğu konusunda bir sonuca varır.
- Öğrenciler küçük gruplara ayrılarak interneti ve resimli materyalleri kullanarak Asya'daki bazı büyük ülkelerin (Çin, Hindistan, Japonya ve Türkiye) temel coğrafi özelliklerini araştırırlar. Her grup bu durumların her birini araştırır. Kısa bir multimedya sunumu hazırlar (resimler, haritalar, video/ses materyali, metin içeren), bunu diğer gruplara sunar ve coğrafi bir haritayı işaret eder. Sonunda ortak bir tartışmayla tüm ülkelerin özellikleri karşılaştırılır.
- Öğrenciler seyahat acentesi görevi görecektir gruplara ayrılır ve Asya'daki turistik yerleri ziyaret etmek için reklam malzemesi (broşür şeklinde) hazırlayacaklardır. Reklam materyali, ülkeyi, konuşulan dili, kullanılan para birimini, sermayeyi ve önemli kültürel yerleri, geleneksel yemekleri ve iklimi belirterek, ziyaret edilecek bir turist turunu önermelidir. Broşürler metin ve resimler içerir. Sonunda broşürleri paylaşıyorlar ve turist olsalar en çok neyi ziyaret etmek istediklerini seçerler.
- Her öğrenci bireysel olarak öğretmenin yönlendirdiği şekilde bir Asya haritasını (ülkeler, denizler, nehirler, dağlar vb.) doldurur.

Öğretmen, ders boyunca tüm öğrencileri tüm etkinliklere dahil ederek kapsayıcılığı sağlar. Bunu yaparken, uygun yaklaşımların (bireyselleştirme, farklılaştırma, takım çalışması, sınıf arkadaşı desteği) kullanımı yoluyla her çocuğun bilişsel ve duygusal olarak meşgul olmasını sağlar. Engelli öğrencilerle çalışırken bireysel bir eğitim planı uygular (özelleştirilmiş öğrenme sonuçları ve değerlendirme standartları ile) ve mümkün olduğunda diğer insanlardan (kişisel ve eğitim asistanları, eğitim araçları, gönüllü öğretmenler ve kaynak merkezi olan okullardan profesyoneller) ek destek alır. Tüm öğrencileri, özellikle savunmasız gruplardan gelenleri düzenli olarak izler, böylece öğrenme zorluklarını derhal belirleyebilir, onları öğrenme sonuçlarına ulaşma konusunda teşvik edebilir ve destekleyebilir.

Etkinliklerin uygulanması sırasında öğretmen kız ve erkek çocuklara eşit davranır ve onlara cinsiyetçi roller yüklememeye özen gösterir. Çalışma gruplarını oluştururken cinsiyete dayalı bir denge sağlamaya çalışır. Ek öğretim materyallerini seçerken, cinsiyete ve etnik/kültürel açıdan duyarlı olan ve cinsiyet eşitliğini teşvik eden, yani kültürlerarası entegrasyonu teşvik eden resimler ve örnekler kullanır.

Mümkün olduğunda, öğretmen öğretimin planlanması ve uygulanmasında konuların/içeriklerin/kavramların entegrasyonunu kullanır. Bütünleştirme, öğrencilerin bu konuda çalıştıkları konuya diğer konuların bakış açılarını dahil etmelerine ve farklı alanlardaki bilgileri bir bütün halinde bağlamalarına olanak tanır.

O ÖĞRENCİ BAŞARILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Öğrencilerin beklenen değerlendirme standartlarına ulaşmasını sağlamak için öğretmen, öğretme ve öğrenme sırasında öğrencilerin faaliyetlerini sürekli olarak izler ve her öğrencinin gelişimi hakkında bilgi toplar. Etkinliklere katılım için öğrencilere, etkinliğin/görevi gerçekleştirmedeki başarı düzeyini gösteren geri bildirimler alınır ve iyileştirme yönünde yönlendirmeler yapılır (biçimlendirici değerlendirme). Bu amaçla öğretmen şunları izler ve değerlendirir:

- öğretmen veya sınıf arkadaşları tarafından sorulan sorulara sözlü cevaplar,
- veri toplamaya yönelik araştırma faaliyetleri,
- projeler (multimedya sunumları, posterler, broşürler ve diğer sunum türleri),
- küçük gruplar halinde çalışmaya katkı
- ev ödevi ve
- sınavlara ve testlere verilen cevaplar.

Öğrencilerin başarılarının her disiplin (Tarih, Coğrafya ve Vatandaşlık) için ayrı ayrı müfredattaki değerlendirme standartlarına göre izlenmesi ve değerlendirilmesi, ilgili disiplinin öğretimini uygulayan öğretmen tarafından gerçekleştirilir. Disiplindeki her konunun öğrenimini tamamladıktan sonra öğrenci, ulaştığı değerlendirme standartlarına göre özetleyici sayısal bir not alır. Özetleyici değerlendirme, çeşitli biçimlendirici değerlendirme teknikleri

yoluyla belirlenen ilerleme değerlendirmesiyle birlikte bir bilgi testinde elde edilen sonucun bir kombinasyonu olarak gerçekleştirilir. Öğrencilerin her disiplindeki başarıları için ayrı ayrı özetleyici bir değerlendirme yapılır.

Eğitim müfredatının uygulamaya geçtiği tarih	2024/2025 akademik yılı
Müfredatın organizasyonu ve uygulanması	2024/25 Eğitim-Öğretim yılında VII. sınıfta Tarih ve Toplum konusu öğretilimi müfredatta derecelendirilen ayrı disiplinlere göre gerçekleştirilmektedir: Haftalık 2 dersTarih, haftalık 1 ders Vatandaşlık ve haftalık 2 ders Coğrafya. Her disipline yönelik öğretim, okul yılı boyunca sürekli olarak organize edilir ve yürütölür. 2025/26 Eğitim-Öğretim yılında VII. sınıfta Tarih ve toplum konusu müfredatta derecelendirilen ayrı disiplinlere göre gerçekleştirilmektedir: Haftalık 2 ders Tarih, haftalık 1 ders Vatandaşlık ve haftalık 2 ders Coğrafya. Her disipline yönelik öğretim, okul yılı boyunca sürekli olarak organize edilir ve yürütölür. 2026/27 Eğitim-Öğretim yılından itibaren VII. sınıfta Tarih ve Toplum konusunun öğretilimi müfredatta derecelendirilmiş ayrı disiplinlere göre gerçekleştirilecek, öğretim ise her biri için ayrı ayrı organize edilmiş arka arkaya 12 hafta süreyle düzenlenerek gerçekleştirilecektir.
Müfredatı hazırlayan kurum	Eğitimi Geliştirme Bürosu
Temel Eğitim Kanunu'nun 30. Maddesinin 3. Fıkrası uyarınca ("Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Resmi Gazetesi" No. 161/19 ve 229/20), Eğitim ve Bilim Bakanı Tarih ve Toplum konusu VII. sınıflar için müfredatı kabul etti .	Eğitim ve Bilim Bakanı Doç. Dr. Jeton Shaqiri _____